

T.C.

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

DİL ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN YÖNTEM VE TEKNİKLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Münire ÖZDEN

TOKAT

Haziran, 2020

T.C.

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

DİL ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN YÖNTEM VE TEKNİKLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Münire ÖZDEN

Danışman: Doç. Dr. Sami BASKIN

TOKAT

Haziran, 2020

ETİK SÖZLEŞME

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgi toplama ve raporlaştırma sürecinin Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'ne, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna, genel akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak gerçekleştirildiğini; bu tez çalışmasının “intihal engelleme” programı ile tarandığını, bana ait olmayan tüm bilgi, düşünce ve bulgulara atıf yaptığımı ve kaynağını gösterdiğimi beyan eder, sorumluluğun tarafıma ait olduğunu kabul ederim.

Tarih: /...../2020

Münire ÖZDEN

JÜRİ İMZA SAYFASI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Münire ÖZDEN'in Dil Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler adlı çalışması 16.06.2020 tarihinde jürimiz tarafından Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı programında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı		İmza
Başkan	: Prof. Dr. Adem İŞCAN
Üye (Tez Danışmanı)	: Doç. Dr. Sami BASKIN
Üye	: Doç. Dr. Nuh DOĞAN

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2020

.....
Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Araştırma ve yazım süresince desteğini esirgemeyen danışmanım Doç. Dr. Sami Baskın'a; yüksek lisans eğitimimde ders alma şansı bulduğum saygıdeğer hocalarıma; bugünlere gelmemi sağlayan kıymetli anneme, babama ve maddi manevi hep destek olan birbirinden değerli kardeşlerime; her zaman her koşulda yanımda olan sevgili eşime ve muhterem ailesine ve son olarak yazım döneminde en büyük sabrı ve bazen isyanı gösteren "ay parçam" kızım, Asya Sıla ÖZDEN'e teşekkür ederim.

ÖN SÖZ

Dil, dünyanın herhangi bir ırkının, inancının ve bölgesinin üyelerinin günlük yaşamlarını etkiler. Dil, etrafımızdaki dünyaya karşı duygularımızı, arzularımızı ve sorgularımızı ifade etmeye yardımcı olur. İnsanların yazılı ve sözlü dil aracılığıyla iletişim kurmak için kullanabileceği benzersiz ve çeşitli yöntemler, birbirimizle kalıcı bağlar oluşturma yeteneğimizin kullanılmasına izin veren şeyin büyük bir parçasıdır.

Dil öğretimi her dönemde her zaman bir ihtiyaç haline süregelmiştir. Yaşanılan dönemlere göre çeşitli yöntemler ortaya çıkarılmış ve dil eğitimine katkıda bulunulmuştur. Günümüzde ise dil öğretmenleri eğitim sistemlerinde etkili dil öğretim yöntemlerinin yetersizliğinden endişe duymaktadır. Hızlı küreselleşme süreçleri ve teknolojik araçlar sayesinde, dil öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklerin değişime uğraması ihtiyacı gün geçtikçe katlanarak artmaktadır.

İngilizce, dünya çapında iletişim, politik, bilimsel ve kültürel amaçlar için en çok kullanılan dildir. Bu nedenle yeni öğretim yöntemleri özellikle ve genellikle İngilizce dilinde her zamankinden daha aktif olarak araştırılmakta ve bulunan yenilikler dil öğretiminde uygulanmaktadır. Bu sebeple, bu çalışmada, yenilikleri takip edebilmek adına yabancı dilde yazılmış olan kaynaklardan özellikle yararlanılmıştır.

Dil bir toplumun kültürel unsurlarının en önemli maddesi olarak görüldüğünden dil öğretimini kolaylaştırmak, akılda kalıcılığını daha etkin hale getirmek için yeni yöntemlerin gerekliliği önem arz etmektedir. Dilin karmaşıklıklarını ortadan kaldırmak ve öğrenmek için rahat bir ortam oluşturmak ve uygun yöntem teknik kullanmak gereklidir. Güçlü dil becerileri, ömür boyu etkili iletişim sağlayacak bir varlıktır.

Son zamanlarda, fen ve matematik öğretiminde yapılandırmacı yaklaşım modellerinden olan 5E modelinin sıklıkla öğretime uyarlandığı görülmüştür. Bu çalışmada, bu modelin içeriği araştırılarak genelde dil öğretimine özelde ise Türkçe öğretimine uyarlanmasıyla alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Sonuç olarak, 5E modelinin dil öğretme yöntemlerinde kullanılacak bir model olduğu öngörülmektedir.

ÖZET

DİL ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN YÖNTEM VE TEKNİKLER

Özden, Münire

Yüksek Lisans, Türkçe Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Sami Baskın

Haziran 2020, xiv + 81 sayfa

Bu çalışmada, İngilizce öğretimi ve Türkçe öğretimi esas alınmak üzere dil öğretiminde kullanılan yaklaşım, yöntem ve teknikler ele alınmıştır. Literatürde kullanılan yöntem ve teknikler kıyaslanarak benzerlikleri ve farklılıkları ortaya çıkarılmış, İngilizce öğretimde kullanılan ancak Türkçe öğretiminde kullanılmayan farklı yöntem ve teknikler Türkçe öğretimine uyarlanmıştır. Çalışmaya başlamadan önce literatür taramasında, Türkçe ve İngilizce programları, ders kitapları ve konuyla ilgili diğer yayınlar incelenerek dil öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler belirlenmiş ve derlenmiştir. Çalışmanın giriş bölümünde dil öğretimi genel hatlarıyla ele alınmış ve dil öğretim süreçleri ve daha önce yapılan çalışmalar hakkında kısaca bilgi verilmiştir. Dil öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler sırasıyla ele alınarak yaklaşım, yöntem ve teknik terimleri tanımlanmış ve farklılıkları betimlenmiştir. Sonraki bölümlerde sırasıyla İngilizce öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler; Türkçe öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler ayrı ayrı ele alınmıştır. Benzer ve farklı yöntemler tablo halinde sunulmuştur. Yapılan çalışmada dil öğretiminde yöntemden ziyade tekniklerin farklı olduğu görülmüştür. Bunun sebebinin dil öğrenme ortamının ait olduğu coğrafya, mekan ve zaman olduğu düşünülmektedir. Bu etkenlerin yanı sıra en önemli etkenin günümüzde hızla yayılan bilişim teknolojileri olduğu gözlemlenmiştir. Bu sebeple, uyarlama bölümünde teknolojiye bağlı olan teknikler ön plana çıkarılmıştır. Uyarlama yapılırken dil öğretiminde pek denenmemiş olan 5E modeli kullanılmıştır. 5E Modeli, daha çok fen bilimleri derslerinde yapılandırmacı eğitim felsefesiyle kullanılan bir modeldir. Yapılandırmacı yöntem en az beş aşamadan oluşur: giriş, keşif, açıklama, derinleştirme, değerlendirme. Yapılandırmacı yöntemin kullanıldığı bir sınıfta öğrenci çalışmaları günlük aktivitelere de odaklanır. Öğretim

yöntemleri ayrıca iletişim ve sosyal becerilerin yanı sıra iş birliğini de vurgulamaktadır. Bu, öğrencilerin öncelikli olarak tek başlarına çalıştıkları, tekrar ve derslerle öğrendikleri geleneksel sınıftan farklıdır. Yapılandırmacı öğretimler çevrimiçi öğrenmede de kullanılabilir. Tartışma forumları, wiki'ler ve bloglar gibi araçlar öğrencilerin aktif olarak bilgi oluşturmalarını sağlayabilir. Mevcut bilgi şemaları açıkça yeni öğrenme için bir başlangıç noktası olarak kabul edildiğinden, yapılandırmacı yaklaşım bireysel ve kültürel farklılıkları ve çeşitlilikleri doğrulama eğilimindedir. Bu sebeplerle, modeli dil öğretimine uyarlayarak Türkçe öğretim planları hazırlamanın dil öğretimine farklı ve yeni anlayışlar getireceği düşünülmüştür. Çalışmada, Dünyada en çok konuşulan dilin İngilizce olması ve en çok öğretilen dil olması sebebiyle Türkçe ile kıyaslama açısından İngilizce öğretim yöntem ve teknikleri esas alınmıştır. İngilizce öğretimi çoğunlukla öncü olduğundan, burada kullanılan yöntemler diğer dillerin öğretilmesinde de esas alınmıştır. Bununla birlikte, dil öğretimini etkileyen faktörlerin çeşitliliği sebebiyle her öğretim yönteminin her dilde veya her öğretim ortamında uygun olamayacağı da anlaşılmaktadır. Bu sebeple, İngilizce öğretiminde kullanılan ancak Türkçe öğretiminde bulunmayan yöntem ve teknikler 5E Modeline göre ele alınarak Türkçe öğretimine uyarlanmış olması öğretim ortamlarının da uygun hale getirilebilmesinin önünü açmaktadır. Bu kapsamda hem öğreten hem de öğrenen, öğrenme ortamından faydalanır ve etkin öğrenme sağlanmış olur. Çalışmanın son bölümünde 5E Modeli kullanılarak öğretim dilinde örnek ders planları verilmiştir. Örnek planlar hazırlanırken teknolojik gelişmelerin sınıf içi öğrenme ortamlarına entegre edilmesine özen gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dil Öğretimi, Yöntem ve Teknik, İngilizce Öğretimi, Türkçe Öğretimi, 5E Modeli

ABSTRACT

LANGUAGE TEACHING METHODS and TECHNIQUES

Özden, Münire

Master's Thesis, Division of Turkish Language Education

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Sami Baskın

Haziran 2020, xiv + 81 sayfa

In this study, the approaches, methods and techniques used in language teaching have been considered by taking into consideration English teaching and Turkish teaching. By comparing the methods and techniques used in teaching, their similarities and differences were revealed. Different methods and techniques used in English teaching but not used in Turkish teaching were adapted to Turkish teaching. Before starting the study, the methods and techniques used in language teaching were determined and compiled by reviewing Turkish and English programs, textbooks and other publications written on the subject. In the introduction part of the study, language teaching is handled in general and brief information is given about language teaching processes and previous studies. Approaches, methods and technical terms are defined respectively and their differences are described by considering the methods and techniques used in language teaching. In the next sections, methods and techniques used in teaching English and Turkish are discussed separately. In the study, it was seen that the techniques were different in language teaching rather than the method. The reason for this is thought to arise from the geography, place and time to which the language learning environment belongs. In addition to these factors, it has been observed that the most important factor is the rapidly expanding information technologies. For this reason, techniques based on technology are brought to the fore in the adaptation section. While adapting, the 5E Model which has not been tried much in language teaching has been used. The 5E Model is a model used mostly in science classes with constructivist education philosophy. Constructivist method consists of at least five stages: introduction, exploration, explanation, elaboration and evaluation. In a classroom using the constructivist method, student work focuses on daily activities. Teaching methods and techniques emphasize collaboration, communication and social skills. This is

different from the traditional classroom in which students study alone, learning by repeating lessons. Constructivist teaching can also be used in online learning. Tools such as discussion forums, chats, wikis, and blogs can enable students to actively build information. Constructivist approach tends to verify individual and cultural differences and diversity, as existing information schemes are clearly considered as a starting point for new learning. For these reasons, it is thought that preparing the Turkish language teaching plans by adapting the model will bring different and new perspectives to language teaching. Since the most spoken and the most taught language in the world is English language, English teaching methods and techniques are based on in terms of comparison with Turkish. As English teaching is often a pioneer, the methods used here are also based on teaching other languages. However, due to the variety of factors that affect language teaching, it is understood that not all teaching methods can be appropriate in every language or every educational environment. For this reason, the methods and techniques used in English education but not in Turkish education are taught according to the 5E Model and adapted to Turkish education, which makes it possible to adapt the teaching environments. In this context, both teachers and learners benefit from the learning environment and effective learning is provided. In the last part of the study, sample lesson plans are given in the language of instruction using the 5E Model. While preparing sample plans, attention is paid to integrate technological developments into classroom learning environments.

Key words: Language Teaching, Method and Technique, English Teaching, Turkish Teaching, 5E Model

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

Sayfa

ETİK SÖZLEŞME	i
JÜRİ İMZA SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖN SÖZ.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	ix
TABLO LİSTESİ	xii
ŞEKİL LİSTESİ	xiii
KISALTMALAR	xiv
BÖLÜM I	1
GİRİŞ.....	1
Problem	2
Amaç	4
Önem	4
Sayıtlar	4
Sınırlılıklar	5
Tanımlar	5
BÖLÜM II	7
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	7
Dil Öğretim Tarihi.....	7
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	8
Yaklaşım.....	9
Yöntem.....	9
Teknik.....	10
5E Modeli.....	11
BÖLÜM III.....	15
YÖNTEM	15
Araştırma Modeli	15
Evren ve Örneklem / Çalışma Grubu	15
Veri Toplama Araçları	15

Veri Toplama Süreci	16
Verilerin Analizi.....	16
BÖLÜM IV	17
BULGULAR VE YORUMLAR	17
İngilizce Öğretim Yöntem ve Teknikleri	17
Grammar-Translation Method (Dilbilgisi Çeviri Yöntemi)	18
Audio-lingual Method (İşitsel-Dilsel Yöntem).....	19
The Direct Method (Doğrudan/Dolaysız Yöntem).....	20
The Silent Way (Sessizlik Yöntemi)	21
De/suggestopedia (Telkin yöntemi).....	21
Total Physical Response (TPR) (Tüm Fiziksel Tepki Yöntemi).....	23
Communicative Language Teaching (CLT) (İletişimci Dil Yöntemi)	23
Community Language Learning (Grupla Dil Öğrenme)	25
Task-based Language Learning (Görev Temelli Dil Öğrenimi).....	25
Content Based Language Teaching (İçerik Temelli Öğretimi).....	26
The Natural Approach (Doğal Yöntem)	27
Participatory Approach (Katılımcı yaklaşım).....	28
Learning Strategy Training (Öğrenme Stratejisi Eğitimi)	28
Cooperative Learning (İşbirlikçi Öğrenme).....	29
Multiple Intelligences (Çoklu Zekâ).....	30
Türkçe Öğretim Yöntem ve Teknikleri.....	32
Anlatma Yöntemi.....	32
Soru-Cevap Yöntemi	33
Tümevarım/Tümdengelim Yöntemleri	33
Oyunlaştırma (dramatizasyon)Yöntemi.....	34
Tartışma Yöntemi	35
Gösteri (Demonstrasyon).....	37
Çözümleme ve Birleşim/Bireşim Yöntemleri.....	38
Gözlem ve İnceleme Yöntemi	39
Okuma ve Özetleme Yöntemi.....	40
Ortak Teknikler	41
Sorgulama	41
Çıkarım Yapma.....	41
Tartışma/Beyin Fırtınası	41
Soru-Cevap	42
Gözlem ve İnceleme	42

Rol Oynama	43
Drama/Gösteri.....	43
Balık Kılıcı.....	43
Zihin Haritası	44
Kavram Haritası	45
Benzer ve Farklılıklar	46
Sorun Çözme.....	46
Özetleme	47
Türkçe Öğretiminde Bulunmayan Yöntem ve Teknikler.....	48
Computer Assisted Language Learning (CALL)-Bilgisayar Destekli Dil Öğretimi	50
Interactive Approach-İnteraktif Yaklaşım	54
Video in Classroom- Sınıfta Video Kullanımı	57
Web Based Learning-Web Tabanlı Öğrenme.....	59
E-mail-E-posta	61
Blogs-Web Günlüğü/Günce.....	62
Smart Phones&Ipods- Cep Telefonları.....	63
Skype-Görüntülü Görüşme	64
Video Games-Video Oyunları	65
5E Modeline Göre Örnek Uygulamalar/Ders Planları	67
Cep Telefonları	67
Skype	68
Blog-Günce.....	69
Video/Video Oyunları.....	70
BÖLÜM V	71
SONUÇ ve ÖNERİLER	71
Sonuçlar.....	71
Öneriler.....	74
KAYNAKÇA	75
EKLER	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Ek 1. Özgeçmiş	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. 5E Modelinde Öğretmen ve Öğrencinin Rolü	14
Tablo 2. Yöntem ve Teknikler Tablosu	17
Tablo 3. Dil Öğretim Yöntemlerinde Öğretmen ve Öğrencilerin Rollerini.....	31

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 1. Balık Kılıcı Örneği	44
Şekil 2. Zihin Haritası Örneği.....	45
Şekil 3. Kavram Haritası Örneği.....	46
Şekil 4. Kelime Eşleştirme Örneği	52
Şekil 5. Eşanlımlı Kelimeler Örneği.....	53
Şekil 6. Zıt Anlamlı Kelimeler Örneği	53
Şekil 7. Kelime Yerleştirme Örneği.....	54
Şekil 8. Web Tabanlı Öğretim Şeması Örneği.....	60

KISALTMALAR

akt: Aktaran

çev: Çeviren

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

TDK: Türk Dil Kurumu

vd: ve diğerleri

vb: ve benzeri/benzerleri

s. Sayfa

5E: 5E Modeli

CALL: Bilgisayar Destekli Dil Öğrenimi

TPR: Total Physical Response

CLT: Communicative Language Teaching

BÖLÜM I

GİRİŞ

İnsanoğlunun konuşma becerisi, onu diğer var olan canlılardan ayıran en büyük özelliğidir. Kendini ifade etme isteğiyle ortaya çıkan bu beceri insanlar ve toplumlar arasında her türlü ilişkinin ve işlerin yürütülebilmesi için kaçınılmazdır. Zamanla oluşan kültürlerarası etkileşim sonucu farklı dillerin öğrenilme ve öğretilme ihtiyacı da hasıl olmuştur. Günümüz dünyası ele alındığında kendi ana dili kadar başka bir lisan bilmenin önemi yadsınamaz bir gerçektir.

Ana dili kişinin kendi duygu ve düşüncelerini ifade etmesi ve çevresiyle iletişim kurmasını sağlar. Kişi, dil edinim sürecinde, içinde yaşadığı toplumun kültürel öğelerini de öğrenmektedir. Bu sebeptendir ki, yabancı bir dil öğrenirken sadece o dilin dil bilgisi kurallarını öğrenmek bir dili tamamiyle öğrenmek için yeterli olmaz. Dil ve kültür birbirinden ayrılmaz iki öğedir ve dil edinim sürecinde dil öğretimi kadar kültür öğretimi de etkilidir.

Her dil kendi içerisinde kendine özgü yapıya sahiptir. Bu sebeple, dil öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler diller arasında farklılıklar gösterebilmektedir. Ancak uygun yöntem ve tekniklerin kullanılması dil öğretimini doğru kılar ve kolaylaştırır. Bu amaçla, bu çalışmamızda dünya dillerinden en önemli ve en yaygın olarak kullanılan İngilizce ele alınmış ve Türkçe öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklerle kıyaslanmıştır. Çalışmamızın esasını, İngilizcede kullanılan ancak Türkçe öğretiminde bulunmayan yöntem ve tekniklerin ortaya çıkarılması ve Türkçeye uyarlanması oluşturmaktadır.

“Dil nedir?” sorusuyla başlayan bu çalışmada, önce İngilizce öğretim yöntemlerine sonra Türkçe öğretim yöntemlerine yer verilmiştir. Her iki dilde kullanılan teknikler ortak başlık altında ele alınmıştır. Son bölümümüzde İngilizce öğretiminde kullanılan yenilikçi yöntem ve teknikler ele alınmış, bunların Türkçe öğretiminde kullanılmasına örnek teşkil etmesi için bazı teknikler örnek planlama yapılarak gösterilmiştir.

Bu kapsamda, çalışmanın Türkçe öğretimine yeni teknikler kazandıracığı, gerekirse değiştirilerek kullanılabilmesi tekniklerin dil öğretimine yeni bir soluk getireceği ve yeni yöntem ve tekniklerle Türkçe öğretiminin kolaylaştırılacağı düşünülmektedir.

Problem

Eğitim-öğretim faaliyetleri, üzerinde sürekli düşünölen ve yeni yöntemlerin denendiği bir çalışma alanıdır. Bu alanda kimi yöntemler başarılı sonuçlar verirken kimileri aynı başarıyı sağlayamamaktadır. Özellikle dil eğitiminin son yıllardaki rekabetçi durumu ve her milletin kendi dilini daha iyi öğretme çabası dikkate alındığında farklı yöntem ve tekniklerin bu alana uyarlanması zorunluluk haline gelmektedir. Türkçenin de eğitim ve öğretimini daha nitelikli hale getirmek için dünyadaki gelişmelere, yeni üretilmiş yöntem ve tekniklere ihtiyaç duyulmaktadır.

Alanla ilgili daha önce yapılan çalışmalar incelendiğinde dil öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikleri kapsayan çalışmaların farklı içeriklere sahip olduğu görölmüşür.

Muzaffer Küçük (2004) tarafından hazırlanan “Türkçe öğretim yöntemleri ve bu yöntemleri ilköğretim 5. sınıf öğretmenlerinin kullanma durumları” isimli çalışmada, Küçük, öğretmen merkezli öğretim yöntemi yerine öğrencilerin ders içerisinde daha aktif rol alacakları öğrenci merkezli öğretim yöntem ve teknikleri üzerinde odaklanmış ve bu yöntem ve teknikleri şu şekilde sıralamıştır: anlatım yöntemi, soru-cevap yöntemi, gösterme (demonstrasyon) yöntemi, drama yöntemi, gösterip yaptırma yöntemi, tartışma yöntemi, problem çözme yöntemi. Çalışmasında uyguladığı anket sonuçlarını analiz ederek öğretmenlerin sınıf içi aktivitelerde daha çok düz anlatım ve soru-cevap yöntem ve tekniklerini uygulamakta olduğunu belirtmiştir. Ancak bu yöntemler dışında öğrenciyi aktif kılan ve öğrenmeyi kolaylaştıran yöntem ve teknikler de mevcuttur.

Erol Barın (2004) “Yabancılara Türkçe öğretiminde ilkeler” isimli makalesinde dil öğretimin planlanması ve uygun yöntem ve tekniklerin önceden öğrenci düzeyine göre belirlenmesinin önemini vurgulamıştır. Dil bilgisi-çeviri yöntemi, doğrudan yöntem, okuma yöntemi, kulak-dil alışkanlığı yöntemi, görme ve işitmeye dayalı yöntem, bilişsel yöntem, iletişimci yaklaşım, seçmeli yöntem gibi yöntemlerden kısaca bahsetmiştir. Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılabilen tekniklerin dikkatle seçilmesi gerekliliğini önemle vurgulamıştır.

Sezen Esler (2011) tarafından hazırlanan “Kosova ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin Türkçe öğretim yöntemlerine ilişkin görüşleri” isimli tez çalışmasında ise anadili eğitimi üzerinden yola çıkarak anadili öğretiminde kullanılan yöntemlerin neler olması gerektiği tartışılmıştır. Dil öğretiminde belirlenen hedeflere ulaşabilmek için uygun öğretim yöntem ve tekniklerin kullanılmasının gerekliliği

vurgulanmıştır. Türkçe derslerinde kullanılan anlatım, tartışma, soru-yanıt, problem çözme, gösterme (demostrasyon), araştırma yoluyla öğretme gibi yöntemler temel alınarak ilköğretim 1. kademedeki görev yapan sınıf öğretmenlerinin Türkçe öğretim yöntemleri ve bu yöntemlerden en çok tercih ettiklerinin hangileri olduğunu ortaya koymak amaçlanmıştır.

Yine alan yazın taramasında karşımıza çıkan Firdevs Güneş (2011), “Dil öğretim yaklaşımları ve Türkçe öğretimindeki uygulamalar” isimli makalesinde dil öğretimi alanında kullanılan çeşitli yaklaşımlara değinmiştir. Yaklaşımları davranışçı, bilişsel ve yapılandırıcı olmak üzere üç gruba ayırmış ve bu yaklaşımlar içerisinde kullanılan yaygın yöntemleri ele almıştır. Çalışmasında her ne kadar yöntemlerden bahsetse de yaklaşımlar daha detaylı ele alınmıştır.

Yusuf Topaloğlu (2012) tarafından yapılan “Erken yaşta yabancı dil öğretiminde yöntem ve tekniklerin kullanım sorunsalı” isimli tez çalışması iki temel bölümden meydana gelmektedir. Çalışmanın ilk kısmında, yabancı dil öğretimine erken yaşta başlamanın önemi ve özellikle Avrupa olmak üzere dünyadaki durumu incelenmiş, erken yaşta dil öğretiminin uygun içerik ve doğru yöntemle işleniş üzerinde durulmuştur. Çalışmanın ikinci kısmı ise erken yaşta dil öğretiminde kullanılabilecek oyunlara ayrılarak uygun yöntem ve tekniklerin kullanımını ön plana çıkarılmıştır. Sonuç olarak, Yusuf Topaloğlu tez çalışmasında erken yaşta yabancı dil öğretiminde yeni ve farklı yöntemler sunmaya çalışmıştır. Bu bakış açısıyla yapılacak çalışma arasında yeni yöntemleri Türkçeye uyarlama veya yeni uygulamalar önerme bakımından örtüşme söz konusudur. Ancak erken yaş grupları ve yabancı dil öğrenenler için yapılan bu çalışma, Türkçe eğitim-öğretimine katılanlar için hazırlanacak yöntem ve tekniklerle yaş ve hedef öğrenmeler bakımından farklılık gösterir.

Dil öğretim yöntem ve teknikleri konusunda daha önce yapılan çalışmalar incelendiğinde, her ne kadar çok sayıda çalışma yapıldığı görülse de yapılan çalışmaların kendi konusunda detaylandırıldığı ancak sonuçlarının kısıtlı olduğu görülmektedir. Farklılıklardan yola çıkarak yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklerin Türkçe öğretimine uyarlanması konusu alanda açık oluşturmaktadır.

Alanda yapılmış olan daha önceki çalışmalarda, dil öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler daha çok tek dil üzerine odaklanmıştır. Bu yüzden ya İngilizce gibi evrensel geçerliliği olan dillerin yöntem ve tekniklerine ya da Türkçe gibi sadece ulusal bir duruma bakılmıştır. Bunların ayrı ayrı ele alınarak, benzer ve farklı yönlerinin ortaya çıkarılmaması eksiklidir. Bu çalışma “Dil öğretiminde kullanılan yöntem ve

teknikler nelerdir?”, “Türkçe öğretiminde hangi yöntem ve teknikler kullanılmamaktadır?” ve “Türkçe eğitiminde eksik yöntem ve teknikler Türkçe derslerine nasıl uyarlanabilir?” sorularına cevap aramak için hazırlanmıştır.

Amaç

Bu çalışmada temel amaç, dil öğretiminde kullanılan evrensel ve ulusal yöntem teknikleri derlemek, benzerlik ve farklılıklarını tespit etmek, Türkçe öğretiminde kullanılmayan yöntem ve teknikleri öğretim zenginliği sağlayacak şekilde Türkçe eğitimine uyarlamaktır.

Bu sebeple, tez çalışmamızın amacı dil öğretim yöntem ve tekniklerini İngilizce ve Türkçe öğretimi alanlarında beraber ve ayrı ayrı ele almak ve farklılıkları ön plana çıkararak Türkçe öğretimine uyarlanabilir olanları belirlemektir. Literatürde alan taraması yapıldığında tez çalışmamızın alana, özellikle Türkçe öğretim yöntem ve teknikleri alanına, yeni yöntem ve teknikler ekleyeceği ve bu şekilde katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Önem

Zengin bir tarih ve kültüre sahip ülkemizin değişen dünyadaki yeri göz önüne alındığında, son yıllarda Türkçe öğretimi programlarının arttığı görülmektedir. Artan dil öğretim ihtiyacı karşılamak ve dil öğretimini uygun ortamda uygun yöntem ve teknikleri kullanarak gerçekleştirmek çoğunlukla hem dil öğretimini zenginleştirecek hem de zevkli hale getirecektir. Bu kapsamda, dil öğretimi alanında çalışmalar yapan akademisyen ve öğretmenlere çalışmamızın faydalı olacağı öngörülmektedir.

Sayıtlar

1. Literatür taraması yapılarak ele alınan dil öğretim yöntem ve tekniklerinin çoğunlukla kullanılanlar olduğu varsayılmıştır.
2. Yöntem ve teknik kavramlarının bazı anlatımlarda birbiri yerine kullanılabilirdiğinin yeterli olduğu görülmüştür.

Sınırlılıklar

Bu çalışmaya, dil öğretim yöntem ve teknikleri alanında 2019 yılına kadar yapılmış ve erişime açık olan tez, makale, kitap, çevrimiçi metinler vb. araçların taranması ile başlanmış ve elde edilen bulgulardan yola çıkarak dil öğreniminde bir eksiklik olarak görülen yöntem ve tekniklerin uyarlanması hedeflenmiştir. Gelişen teknoloji ve çevrimiçi uygulamaların artması günden güne yeni yöntem ve teknikler oluşturabilmektedir. Bu durumda, araştırmanın güncel olması bakımından, bu çalışmada 2019 yılına kadar yapılan çalışmalar kısıtlı süre içerisinde ele alınmıştır.

Tanımlar

Türk Dil Kurumu dili, insanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban olarak tanımlar (www.tdk.gov.tr). Dil duygu ve düşüncelerin toplumun ortak kurallarını kullanarak ses ve anlam bakımından aktarımını sağlayan çok yönlü bir unsurdur (Aksan, 1998, s. 55). İnsanları birbirine yaklaştıran, birbirlerini anlamalarını ve anlaşmalarını sağlayan bir vasıta (Karakuş, 2006, s. 155). Dil, seslerin yapılandırılmış halinden ya da yazılı şekillerinden oluşan insani iletişim sistemidir (Richards & Schmidt, 2010). Konuşma ve yazılı semboller sistemi olan dil, bir sosyal grubun ve kültürün üyelerinin kendilerini ifade etmelerini sağlayan araçtır (www.britannica.com). Dil insanoğluna özgüdür. İnsan dili, hayvan dünyasında benzeri olmayan, eşsiz bir olgudur (www.brainyquote.com). Diğer türlerin kendi aralarında örneğin yemek bulduğunda çıkardığı ses ya da yaklaşan tehlikeyi haber verme sesi gibi iletişim kabiliyeti olmasına rağmen, bu iletişim sınırlıdır. İnsanı diğer canlılardan ayıran iletişim yeteneği ise dili sınırsızca üretken olarak kullanabilmesidir (Hostinska, 2010, s. 9). Dil insanlar arası iletişimi sağlar ve içgüdüsel olarak ortaya çıkar. Dillerin ortaya çıkışları ve farklılaşmalarının temeli bilinmemekle beraber, dil uzun bir süreç içerisinde ulusal dil olma özelliğini kazanır ve kendi kurallarını oluşturur (İlhan, 2005). Dil insanı sosyalleştirir ve sosyal bir olgu olduğundan dolayı kişi ilk önce içinde bulunduğu toplumun dilini, anadili olarak edinir. Bu sebeple, her ne kadar sosyal bir öğrenme ortamında edinildiği düşünülse de kişisel gelişimde farklılıklar olabileceği için dil edinim süreci kişiden kişiye farklılık gösterebilir. Bununla birlikte dil, içinde bulunulan topluma ait kültürü yansıtacağı gibi aynı zamanda kültürel değişikliklerin de dilin gelişimini etkilemesi kaçınılmazdır.

Tanımlardan da anlaşılacağı gibi, bugünkü haliyle insan yaşamı, dil kullanılmadan imkânsız ve düşünülemez olacaktır. Uzun çalışmalar sonucu dilin gücü ve önemi kabul

edilmiştir. Bir nesneyi veya nesnelere bir sınıfını seçmek, adlandırmak ve bunlara atıfta bulunmak için bir kelime atamak dil kullanımının sadece küçük ve önemsiz gibi görünen bir kısımdır, ama aslında bu büyük ve önemli bir kısımdır. Çünkü dil, topluluklar halinde yaşayan insanın her yönü ile etkileşime girer ve ancak toplumla ilişkili olduğu düşünülürse anlaşılabilir (britannica, 2019).

Şüphesiz insanoglunu diğer canlı varlıklardan temel olarak ayıran en büyük özellik konuşma yeteneğidir. Gleason (1993), dil ediniminin, doğumdan önce anne karnında başladığını ve yaşam boyu sürekli yenilenerek devam ettiğini savunur. Yapılan araştırmalar, bebeğin dil ile ilgili ilk edinimlerinin anne karnında başladığını ve yaşamının ilk yıllarında, içinde bulunduğu kültüre ait dil becerilerini hızlı bir şekilde kazandığını göstermektedir. Anne karnında, başta annesi olmak üzere, çevresindekileri dinlemeye başlayan bebek, anadilinin vurgu, ses, ritmi gibi temel özelliklerini tanımaya başlamaktadır. Bu süreçte bebeğin anadili ile ilgili ilk edinimleri gerçekleştirdiğini söylemek mümkündür (Aydın, 2014). Dil edinim süreci bebeklikten başlayan ve yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Bebek dil yetisine sahip olarak doğar ve ailesi başta olmak üzere çevresinin etkisiyle toplumun dilini edinmeye başlar. Ana dili, ilk önce anneden daha sonra ise diğer aile fertleriyle etkileşimiyle birlikte kişinin çevresinden ve içinde yaşadığı toplumdan edinilir. Temel bilgiler ve kavramlar aileden alındıktan sonra okul hayatıyla birlikte öğrenilen bilgiler ve kelimeler çoğalır (Yıldız, Okur, Arı, & Yılmaz, 2010, s. 46,47). Okul öncesi dönem, çocukların bedensel ve bilişsel gelişiminin en hızlı olduğu dönemler olarak kabul edilmektedir. Bu dönemde, anne-baba, öğretmenler kullanılan materyaller, teknikler, çevresel etkiler dil edinimini etkileyen oldukça etkin unsurlardır. Buna ek olarak, cinsiyet, anne babanın eğitim durumu, kardeş sayısı gibi etmenlerin dil gelişimi üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir (Keskin, Ömeroğlu, & Okur, 2015). Çocuk gördüğü veya duyduğu her şeyi tekrar etme yoluyla öğrenir. Bu durumda, ebeveyn yardımı olmadan ya da etrafındakilere öykünmeden dil öğrenemez (Piaget, 1956). Bu sebeple, dil ediniminde bireyin ve çevrenin sürekli etkileşimde olduğu göz önüne alındığında, dil edinim sürecinde ailenin olduğu kadar çevrenin de etkisinin muazzam olduğu yadsınamaz bir gerçektir.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Dil Öğretim Tarihi

Öğrenme dillerinde, genellikle ana dil ve ikinci dil arasında bir ayırım yapılır. Ana dil, bir çocuk olarak ilk öğrenilen dildir. Başka bir ülkenin dilini öğrenildiğinde ikinci bir dil öğrenir. Dillerin öğrenilmesi ve öğretilmesi ile ilgili birçok teori bulunmaktadır. Normalde dilbilim alanındaki gelişmelerden etkilenen bu teoriler, ikinci dil öğretiminde birçok yaklaşıma ilham vermiştir.

Tarih boyunca yöntemler, dış paydaşlarla iletişim kurmak, dini yaymak için misyonerlik çabalarını desteklemek, akademik olarak çalışmak veya son zamanlarda ulus ötesi ve küresel düzeylerde etkileşimi kolaylaştırmak gibi dil öğretiminin değişen hedeflerine yanıt vermek için ortaya çıkmıştır. Bu nedenle dil öğretim yöntemleri, öğrencilerin ihtiyaçları ve toplumların değerleri göz önüne alındığında, dinleme, anlama, konuşma, okuma ve yazma gibi farklı becerilere öncelik vermiştir. Dil öğretim yöntemlerindeki değişiklikler, dil öğreniminin amaç olarak okuduğunu anlama yerine sözlü yeterliliğe doğru bir hareket gibi öğrencilerin ihtiyaç duydukları yeterlilik türlerindeki değişikliklerin tanınmasını yansıtmıştır. Bugünkü tartışmalar, dil öğretimi tarihi boyunca sıkça sorulan sorulara çağdaş yanıtları yansıtmaktadır.

Modern diller on sekizinci yüzyılda Avrupa okullarının müfredatına girmeye başladığında, Latince öğretmek için kullanılan temel prosedürler kullanılarak öğretilmiştir. Ders kitapları soyut dilbilgisi kuralları, kelime listeleri ve çeviri cümlelerinden oluşturulmuştur. Yabancı dil konuşmak amaç olmamış ve sözlü uygulamalar, çevirdikleri cümleleri yüksek sesle okuyan öğrencilerle sınırlı kalmıştır. Bu cümleler, dilin dil bilgisel sistemini göstermek için yapılmış ve sonuç olarak gerçek iletişim dili ile hiçbir ilişkisi olmamıştır.

Aslında yabancı bir dili edinmenin ilk öğretim metodolojisi Latince öğrenmek için uygulanan yöntemdir. Latince 500 yıl önce eğitim dili olduğu için bunun çalışması eğitilmiş öğrenciler için son derece önemli olmuştur. Örneğin dil bilgisi incelemesi, çeviriler yapmak ve örnek cümleler yazmak o zamanlar öğretim metodolojisinde merkezi olarak görülmüştür. Latince öğrenmek için kullanılan öğretim metodolojisi, konuşulan bir dilden okulda öğretilen bir dile dönüştükten sonra genel olarak yabancı dil öğrenmek için benimsenmiştir. Yabancı dil öğretimine yönelik olarak kullanılan bu

ilk yaklaşım da Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi olarak tanınmıştır (Richards & Rodgers, 1986, s. 3-5).

On dokuzuncu yüzyıla gelindiğinde, Latince çalışmasına dayanan bu yaklaşım, okullarda yabancı dil eğitimi için standart bir yol haline gelmiştir. Bu nedenle, on dokuzuncu yüzyılın ortalarında tipik bir ders kitabı, dilbilgisi konuları etrafında düzenlenen bölümlerden ve kısımlardan oluşturulmuştur. Her dilbilgisi bölümünde listelenen kullanım kuralları açıklanmış ve örnek cümleler ile gösterilmiştir. On dokuzuncu yüzyıl ders kitapları esas olarak yabancı dili açıklama ve nihayetinde ezberleme üzerine sözdizimi kurallarını kodlamak için belirlenmiştir. Sözlü çalışma mutlak suretle minimuma indirilirken, yapılan yazılı alıştırmalar, kuralları betimlemek için bir çeşit ek olarak yazılmıştır.

20. yüzyıl, dil öğretimi ideolojileri alanındaki birçok değişiklik ve yenilikle karakterize edilmiştir. Dil öğretimi yaklaşım ve yöntemleri tarihinde, yazma ve okumaya odaklanan yöntemlerden konuşma ve dinleme becerilerinin daha yoğun olduğu yöntemlere doğru bir geçiş meydana gelmiştir. Böylelikle, dil öğretimi ile ilgili dil öğretimi tarihi boyunca zaten sürekli tartışılan asıl sorular ön plana çıkmıştır.

Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Yöntem ve teknik terimleriyle kastedilen aslında bir konunun işlenmesinde izlenen yoldur. Bu sebeple, bu yolda kullanılan muhtelif yöntemler öğrenmeyi sağlamak ve kalıcı hale getirmek için birer araç olarak nitelendirilir. Öğretilmek istenen konunun içeriğine ve kullanılacağı alana göre konuyu öğretmek için birden fazla yöntem ve teknik uygulamak mümkündür (Yıldız ve diğerleri, 2010, s.337). Dersin hedeflerine ulaşmak için seçilen stratejilerin gerçekleştirilmesinde birden fazla yöntem ve teknik uyum içinde beraberce kullanılabilir. Öğretim yöntem ve tekniklerinin seçiminde dikkat edilecek etkenler şunlardır: öğretim stratejisi, hedef, içerik, hazırbulunuşluk, öğretmenin özellikleri, öğretim ortamının özellikleri (sakarya.edu, 2019). Dil öğretiminde, uygulamalarının temelini oluşturan ilkeler karıştırılabilmektedir. Bu sebeple dil öğretimi bazen üç ilişkili yönden tartışılmaktadır: yaklaşım, yöntem ve teknik. Dilin doğası, nasıl oluştuğu ve nasıl öğrenildiği yaklaşımdır; yaklaşımla ilgili farklı teoriler, farklı dil öğretimi yolları yöntem ve farklı yöntemlerin farklı sınıf etkinlikleri içermesi ise tekniktir (Richards & Schmidt, 2010).

Yaklaşım

Her yöntemi, dilin doğası ve dil öğretiminin doğası üzerine bir teoriye dönüştürmek yaklaşım teriminin anlamını oluşturmaktadır. Bu teoriler dilbilim, sosyodilbilim, psikodilbilim alanlarından türetilmiştir ve dil öğretiminin ilke ve uygulamalarının kaynağıdır. Yaklaşımı temel olarak etkileyen iki ana unsur vardır ve bu temel unsurlara göre dil öğretiminde kullanılacak yaklaşım belirlenebilmektedir. Bunlar;

1. Dil teorisi: Dil nasıl görülür?
 - a. Dilin Yapısal Görünümü.
 - b. Dilin İşlevsel Görünümü.
2. Dil öğrenme teorisi: Öğrenciler dili nasıl öğrenir?
 - a. Sistemdeki psikolojik ve bilişsel süreçler nelerdir (alışkanlık oluşturma, uyarma, çıkarım, genelleme)?
 - b. Bu öğrenme süreçlerinin aktif hale getirilmesi için yerine getirilmesi gereken koşullar nelerdir? (Karavas, 2019, s. 7-10)

Bir yaklaşım, dil öğretimi ve öğrenmenin doğası ile ilgili bir dizi varsayımdır. Bir yaklaşım aksiyomatiktir¹. İlk önce öğretilecek konunun doğasını açıklar (Duboc, 2019, s. 7,8). Aslında yaklaşım, yöntem ve teknik arasındaki düzenleme hiyerarşiktir. Örgütsel yapı, kullanılacak tekniklerin yaklaşımla tutarlı olarak bir yöntem yürütmesidir (Richards & Rodgers, 1986, s. 15). Özel bir uygulama seti olan yöntemin, kullanılan yaklaşımla uyumlu olması ve tekniğin ise bir ya da birkaç yöntemde kullanılan özel bir öğrenme türü olduğu açıktır. Geçmişten beri yaklaşım, yöntem ve teknik her biri kendi içerisinde ayrı ayrı ve aynı zamanda bir bütün olarak değerlendirilmektedir (Celce-Murcia, 1991, s. 9).

Yöntem

Yöntem, sistematik ilkelere ve prosedürlere dayanan bir dilin öğretilme şeklidir ve bir dilin en iyi nasıl öğretildiği ve öğrenildiği ile ilgilidir. Farklı yöntemler farklı sonuçlar meydana getirebilir. Bu sebeple, yöntem belirlerken hedef dilin doğası, öğretimdeki amaç ve hedefler, ders programı, öğretmen, öğrenci, öğrenme ortamı ve teknikler dikkatle seçilmelidir (Richards & Schmidt, 2010). Bir yöntem, bir yaklaşımın pratik olarak gerçekleştirilmesidir. Bir yöntemi kullananlar, etkinlik türü, öğretmen ve öğrenci rolleri, yardımcı materyaller ve müfredatla ilgili önceden karar vermeli, uygun

¹ Belit (aksiyom) olarak bilinen, ispatsız olarak kabul edilen bazı temel kavramlar ve önermeler üzerinde kurulan, kuramın bütün öteki sonuçları mantık kuralları kullanılarak bu belitlerden çıkarılan bilimsel yöntem, aksiyomatik yöntem (Kelimeler, 2019)

yöntemi seçmeli ve uygulamalıdır. Yöntem, kullanılacak teknikleri içerir ve birbirinden bağımsız olabilir. Açıkça ifade edilmiş bir yaklaşımla bildirilen prosedürlere sahip olduğunda yöntemi tanımlamak kolaydır. Bununla birlikte, eğer bir yöntem çok çeşitli kaynaklardan prosedürler ve teknikler alırsa, onu bir 'yöntem' olarak tanımlamaya devam etmek daha zordur (Harmer, 2007, s. 62). Bu durumda yöntem ve yaklaşımın da birbiriyle ilintili olduğunu göz önünde bulundurmak gerekir.

Teknik

Teknik, bir öğretmenin öğrencilere gösterip yaptırma veya tartışma yöntemleri gibi bir öğretme etkinliğini yürütmek için öğretimde kullandığı özel bir prosedürdür (Richards & Schmidt, 2010). Konuyu öğretmek için öğretmenin kullandığı soru cevap, küme çalışması gibi birden fazla süreçlere teknik denir. Daha somut örneklendirmek gerekirse; balık tutmak isteyen bir insanın, balığı nerde tutacağını belirlemesi yaklaşım; balığı karadan mı yoksa deniz içerisinde mi tutacağı yöntem; tutmak için kullanacağı aracı belirlemesine de teknik denilebilir (Arıcı, 2006, s. 300).

Yaklaşım, yöntem ve teknik hiyerarşik bir düzen içindedir. Teknik kendi içerisinde yaklaşımla ilintili olan bir yöntem taşımaktadır. Yaklaşım dilin doğasıyla ilgili olduğundan betimsel; yöntem dilin nasıl öğretileceği ile ilgili olduğundan plansal; teknik ise uygulamaya yönelik olduğundan uygulama kısmıdır. Tek bir yaklaşım içinde birden fazla yöntem bulunabilir. Teknik, yöntemle tutarlı ve bu sebeple yaklaşımla da uyum içerisinde olmalıdır.

Dil öğretiminin tarihi, Richards ve Rodgers'ın (1986) işaret ettiği gibi, yirminci yüzyılın çeşitli önerilen yöntem ve yaklaşımların iniş ve çıkışlarıyla dolu olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, çoğu için ortak olan paydalar aşağıdaki varsayımlardır:

- Bir yaklaşım veya yöntem, dil öğretiminde en iyi uygulamayı tanımlayan teorik olarak tutarlı bir öğretim prosedürü setini ifade eder.
- Belirli yaklaşımlar ve yöntemler, tam olarak uygulanırsa, alternatif öğretim yöntemlerinden daha etkili dil öğrenimi seviyelerine yol açar.
- Öğretmenler mevcut olan en iyi yaklaşım ve yöntemleri kullanırlarsa dil öğretiminin kalitesi artar (Richards & Rodgers, 1986, s. 15-17).

Kısaca, yaklaşım dil öğretiminin doğasına ait kuramları oluşturur. Yöntem, bu yaklaşımın uygulamaya geçirilmesi ve teknik ise bu uygulama sürecinde kullanılabilen herhangi bir etkinliktir.

5E Modeli

1980'lerin sonlarından bu yana, yeni müfredat materyallerinin ve mesleki gelişim deneyimlerinin geliştirilmesinde kapsamlı bir öğretim modeli kullanılmak istenmiştir. Etkili, araştırmaya dayalı bir öğretim modelinin sürekli kullanımı, öğrencilerin bilim ve diğer alanlarda temel kavramları öğrenmelerine yardımcı olabilir. Bu model genellikle 5E Öğretim Modeli olarak adlandırılır ve şu aşamalardan oluşur: giriş, keşif, açıklama, derinleştirme ve değerlendirme. 5E Modeli, soru sorarak, gözlemleyerek, analiz ederek ve sonuçlar çıkararak yeni kavramları araştırmak için öğrencilerin birlikte çalışmalarını sağlar ve işbirlikçi, aktif öğrenmeyi teşvik eder.

5E Modeli özellikle fen bilimleri alanında sıkça kullanılmasına rağmen dil öğretiminde kullanımına pek rastlanılmamıştır. Bu kapsamda dil öğretiminde bir yenilik olarak 5E Modeli ders planları örneklendirilmeye çalışılmıştır. Böylelikle bu alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. 5E Modelinde her aşama belirli bir işleve sahiptir ve öğretmenin tutarlı eğitimi, öğrencilerin bilgi, derse karşı tutum ve becerileri sayesinde öğretimin daha kolay ve kalıcı olmasına yönelik katkıda bulunur.

5E Modeli, öğrenciler ilk kez yeni kavramlarla karşılaştıklarında daha etkilidir çünkü tam bir öğrenme döngüsü için fırsat verir. Rodger W. Bybee'ye göre, 5E Modeli en iyi iki veya üç haftalık bir zaman diliminde kullanılır, burada her bölüm bir veya daha fazla farklı ders için temel oluşturur. Bybee, 5E modelini tek bir ders için temel olarak kullanmanın, kavram ve öğrenme yeteneklerinin yeniden yapılandırılması için zaman ve fırsatların kısaltması nedeniyle bireysel aşama etkinliklerini azalttığı görüşündedir. Aynı şekilde, eğer her aşamada çok fazla zaman harcanırsa, yapı o kadar etkili olmaz ve öğrenciler öğrendiklerini unutabilir (lesley, 2020).

Modern dil öğretiminde, teknolojik gelişmeler sonucunda anlamlı bir şey zamanla gelecekte anlamsız hale gelebilir. Bu sebeple, teknolojinin takibinin önemli olduğu kadar öğrencilere yaratıcı ve karmaşık düşünme becerilerinin de kazandırılması ve geliştirilmesi gerekliliği unutulmamalıdır. Öğrenciler dil yeterliliklerini geliştirmeli ve maruz kaldıkları sorunlar ve zorluklarla mücadele etmeyi öğrenmelidir. Bu yetkinliklere eleştirel düşünme becerileri veya üst düzey düşünme yetkinlikleri de denir. Üst düzey düşünme becerileri yapılandırmacı felsefeye dayanan 5E Modeli öğretme ve öğrenme yöntemini içerir. Bu model araştırmayı, sorgulamayı ve deneyimlemeyi teşvik eder. Öğrencilerin daha önce öğrendiği bilgileri açığa çıkarır, yorumlar ve yeni fikirleri ortaya çıkarmak için onları derinleştirip değerlendirir (Onur, 2009, s. 88,90).

Aşağıda 5E Modelinin beş aşamasına genel bir bakış yer almaktadır.

Giriş (Engagement): Öğretmen, öğrencilerin önceki bilgilerine erişir ve merak uyandırarak önceki bilgileriyle ilgili kısa aktiviteler yapar ve yeni bir konseptte hazırlanmalarına yardımcı olur. Etkinlik geçmiş ve şimdiki öğrenme deneyimleri arasında bağlantı kurmalı, önceki kavramları ortaya koymalı ve öğrencilerin mevcut etkinliklerin öğrenme çıktılarına yönelik düşüncelerini düzenlemelidir. Öğretmen öğrencilere soru sorma veya konu hakkında önceden bildiklerini yazma görevi verebilir. Bu, aynı zamanda, kavram ilk kez öğrencilere tanıtıldığında da yapılabilir.

Keşif (Exploration): Keşif deneyimleri, öğrencilere mevcut kavramların, süreçlerin ve becerilerin tanımlandığı ve kavramsal değişimin kolaylaştırıldığı ortak bir faaliyet tabanı sağlar. Öğrenciler, yeni fikirler üretmek, soruları ve olasılıkları keşfetmek, ön araştırma tasarlamak ve yürütmek için önceki bilgileri kullanmalarına yardımcı olan etkinlikler yapabilir. Keşif aşaması sırasında, öğrenciler somut öğrenme deneyimleri yoluyla yeni kavramı aktif olarak keşfeder. Bilimsel yöntemden geçmek ve gözlem yapmak için akranlarıyla iletişim kurmaları istenebilir. Bu aşama öğrencilerin uygulamalı olarak öğrenmelerini sağlar.

Açıklama (Explanation): Açıklama aşaması, öğrencilerin yeni bilgileri sentezlemelerine ve daha fazla açıklamaya ihtiyaç duyup duymadıklarını sormalarına yardımcı olan öğretmen liderliğindeki bir aşamadır. Öğrencilerin dikkatlerini giriş ve keşif deneyimlerinin belirli bir noktasına odaklayarak beceri veya davranışlarını gösterme fırsatları sunar. Bu aşama, öğretmene doğrudan bir kavram, süreç veya beceri kazandırması için fırsatlar sunar. Öğrenciler kavramdan ne anladıklarını açıklar. Öğretmen, öğrencileri bu aşamanın kritik bir parçası olan daha derin bir anlayışa yönlendirebilir. Açıklama aşamasının etkili olabilmesi için, öğretmen teknik bilgileri doğrudan sunmadan önce öğrencilerden keşfetme aşamasında öğrendiklerini paylaşmalarını istemelidir. Bu, aynı zamanda öğretmenin öğrenmeyi kolaylaştırmak için video, bilgisayar yazılımı veya diğer yardımcıları kullandığı zaman dilimidir.

Derinleştirme (Elaboration): 5E Modelinin bu aşaması, öğrencilere öğrendiklerini uygulamak için yer vermeye odaklanır. Öğretmen, öğrencilerin öğrenme ve becerilerini zorlar ve geliştirir. Yeni deneyimler sayesinde, öğrenciler daha derin ve daha geniş bir anlayış, daha fazla bilgi ve yeterli beceri geliştirirler. Öğrenciler ek kavramlarla yeni konu hakkında öğrendiklerini uygular. Öğretmen öğrencilerden yeni beceriler

geliştirmek için sunumlar oluşturmalarını veya ek araştırmalar yapmalarını isteyebilir. Bu aşama öğrencilerin değerlendirmeden önce bilgilerini pekiştirmelerini sağlar.

Değerlendirme (Evaluation): 5E Modeli hem resmi hem de resmi olmayan değerlendirmeye olanak tanır. Bu aşamada öğretmen öğrencilerini gözlemleyebilir ve temel kavramları tam olarak kavrayıp kavramadıklarını görebilir. Değerlendirme aşaması, öğrencileri öğrenme ve yeteneklerini değerlendirmeye teşvik eder ve öğretmene öğrencilerin eğitim hedeflerine ulaşma yolundaki ilerlemelerini değerlendirme fırsatı sunar. Öğrencilerin, öğrendiklerine göre sorunlara farklı bir şekilde yaklaşp yaklaşmadıklarını not etmek de yararlıdır. Değerlendirme aşamasının diğer yararlı unsurları arasında öz değerlendirme, akran değerlendirmesi, yazma ödevleri ve sınavlar yer alır (Bybee, ve diğerleri, 2006, s. 3,6).

Tablo 1. 5E Modelinde Öğretmen ve Öğrencinin Rolü²

Model Aşamaları	Öğretmenin Rolü	Öğrencinin Rolü
Giriş (Engagement)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Soru sorarak merak uyandırır. ➤ Öğrencilerin kavramlar hakkında bildikleri veya düşündüklerini ortaya çıkaran yanıtlar elde eder. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ "Bu neden oldu? Bu konuda zaten ne biliyorum? Bu konuda ne bulabilirim?" gibi sorular sorar. ➤ Konuya ilgi gösterir. ➤ Faaliyetin sınırları dahilinde serbestçe düşünür.
Keşfetme (Exploration)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Öğrencileri talimat almadan birlikte çalışmaya teşvik eder. ➤ Öğrencilerin etkileşimlerini gözlemler. ➤ Öğrencilerin yönlendirilmesi için gerektiğinde araştırma soruları sorar. ➤ Öğrencilere danışmanlık yapar. ➤ Öğrencileri kavramları kendi sözleriyle tanımlayarak açıklamaya teşvik eder. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tahminleri ve hipotezleri test ederek yeni tahminler ve hipotezler oluşturur. ➤ Alternatifleri dener ve gözlem ve fikirleri kaydeder.
Açıklama (Explanation)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Öğrencilerden açıklamalarıyla ilgili gerekçe (kanıt) ister. ➤ Açıklama yaparken öğrencilerin daha önce deneyimledikleri kavramları kullanır. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Olası çözümleri veya cevapları açıklar. ➤ Başkalarının açıklamalarını eleştirel olarak dinler, sorgular. ➤ Öğretmen tarafından sunulan açıklamaları dinler ve anlamaya çalışır. ➤ Önceki faaliyetleri referans gösterir. ➤ Kaydedilmiş gözlemleri açıklamalarda kullanır.
Derinleştirme (Elaboration)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Öğrencilerin daha önce verilen tanımları ve açıklamaları kullanmalarını bekler. ➤ Öğrencileri yeni durumlarda kavramları uygulamalarına veya genişletmelerine teşvik eder. ➤ Öğrencileri mevcut veri ve kanıtlara yönlendirir ve "Önceden ne biliyordun? Neden böyle düşünüyorsun?" gibi sorular sorar. ➤ Öğrencileri yeni kavram ve becerileri uygularken gözlemler. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Benzer bir durumda yeni tanım ve açıklamaları uygular. ➤ Sorular sormak, çözüm önerileri sunmak, kararlar vermek için önceki bilgileri kullanır. ➤ Gözlem ve açıklamaları kaydederek kanıtlardan makul sonuçlar çıkarır.
Değerlendirme (Evaluation)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Öğrencilerin bilgi ve becerilerini değerlendirir. ➤ Öğrencilere, düşünme ve davranışlarını geliştirmek için biçimlendirici geribildirim sağlar. ➤ Öğrencilerin kendi öğrenme ve grup süreci becerilerini değerlendirmelerini sağlar. ➤ "X hakkında ne biliyorsun? X'i nasıl açıklarsın?" gibi açık uçlu sorular sorar. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Açık uçlu soruları gözlem, kanıt ve daha önce kabul edilmiş açıklamaları kullanarak cevaplar. ➤ Kendi ilerlemesini ve bilgisini değerlendirir. ➤ Gelecekteki araştırmaları teşvik edecek ilgili sorular sorar.

² (<http://cbm.msos.edu/teacherWorkshops/mspResources/documents/day1/5eSummary.pdf>) alınmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden tarama ve doküman incelemesi modeli kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım & Şimşek, 2013). Genel olarak, geçmişte ya da günümüzde var olan bir durumu ya da gerçekliği olduğu gibi araştırıp açıklamayı hedefleyen araştırma yaklaşımlarıdır.

Çalışmada genel tarama yöntemi kullanılmıştır. Bu yönetime göre alanda yapılan çalışmalar ve bilgi içerikli belgeler incelenmiş, tasnif edilmiştir. Bu belgeler, daha önce üretilmiş makaleler, bilimsel kitaplar, Türkçe ve İngilizce ders programları, ders kitapları ve konuyla ilgili diğer yayınlardır. Bu kaynaklardaki dil öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler belirlenip, derlenmiştir. Böylece İngilizce ve Türkçe dillerinin kendi yapısına özgü öğretim yöntem ve teknikleri belirlenmiş, aradaki fark ve benzerlikler ortaya çıkarılmıştır. Türkçede literatüre girmemiş yeni öğretim yöntem ve teknikler için örnek ders programı örnekleri Türkçeye uyarlanarak verilmiştir.

Evren ve Örneklem / Çalışma Grubu

Bir araştırma sürecinde, araştırma problemine uygun araştırma yönteminin belirlenmesinden sonra, araştırma evreninin belirlenmesi ve bu evrenden örneklemin seçilmesi aşaması gelir (Özen & Gül, 2007). Evren, araştırılmakta olan konuyu oluşturan elemanların tümünü kapsayan yapıdır (Arık, 1992). Bu sebeple, olası yanlış anlamaları değiştirmek için "çalışma evreni" kavramı önerilmektedir. Kısaca çalışma evreni, araştırma evreninin bütün niteliklerini temsil eden ve ulaşılabilirliği olan, onun küçük bir modelidir (Özen & Gül, 2007). Toplanacak belgeler üzerinden analizler yapmaya dayalı tarihsel ya da betimsel nitelikteki araştırmalarda evren ve örneklem alt başlığı bulunmayabilir.

Çalışmada, dil öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikleri içeren kitap, makale, dergi vb. çalışmalar araştırmanın evreni olarak kabul edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Doküman incelemesinde hangi dokümanların önemli olduğu ve veri kaynağı olarak kullanılabilceği araştırma problemi ile yakından ilgilidir. Yazılı kaynakların

yanı sıra, film, video ve fotoğraf gibi görsel malzemeler de nitel araştırmalarda kullanılabilir (Yıldırım & Şimşek, 2013).

Nitel çalışmalarında, doküman toplanması ve analizi için alanda daha önce yapılmış tez, kitap, makale vb. belgelerin incelenmesi ve değerlendirilmesi gereklidir. Bu çalışmada veri toplama sürecinde, veri kaynakları ve veri toplama yöntemleri etik kurallar çerçevesinde yürütölmüştür.

Veri Toplama Süreci

Araştırma için geniş bir literatür taraması yapılmış ve dil öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler araştırılmıştır. Çalışma evreni geniş olduğu için kuramsal açıdan ve günümüzde en yaygın dil olduğundan İngilizce dilinde yazılmış ve yapılmış çalışmalar incelenerek bulgular tasnif edilmiştir. Sonrasında Türkçe ders kitapları başta olmak üzere konu üzerine yapılmış çalışmalar incelenmiştir.

Verilerin Analizi

İngilizce dilinde kullanılan yöntemler derlenmiş ve tek tek ele alınarak açıklanmıştır. Türkçe dilinde kullanılan yöntemler belirlenip, derlenmiş ve ayrı bir başlık altında ele alınmıştır. Bu bölüm yapılırken, her iki dilde birden kullanılan yöntemler ele alınmamıştır. Yöntem belirlemeleri yapıldıktan sonra, kullanılan teknikler genellikle her iki dilde de aynı olduğu için teknikler ortak bölüm başlığı altında ele alınmıştır.

Veriler analiz edilirken bazı kullanımlarda yöntem ve teknik kelimelerinin birbiri yerine kullanıldığı; bir kaynakta yöntem adı altında bahsedilen bir olgunun başka bir kaynakta teknik olarak ele alındığı görölmüştür. Bu sebeple, veriler analiz edilirken yabancı kaynaklardan alınan alıntılara ve Türkçeye düzgün çevrilmesine özen gösterilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

İngilizce Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Dil Öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler incelenmeden önce literatür taramasında ortaya çıkarılanlar, İngilizce ve Türkçe öğretimi için önce tablo haline getirilmiştir. Oluşturulan bu tabloya göre ise benzer teknikler ortak başlık altında verilmiştir. Özellikle teknolojik gelişmeler vasıtasıyla dil öğretiminde henüz kullanılmaya başlanan ancak Türkçe öğretiminde kullanımına rastlanmayan teknikler tablodaki son başlığa göre sırasıyla son bölümde ele alınmıştır.

Tablo 2. Yöntem ve Teknikler Tablosu

İngilizce Öğretiminde Kullanılan Yöntemler	Türkçe Öğretiminde Kullanılan Yöntemler	Ortak Teknikler	Türkçe Öğretiminde Bulunmayan Teknikler
Grammar-Translation Method (Dilbilgisi Çeviri Yöntemi)	Anlatma Yöntemi	Sorgulama	Computer Assisted Language Learning (CALL)-Bilgisayar Destekli Dil Öğretimi
The Direct Method (Doğrudan/Dolaysız Yöntem)	Soru-Cevap Yöntemi	Çıkarım Yapma	Interactive Approach-İnteraktif Yaklaşım
Audio-lingual Method (İşitsel-Dilsel Yöntem)	Tümevarım/Tümden gelim Yöntemleri	Tartışma/Beyin Fırtınası	Video in Classroom-Sınıfta Video Kullanımı
The Silent Way (Sessizlik Yöntemi)	Oyunlaştırma (Dramatizasyon) Yöntemi	Soru-Cevap	Web Based Learning-Web Tabanlı Öğrenme
De/suggestopedia (Telkin yöntemi)	Tartışma Yöntemi	Gözlem ve İnceleme	E-mail-E-posta
Total Physical Response (TPR) (Tüm Fiziksel Tepki Yöntemi)	Gösteri (Demonstrasyon)	Rol Oynama	Blogs-Web Günlüğü/Günce
Communicative Language Teaching (CLT) (İletişimci Dil Yöntemi)	Çözümleme ve Birleşim/Bireşim Yöntemleri	Drama/Gösteri	Smart Phones&IPods-Cep Telefonları
Community Language Learning (Grupla Dil Öğrenme)	Gözlem ve İnceleme Yöntemi	Balık Kılıcı	Skype-Görüntülü Görüşme
Task-based Language Learning (Görev Temelli Dil Öğrenimi)	Okuma ve Özetleme Yöntemi	Zihin Haritası	Video Games-Video Oyunları
Content Based Language Teaching (İçerik Temelli Öğretimi)		Kavram Haritası	
The Natural Approach (Doğal Yöntem)		Benzer ve Farklılıklar	
Participatory Approach (Katılımcı yaklaşım)		Sorun Çözme	
Learning Strategy Training (Öğrenme Stratejisi Eğitimi)		Özetleme	
Cooperative Learning (İşbirlikçi Öğrenme)			
Multiple Intelligences (Çoklu Zekâ)			

Grammar-Translation Method (Dilbilgisi Çeviri Yöntemi)

Yeni yöntemlerden biri olmamakla birlikte “klasik yöntem” gibi farklı isimlerle de bilinmektedir. Yabancı dilde eserleri okuma ve değerlendirme amaçlı ortaya çıkan bir yöntemdir. Öğrencilerin hedef dilin dilbilgisini öğrenirken kendi ana dillerinin dilbilgisini daha iyi kavrayacakları düşünülmüştür. Hedef dilde iletişim kurmak yerine dilbilgisi ön plandadır. Dil öğrenmenin amacı, öğrenilen dilin edebi eserlerini okuyabilmek ve dil öğrenmenin getireceği zihinsel gelişimi elde edebilmektir (Richards & Rodgers, 1986, s. 3). Bu sebeple, edebi dilin konuşma dilinden daha önemli olduğunu savunan bir yöntemdir. Okuma ve yazma, dinleme ve konuşmaya göre daha önemlidir, dolayısıyla telaffuza da önem verilmez. Öğretmen sınıfta yetkili kişidir ve her kelimenin ana dildeki karşılığı mutlaka verilmelidir (Freeman & Anderson, 2014, s. 46,47). Öğrencilere dilbilgisi konuları anlatılır ve onlara ana dilden hedef dile çevirmeleri için anlatılan konuyla ilgili cümleler verilir. (Harmer, 2007, 63; Richards & Rodgers, 1986, s. 4). Çeviri yapabilen öğrenci başarılı olmuş ve hedef dili öğrenmiş sayılır (Harmer, 2007, s. 63).

Bu yöntemin belirgin teknikleri, çeviri alıştırmaları, okuma anlama soruları, zıt/eşanlımlı sözcükleri bulma, tümdengelim öğretim tekniği, dilbilgisi kurallarının anlatımı için öğrencilerin ana dillerinin kullanılması, özellikle yazma ve okuma becerilerine odaklanması, boşluk doldurma, eşleştirme yapma, öğrenilen kelimelerle anlamlı yeni cümleler oluşturma gibi sıradan dilbilgisi alıştırmalarının kullanılmasıdır (Freeman & Anderson, 2014, s. 49-51; Kamhuber, 2010, s. 11-12).

1840’larda başlayan bu yöntem, 1940’lı yıllara kadar baskın bir şekilde kullanılmıştır ve aslında hala bazı yenilikler ve değişimler yapılarak kullanılmaya devam edilmektedir. Bu yöntemin sadece dilbilgisi kurallarını öğretip okuma ve yazma becerilerini ön plana çıkarmasını, dil öğretiminin öğrenciler üzerinde olumsuz etkiler bırakmasını önlemek için 20. yüzyıl ortalarından itibaren dil öğretiminde yeni yöntemler araştırılmaya başlanmıştır (Richards & Rodgers, 1986, s. 4-5). Yeni araştırmalarda konuşma dili, telaffuz, iletişim/diyalog kurma gibi özelliklere daha önem vermeye çalışılmıştır.

Audio-lingual Method (İşitsel-Dilsel Yöntem)

İşitsel dilsel yöntem, diğer adıyla “Ordu Yöntemi”, II. Dünya savaşı sırasında Amerikan askerlerine yabancı dil öğretmek için ortaya çıkarılmıştır (Richards & Rodgers, 1986, s. 44). Savaş sonrasında, göçmenlere dil öğretiminde kullanılmaya devam edilen bu yöntemin temel görüşü, dilin biçimsel özelliklerine hâkim olma, yani dilin yapısını iyi şekilde öğrenme yönündedir. Doğrudan yöntem gibi konuşma ve telaffuz odaklıdır. Dilbilgisi kurallarını verdikten sonra alıştırmaya yapılması ve kuralları tekrar ettirmesi ile doğrudan yöntemden ayrılır. Dil öğrenmenin alışkanlık olduğunu savunduğundan tekrar edilenlerin alışkanlığa dönüşerek öğrenileceği görüşü hakimdir. Ana dil ve hedef dil ayrı dilbilgisi kurallarına sahip olabileceğinden, birbiriyle karışmaması için sınıfta hedef dil kullanımı mevcuttur. Dil öğrenmenin doğal sırası olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma sırası takip edilir (Freeman & Anderson, 2014, s. 73,74). Bu yöntem, güçlendirme yardımıyla insanların eğitilebileceğini öne süren davranışçı teori üzerine kuruludur. Doğru kullanımı olumlu geribildirim alırken yanlış kullanımı negatif geribildirim alır.

Doğrudan yöntem gibi, işitsel-dilsel yöntem de hedef dilde yeni sözcükler veya dilbilgisi açıklamaları için öğrencilerin ana dilini kullanmadan, öğrencilere doğrudan bir dil öğretilmesini içerir. Bununla birlikte, doğrudan yöntemden farklı olarak, işitsel-dilsel yöntem kelime öğretmeye odaklanmaz. Aksine, öğretmen öğrencileri dilbilgisi kullanımına yönlendirir (www.wikipedia.org). Bu yöntemde dilbilgisi yerine konuşma ön planda olduğundan dilsel hataları tamamen ortadan kaldırmak için kullanılabilir en uygun yöntemlerden birisidir. Amaç, doğru ifadeleri tekrarlayarak alışkanlık haline getirmek ve dil edinimini sağlamaktır (Harmer, 2007, s. 64).

Bu yöntemde kullanılan prosedür şu şekildedir: Öğrenciler derste öğrenecekleri konuyla ilgili olarak ilk önce öğretmenin okuduğu parçayı dinler ve telaffuzları düzgün oluncaya kadar tekrar ederler. Telaffuz ve dilbilgisi hataları anında öğretmen tarafından düzeltilir. Dilbilgisi yapısı ise, okunan parçadan yola çıkarak öğretilir (Richards & Rodgers, 1986, s. 58). Bu yöntemde öğrenci, uyarıcılara tepki veren, içerik veya öğrenme yönteminde kontrole az sahip olan taraftır (Kamhuber, 2010, s. 29).

The Direct Method (Doğrudan/Dolaysız Yöntem)

Doğrudan yöntem aynı zamanda, “Doğal Yöntem, Berlitz Yöntemi, Anti-Gramer Yöntemi” gibi isimlerle de bilinir. Dil öğretim tarihi boyunca, ikinci dil edinimini anadili edinim sürecinde olduğu gibi aynı şekilde uygulanabilecek bir yöntemle edinmeye yönelik pek çok çalışma yapılmıştır. 19. yüzyıl ortalarında Berlitz tarafından ortaya çıkarılan bu yöntem, özellikle yazma ve dilbilgisi üzerine duran dilbilgisi çeviri yöntemine karşı bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. Kendini doğal bir yöntem olarak tanımladığından, dilbilgisi kurallarını öğretmekten ziyade konuşma ve iletişim kurma becerilerine odaklanmıştır. Çocukların, kendi anadillerini öğrendikleri gibi ikinci dil edinimini de aynı yöntemle edinebileceklerini savunan bir yöntemdir (Thornbury, 1999, s. 21).

Her ne kadar 19 yy.’da ortaya çıktığı düşünülse de 16 yy.’da, Montaigne’in 5 yaşına kadar babasının onu aynı zamanda Latince konuşmaya da zorlayarak dil öğretme çabası bu yöntemin ilk çalışması olarak kabul edilir. Diğer taraftan, 1800’lü yılların başlarında sınıf ortamında hedef dilde yoğun konuşma uygulayan Sauveur, 1860’da bir okul açmış, burada kullandığı yöntem benimsenmiş ve aynı zamanda doğal yöntem olarak kabul edilmiştir (Richards & Rodgers, 1986, s. 9).

Dilin bu şekilde doğal bir ortamda öğrenilebileceğini savunanlar, sınıf içerisinde dili öğretirken ana dili kullanmak veya çeviri yapmak yerine, dili konuşarak ve görsellerle anlamlandırarak, gösterip yaptırarak öğretme yönteminin daha başarılı sonuçlar vereceğini ileri sürmüşlerdir (Harmer, 2007, s. 63; Richards & Rodgers, 1986, s. 9). Dili öğretirken çeviri yapılmasına olanak tanımayan ve hedef dilin doğrudan öğretimde kullanıldığı bu eski yöntemde anadil sınıf içerisinde kullanılmaz. Öğretilen konuyla ilgili açıklama yapmaktan ziyade gösterip yaparak konu anlatılmaya çalışılır. Anadile çeviri yapılmasına izin verilmediğinden, öğrenci hedef dilde mümkün mertebe düşünmeye odaklandırılır. Okuma ve konuşma birbiriyle ilintilidir, metin içerisinde geçen kelimeler cümle içerisinde kullandırılarak anlamlandırılmaya çalışılır. Amaç hedef dilde iletişim kurmaktır, bu sebeple soru cevap ilişkisi önem arz eder. Öğrencinin yanlısını kavrayıp düzeltmesine izin verilir ve dilbilgisi kuralları birebir anlatılmaz, belli bir durumun/olayın içerisinde verilir (Freeman & Anderson, 2014, s. 57,58).

The Silent Way (Sessizlik Yöntemi)

Öğretmenin sınıfta mümkün olduğunca sessiz kalması ve öğrencinin mümkün olduğu kadar dil üretmesi için teşvik edilmesi gerekliliği esasına dayanan dil öğretme yöntemidir (Harmer, 2007, s. 68; Richards & Rodgers, 1986, s. 99). Bu yöntemi benimseyen öğrencinin "bağımsız ve sorumlu", başka bir deyişle "dilde iyi bir problem çözücü" olması beklenir (Richards & Rodgers, 1986, s. 100). Öğrenci, öğretileni yalnızca hatırlamak ve tekrarlamaktan ziyade, dili keşfedip yaratırsa dili en iyi şekilde öğrenmiş olur (Harmer, 2007, s. 68).

Öğrenci özerkliği ve aktif öğrenci katılımı desteklenmelidir. Sessizlik bu hedefe ulaşmak için bir araç olarak kullanılır; öğretmen öğrencilerin dikkatini çeker, sorularının cevaplarını alır ve kendi hatalarını düzeltmeye teşvik etmek için jest ve mimiklerini kullanarak öğrenciyi doğruya ulaştırmaya çalışır. Telaffuz, bu yöntem içerisinde kayda değer bir zaman almaktadır. Birebir çeviri yapma ve ezberleyerek tekrarlamalardan kaçınılmalıdır (www.wikipedia.org). Öğretmenin sessizliği öğrenciler arasında iş birliğini destekleyeceğinden grup çalışması yapılarak öğrenme ortamı oluşturulabilir. Sessizlik sayesinde öğretmen, öğrenci davranışlarını daha iyi gözlemler ve neyin öğrenilip neyin öğrenilmediğini daha iyi kavrar (Freeman & Anderson, 2014, s. 94). Dil öğrenimi bazen sessiz bir aktivitedir, bu dilin pasif ya da öğrenilmediği anlamına gelmez. Sessizlik yönteminde kullanılan sessiz geçen bir dönem, öğrencinin sadece verileni anlamaya yoğunlaşmasına sebep olduğu için öğrencinin dil öğrenimiyle ilgili endişelerini azaltır ve öğrenmeyi kolaylaştırır. (Thornbury, 1999, s. 37,56).

Yukarıda bahsi geçen yöntemlerin 1950'li yıllarda popüler olması ve tercih edilmesi sebebiyle sessizlik yöntemi her ne kadar yeni ve farklı bir yöntem olarak ortaya çıksa da yeterli dikkati üzerine çekememiştir. Bu sebeple, dil öğretimi ya da yabancı dil öğretiminde kalıcı bir etki bırakmadığı düşünülmektedir (Richards & Rodgers, 1986, s. 66-67).

De/suggestopedia (Telkin yöntemi)

1970'lere dayanan ve Lozanov tarafından ortaya çıkarılan yenilikçi yöntemlerden biridir. Lozanov, öğrenciye, aralarında rahatlatma ve öğretmen kontrolü gibi koşulların da olduğu doğru koşullar verildiğinde, insan beyninin büyük miktarda materyali işleyebileceğini öne sürmüştür. Müzik bu yöntemin merkezindedir ve Lozanov'a göre bu yöntem dil öğretiminde uygulandığı gibi diğer derslerde de

uygulanabilir. Mümkün olduğunca konforlu bir ortamda öğrenme kolaylaştırılır. Çevresel ğrenme, hedef dili ve çeşitli gramer bilgilerini içeren posterlerin ve süslemelerin öğrenme ortamındaki varlığı ile teşvik edilir. Öğretmen sınıfta tam bir otorite ve yetki merkezidir. Hatalar mazur görülebilir, vurgu yapıda değil içeriktedir. Dilbilgisi ve kelime ğretmen tarafından sunulur ancak üzerinde durulmaz (www.opensources.com).

Tureng eviri sözlüğünde terimin tanımı “genel olarak öğrenecek kişinin önünde, öğrenmeye engel olabilecek her türlü psikolojik bariyeri kaldırmayı amaçlayan ğretim yöntemi” olarak açıklanmaktadır. Öğrencilerin, ğrenmeye karşı olan olumsuz tutum ve davranışlarını ortadan kaldırmayı ve öğrenme güçlüklerinin üstesinden gelmelerini sağlayan öğretme yöntemidir. Öğrenciler, ğrenmeye odaklı olarak, kendilerini, başaracaklarına dair telkin eden öğretmene daha ılımlı yaklaşıp onu seveceklerinden öğretmenin öğrettiği konular, öğrenciler için daha kalıcı hale gelir ve geleneksel yöntemlere göre öğrenme daha hızlı olur (Freeman & Anderson, 2014, s. 115; Richards & Rodgers, 1986, s. 142).

Bu yöntem, öğrencilere, öğrenmeleri için daha fazla sorumluluk almalarına yardımcı olan seçenekler sunar. Bu sebeple sınıf ortamı ve fiziksel şartlar oldukça önemlidir. Öğretmen, ğrencileri öğrenmeye karşı olumlu telkin eder, onları rahatlatır, güven ortamı oluşturur (www.hunstel.com).

Öğretmen, öğrencilerde öğrenmeyi engelleyebilecek olumsuz düşünceler olduğunu bilmeli ve bunları ortadan kaldırmaya çalışmalı; onların başarılı olabilecekleri konusunda zgven sağlamalıdır. Öğrenciler güvenli ortamda daha iyi öğrenirler (İşcan, 2011, s. 2). Öğretmen, bu yöntemin işleyişini detaylı olarak bilmeli ve kullanacağı teknikleri sınıf düzeyine uygun olarak belirlemelidir.

Öğrenciler esnek ve ğreneceklerine dair kendilerine güvenli, ğretmen ise otoriter ve öğrencileri konuya bağlama açısından hipnotize edici olmalıdır. Ayrıca, sessizlik yönteminde olduğu gibi bu yöntem de yetişkinlerin çocuklardan farklı ilgileri, zekâları, zaman kısıtlamaları ve çevresel faktörleri olduğu için, dil ğretiminde yetişkin sınıf ortamının ve dolayısıyla yöntemlerin de ilk dil edinim yöntemini savunan yöntemlere nazaran daha elverişli hale getirilmesi gerekliliği unutulmamalıdır (Rodgers, 2001, s. 2-4).

Total Physical Response (TPR) (Tüm Fiziksel Tepki Yöntemi)

Asher tarafından geliştirilen bir yöntem olan TPR, anlamayı güçlendirmek için tasarlanmış, fiziksel aktivitelerle bağlantılı, dinlemeye dayanan bir dil öğretim yöntemidir. Yöntem, ikinci bir dil öğrenirken, o dilin ilk dil gelişimine benzer bir süreci içselleştirildiği tezine dayanır. Başarılı şekilde ikinci dili öğrenmenin yolu ilk dil öğrenimine paralel bir süreçtir. Öğrenciler fiziksel hareket gerektiren komutlara cevap verir. Uygun aktiviteler kullanılarak dil öğretilir ve hazır olduklarında konuşmaya teşvik edilirler (www.opensources.com).

TPR hedef dilin ve fiziksel hareketin koordinasyonuna dayanır. Öğretmen öğrencilere vücut dilini kullanarak öğretir. Bu yöntem, dinleme ve hareketlerle cevap verme amaçlarına hizmet eder, böylelikle hedef dil hızlı bir şekilde pasif olarak öğrenilmiş olur. Bu yöntemle kelime öğrenme eğlenceli olduğundan özellikle kelime öğretmede kullanılan etkili bir yöntemdir (www.wikipedia.org).

Hedef dil kullanılarak iletişim kurmanın yolu, öğrencileri cesaretlendirme ve hissettikleri kaygıyı azaltmaktan geçer. Bu sebeple, öğretim ortamı canlı ve eğlenceli olduğunda başarısızlık kaygısı azalır, öğrenim hızlı ve kalıcı olur. İletişim kurmak önemli olduğundan konuşma, yazma ve diğer hedeflerden daha ön plandadır (Freeman & Anderson, 2014, s. 149,151).

Bu yönetime göre dili öğrenmek için ilk etapta emir cümlelerinin kullanılması gerekir. Özellikle emir cümlesi olarak kullanılan fiiller, dilin kullanıldığı ve öğrenmenin etrafında düzenlendiği merkezi dilsel motiflerdir (Richards & Rodgers, 1986, s. 88). Genellikle öğretmen emir cümleleri kullanır ve öğrenciler hazır olduklarında birbirlerine emir cümleleri kullanarak hedef dilde iletişim kurmaya çalışır (Harmer, 2007, s. 68).

Communicative Language Teaching (CLT) (İletişimci Dil Yöntemi)

Bu yöntem, 1970'li yıllarda sosyo-dilbilimdeki yeni gelişmeler ve iletişimsel yeterliliğin sadece dilbilgisi kuralları bilgisinden oluşmadığı, iletişim kurmak için daha fazlasının gerekli olduğu inancıyla ortaya çıkmıştır. Dilbilgisi tamamıyla bir kenara bırakılmaz, yine “yön sorma, geleceğe dair plan yapma” gibi bazı konularda temel olarak kullanılmaktadır. (Thornbury, 1999, s. 22). Dilin iletişim kurma amacıyla kullanılması gerekliliği görüşünü savunan bu yöntemde akıcılık, iletişimin önemli bir boyutudur. İletişim farklı dil becerilerinin beraber kullanılmasını içerir ve öğrenme

yaratıcı bir süreç gerektirdiğinden deneme-yanılma ve hata oranı da dil öğrenmenin bir parçası olarak kabul edilir (Rodgers, 2001, s. 3).

Chomsky, dilin kurallar tarafından yönetildiğini iddia etmiştir. Ona göre açık bir şekilde kurallarla dil öğretimi yapmanın, okuma, konuşma gibi diğer becerilerden önce bir yeri olmuştur. Bu inanç, bu yöntemin geliştirildiği zamanlarda ortaya çıktığından, bu yöntem tarafından kolayca benimsenmiştir. Bu sebeple, dilbilgisi kuralları ders kitaplarında yeniden ortaya çıkmıştır. Bunun, genellikle iletişim kurmak amaçlı olduğu görüşü hakimdir (Thornbury, 1999, s. 3-4).

Dil öğrenmenin amacı sınıf içerisinde olduğu kadar günlük hayatta da hedef dili kullanarak iletişim sağlamaktır. Yöntemlerin çoğunluğunda her ne kadar amaç bu olsa da öğrencilerin öğrendiklerini günlük hayatta daha kolay uygulayabilmelerini sağlamak bu yöntemin merkezinde bulunmaktadır. Mümkün olduğunca gerçek hayatta kullanılan dil öğretilmelidir. Öğretmen gerçek hayattan bir kesit sunarak öğrencilerine muhtemel iletişim kurma ortamı sağlar ve öğrencilerin hedef dili kullanarak düşüncelerini açıklamalarına izin verir (Freeman & Anderson, 2014, s. 162,163).

Bu yöntemin önemli bir kısmı, öğrencilerin anlam odaklı iletişimsel görevlere maruz bırakılması durumunda, hedef dili kullanmak için bolca fırsat meydana getireceği felsefesine dayanmaktadır. Öğrencinin hedef dile ait bilgi ve beceri geliştirmesi hayati önem taşır. Bu yöntemde kullanılan aktiviteler hedef dili kullanmanın doğruluğu ile orantılıdır. Bu sebeple, gerçek hayatta karşılaşılabilecek canlandırmalar bu yöntem içerisinde oldukça popülerdir. İletişim sürecinin aksamaması için öğrenciye iletişim kurma isteği ve amacı sağlanmalıdır (Harmer, 2007, s. 69,70).

Yöntem içerisinde dil öğretimi için kullanılan süreç ve teknikler diğer yöntemlere göre daha geniş bir alana sahip olduğundan iletişimci dil öğretimi bir yöntemden ziyade bir yaklaşım olarak ta kabul edilmektedir (Richards & Rodgers, 1986, s. 83). Bu yaklaşımın temel fikri, öğrencilerin kendilerini bulabilecekleri gerçekçi durumlarda daha etkili ve doğru bir şekilde iletişim kurmalarına yardımcı olmak olduğundan kullanılan teknikler oldukça geniş bir sahaya sahiptir. Bu sebeple yöntem olarak adlandırılmaktan çok yaklaşım olarak adlandırılması doğal bulunmaktadır.

Community Language Learning (Grupla Dil Öğrenme)

Öğrenci ve öğretmen arasındaki ilişki üzerinde büyük bir önem olduğundan, bu yöntem öğrencinin kendini dil öğrenirken en güvende hissettiği yöntemlerdendir. Anadil çoğunlukla çeviri amacıyla kullanılmaktadır. Anadil hedef dildeki cümlenin anlamını açıklamak ve bilinenden bilinmeyene bir bağ kurmak için kullanılır (Freeman & Anderson, 2014, s. 131). Bu yöntem, öğrenciler arasında topluluk duygusunu vurgular, etkileşimi teşvik eder ve öğrencilerin duygularını ve dil öğrenme çabalarını öncelik olarak görür (www.wikipedia.org).

1970'lerde ilk olarak ortaya çıkan bu yöntem, dil öğrenme deneyimini mümkün olduğunca öğrenciler üzerinde merkezileştirmeyi, onlara dersin içeriğiyle ilgili sorumluluk vermeyi ve derse sadece akıllarını değil duygularını da dahil etmeyi amaçlar. Öğretmenin temel rolü, dersin dil bilgisinden bağımsız olarak, duygularını ve düşüncelerini anlamlı ve etkili bir şekilde ifade edebilmeleri için öğrencilerin ihtiyaç duydukları dili sağlayan bir danışman olmaktır (Thornbury, 1999, s. 81,82).

Grupla dil öğrenme, öğrencinin iletişimsel amaca duyarlılığı bakımından diğer yöntemlere göre nispeten daha uyumlu olan bir yöntemdir. Öğretmen, öğrencilerin söylediklerini tercüme ederek, önererek veya değiştirerek onların düşündüklerini söylemelerine yardımcı olur. Öğrenciler, öğretmenin yardımıyla, duygu ve düşüncelerini ifade eder ve ne hissettiklerini söyler (Harmer, 2007, s. 68). Öğretmen, öğrencilerin her söylediğini yanlış olsa dahi anlayışla kabul eder. Bu şekilde, öğrencilerin korkularını ve önyargılarını ortadan kaldırır ve öğrenme için güvenilir ve olumlu bir ortam oluşturur (Freeman & Anderson, 2014, s. 123). Öğrenciler grup olarak etkileşim içinde olduklarından, birbirlerinden de faydalanabilirler ve işbirliği sağlandığından güven ortamı oluşur ve öğrenme cesaretlendirilir (Freeman & Anderson, 2014, s. 132).

Task-based Language Learning (Görev Temelli Dil Öğrenimi)

1980'li yıllarda ortaya çıkan bu yöntem temel olarak şu görüşleri savunur: Gerçek iletişim içeren görevler/aktiviteler dil öğreniminin temelini oluşturur; Dilin anlamlı görevler ortaya çıkarmak için içerisinde kullanıldığı aktiviteler öğrenmeyi destekler ve kolaylaştırır; Öğrenciye anlamlı gelen dil, öğrenmeyi destekler (Richards & Rodgers, 1986, s. 72).

Görev temelli dil öğrenme, gerçek dilin kullanımına odaklı ve hedef dili kullanarak anlamlı işler yapan öğrencilere yönelik bir öğretim yöntemidir. Değerlendirme, dil kullanımının doğruluğu yerine, görev sonucunda görevlerin uygun şekilde yerine getirilip getirilmediğine dayanır. Bu, özellikle hedef dil akıcılığını ve öğrenci güvenini geliştirmek için bu yöntemi popüler kılan özelliktir. Öğretmen, hata arayıp bulan bir eğitmenen ziyade, öğrencisinin yapmaktan zevk aldığı görevleri destekler. Bu yöntemde, öğrenme süreci üç aşamaya bölündüğünde; görev öncesi aşama, görev süresi ve görev sonrası aşama meydana gelir. Bu aşamalar birlikte ele alındıklarında bir görev döngüsü oluşturur ve öğretmenin asıl rolü aşamadan aşamaya değişkenlik gösterir (www.opensources.com).

Öğrencilerin hedef dilde iletişim kurarak problem çözmelerini sağlayan bu öğretim yönteminde öğrencilere bir görev verilir ve hedef dili kullanarak ve iletişim kurarak sonuca varmaları istenir. Bu şekilde öğrencilerin birbirleriyle iletişim kurarak, yaparak ve yaşayarak öğrenmesi sağlanmış olur. Öğrenciler görevin tamamlanmasına yoğunlaştıklarında hedef dili öğrenmeleri daha olasıdır. Dil bilgisi konusu yerine öğrencilere bir görev veya çözmeleri için bir problem verilir (Harmer, 2007, s. 53-71). Görev esaslı öğrenme temel alındığından öğretmen tarafından genellikle ilginç görevler belirlenir ve öğrencilerin görevi mümkün olduğu kadar az hatayla tamamlamaları için hedef dil bilgilerini kullanmaları beklenir (www.huntesl.com).

Öğrencilere verilen görevler önceden belirlenir, zorunlu olmadıkça öğrenciye yardımda bulunulmaz. Öğrenme ortamı doğal olduğundan öğrencilerin dili öğrenmeleri de doğal yöntemle oluşur. Öğrenciler aynı görevi yaptıkları için iletişim kurmaları ve hedef dili öğrenmeleri kolaylaşır (Freeman & Anderson, 2014, s. 201-202).

Content Based Language Teaching (İçerik Temelli Öğretimi)

1980'lerde iletişimsel dil öğreniminin ilkelerini benimseyerek ortaya çıkmıştır. Ancak odaklandığı temel özellik açısından değişiklik göstermektedir. İletişimsel dil öğrenme yönteminde, öğrencilere ders içerisinde öğrenilen iletişim işlevlerini uygulama fırsatı verilir. Öte yandan, içerik temelli öğretim, temel olarak işlevlere veya diğer dil maddelerine odaklanmamakta, ancak önceden belirlenmiş dilsel içerik üzerinde işlem yapmaya öncelik vermektedir. Yöntem, şu temel düşünceye dayanır; dil, birtakım bilgileri elde etmek için kullanılan bir araçtır ve bu sebeple bu yöntemle dil öğreniminde kişisel öğrenme ihtiyaçları daha iyi yansıtılır (Kamhuber, 2010, s. 50-52).

Görev temelli öğretim gibi bu öğretim şekli de iletişime öncelik verir, bu sebeple hedef dilde sınıf içi iletişimi ön planda tutar. Yine görev temelli öğretim için olduğu gibi, bu öğretim şekli için de, her ne kadar bazı dilbilimciler bu iki öğretim şeklini yaklaşım olarak değerlendirse de çoğunluk kesimi bunları “çok yönlü bir yöntem” olarak kabul eder. Çünkü iletişim kurarak hedef dili öğrenmede öğrenilmesi gerekenler kadar öğrenme şekli de önemlidir. Öğrenmeye başlamadan önce öğrencilerin konuyla ilgili bildikleri tekrar edilir. Sadece dil bilgisi ya da konuşma becerisi değil bütün beceriler bir düzen içerisinde verilmeye çalışılır. Öğrenci yanlışları öğretmen tarafından düzeltilir ya da öğrencinin hatasını fark edip düzeltmesi için öğrenciye yardım edilir (Freeman & Anderson, 2014, s. 175,183).

Özgün veya gerçek oldukları sürece çeşitli malzemeler sınıf içerisinde dil öğretiminde kullanılabilir. İçerisinde özellikle dilbilgisi yazma gibi konuların nasıl yapılacağını talimatlarla anlatmayan, günlük hayatta kullanılabilen gazete roman gibi malzemeler özgünlük açısından tercih edilebilecek materyalledir. Bu sebeple aslında kullanılacak olan ders kitabının varlığı bu yöntemde çok önemli değildir. Materyalin özgün olmasının yanında anlaşılabilir olması da önemlidir. Öğretmen gerektiğinde materyallerle ilgili detaylı açıklama yapabilir ya da öğrenciler daha iyi anlasın diye kullanılacak materyalde değişiklik yapabilir. Sonuç olarak, dil öğretiminde önde gelen yöntemlerden olan içerik temelli öğretim, iletişimsel öğretimde olduğu gibi dilin kendisinden ziyade içeriğine odaklıdır. Bu nedenle, dilin kendisine odaklanan öğretim çalışmaları genellikle reddedilir. Dahası, öğretme ve öğrenme materyallerinin dergi makaleleri, gazeteler, kitaplar gibi gerçek dünyadan alınmış olması, özgün olması gerekmektedir (Kamhuber, 2010, s. 53-55).

The Natural Approach (Doğal Yöntem)

Yöntem Terrell ve Krashen tarafından ortaya çıkarılmıştır. İnsanlar doğuştan dil edinimi yetisiyle doğarlar, bu sebeple öğrenme ilk dil edinimine benzer bir süreçte ilerler (Thornbury, 1999, s. 21-22). İşitsel dilsel yöntemdeki gibi, öğrenci hataları anında düzeltilmez. Her ne kadar aynı özellikleri taşıdıkları için birbirlerine benziyor gibi görünseler de doğal yaklaşım doğrudan yöntemden farklıdır. Hem doğal yaklaşım hem de doğrudan yöntem, doğal dil edinimi sağlama fikrine dayanır; doğal yaklaşımın uygulamaya daha az, dil girişine maruz kalmaya ve öğrencilerin kaygılarını azaltmaya daha fazla vurgu yapması bakımından farklılık gösterirler (Kamhuber, 2010, s. 42,43;Thornbury, 1999, s. 23).

Birinci ve ikinci dilleri öğrenme arasındaki benzerlikleri vurgulamaktadır. Öğrenci hata yaptığında düzeltme yapılmaz. Anlaşılabilir bir dile maruz kalan öğrenciler dili öğrenmeyi gerçekleştirir (www.esl.fis.edu). Sınıf ortamında doğal dil edinimini teşvik etme amaçlanmaktadır. Bu sebeple sınıf içi iletişim ön plana çıkarılır, dilbilgisine ve öğrenci hatalarının düzeltilmesine çok az önem verilir. Öğrenciler büyük miktarda anlaşılır dil girdisine katıldıktan sonra öğrenme kendiliğinden doğal olarak ortaya çıkar (Kamhuber, 2010, s. 43,44).

Participatory Approach (Katılımcı yaklaşım)

İçerik ve görev temelli öğretimlerin yeni uyarlaması olarak 1980'li yıllarda yaygınlaşmaya başlayan bu yaklaşım özellikle dil eğitiminin toplumdaki dinamikleri ortaya çıkarması ve bunların sürdürülebilir olmasıyla ilgilenmiştir. Bu sebeple, kullanılan diyalog veya materyaller sadece okuryazarlığın veya dil öğrenmenin gelişmesi için değil aynı zamanda öğrencilerin yaşamlarındaki davranışlarını da sürdürebilecek ve ilerletebilecek olmalıdır. Sınıf ortamında yaşanan olay, gerçek yaşamda yaşananlarla ilişkilendirilmelidir. Gerçek ihtiyaçlarla ilgili olan anlatımlar, daha etkili olduğundan daha kolay öğrenilir. Bu yaklaşımın amacı öğrencilerin öz denetim yapıp neyi ne kadar öğrendiklerini değerlendirmelerini sağlamak, kendi öğrenme süreçlerini yönetmelerine olanak sağlamaktır (Freeman & Anderson, 2014, s. 220-221).

Öğretmen öğrencilerle sınıf içerisinde diyalog kurarak problem belirler ve yine öğrencilerle bu problemi çözmek için iş birliği yapar. Öğrenciler günlük hayatta karşılaşılabilecekleri problemleri diğer öğrencilerle ve öğretmenle paylaşımları için cesaretlendirilir. İlk etapta iletişim kurmak için konuşma bilgisi önemlidir ancak dilbilgisi, okuma ve yazma becerileri de eş zamanlı olarak öğretilmeye ve geliştirilmeye çalışılır. Öğrencilerin yanlışları öğretmen tarafından düzeltilmez. Onlar yanlışlarını kendilerinin bulabilmesi ve düzeltebilmesi için cesaretlendirilir. Anadilin unutulmaması için sınıf içerisinde kullanımı vardır ancak tercih edilen hedef dili kullanmayı teşvik etmektir (Freeman & Anderson, 2014, s. 220,223).

Learning Strategy Training (Öğrenme Stratejisi Eğitimi)

Yenilikçi yöntemlerden biri olan bu yöntemi önceki yöntemlerden ayıran özellik tamamıyla dil öğrencileri üzerinde odaklanmasıdır. 1970'li yıllarda öğrencilerin kendileri üzerine odaklandığında, eğer öğrenmeye istekli ve hevesli olurlarsa

öğrenmenin daha kolay olduğu görülmüştür. Öğrencilerin konuyla ilgili –varsa- önceki bilgileri değerlendirilir ve öğretim bunun üzerine planlanır. Öğretmen sadece dil öğretmez aynı zamanda öğrenmeyi de öğretir. Öğrencinin aktif olarak derse katılımı öğrenmeyi hızlandırır. Öğrenci kendini denetleyebilmeli, neyi bilip neyi bilmediğini ayırt edebilmelidir (Freeman & Anderson, 2014, s. 232-234).

Okulların temel görevi, bilgi edinmeyi, bilgiyi dönüştürmeyi ve eleştirel bir şekilde farklı bir ortamda yeniden kullanmalarını sağlayan öğrenme stratejilerini öğrencilere kazandırmaktır. Öğrenme stratejisi, öğrencilerin ikinci bir dili öğrenmede daha iyi olmalarını sağlar. Öğrenme stratejisi eğitimi, öğrencilerin hedef dil öğrenme sürecinde karşılaştıkları sorunlara dayandığından bu sorunların etkili bir öğrenme için çözülmesi gereklidir. Öğrenme stratejisi eğitimi, dil öğretimi kadar öğrenci eğitimine de odaklanır. Bu sebeple, öğrenciler kendi öğrenmelerinden sorumlu olmalıdır. Öğretmen, yol göstericidir; öğrenmelerini kolaylaştırmalarına ve hedef dili öğrenmede daha etkili olmalarına yardımcı olur. Öğrenciler, dil öğrenimi için yararlı olan stratejilerin kullanılmasının farkında olmalıdır (Arulselvi, 2016, s. 1,2).

Görüldüğü üzere öğrenme stratejisi eğitimi yöntemsel bir yenilik olup temel ilgi alanı öğrencinin kendisidir. Öğrencinin dil edinmeye çalışırken kullandığı teknik, araç ve gereçlerden oluşmaktadır. Öğrenci, öğrenmeye istekli olmalı, hata yapmaktan korkmamalı ve iletişim kurmaya çalışmalıdır. Öğretmen nasıl öğrenecekleriyle ilgili öğrenciye yol göstermeli ve desteklemelidir.

Cooperative Learning (İşbirlikçi Öğrenme)

İşbirlikçi öğrenmede gruplar içerisinde birbirinden etkilenen, iletişim kuran ve birbirinden öğrenen öğrenciler vardır. Öğrenci öğretmenle ve gruptakilerle çalışarak öğrenir. Dil edinimi hedef dilde olduğunda kolaylaşır görüşüyle sınıf içerisinde anadilden ziyade hedef dil kullanılır. Her ne kadar iş birliği öğrenmede grup çalışması ön planda tutuluyor gibi görünse de esasında her öğrenci kendi öğrenmesinden bireysel olarak sorumludur. Öğrenme için görevler ve sorumluluklar paylaştırıldığında, öğrenme öğretmen tarafından teşvik edilmelidir (Freeman & Anderson, 2014, s. 234,239).

İşbirlikçi öğrenme, bir grup öğrenme aktivitesidir; bu yüzden öğrenme, gruplar içindeki öğrenciler arasında sosyal olarak yapılandırılmış bilgi alışverişine bağlıdır ve her öğrencinin kendi öğrenmesinden sorumlu tutulduğu gibi aynı zamanda gruptaki diğer öğrencilerin öğrenmesini de sağlamak için sorumlu tutulur. Öğretmen ise, sınıf içinde oldukça iyi organize edilmiş bir öğrenme ortamı oluşturmaktan sorumludur.

Öğrencinin grup içindeki rolü şu şekilde özetlenebilir: Öğrenme sürecinde aktiftir, grup çalışmasına isteklidir, görevini planlar, izler ve kendini değerlendirir (Aroca, Salazar, Tovar, & Solano, 2018).

İşbirlikçi öğrenme modelinde 5 temel ilke vardır: Olumlu bağımlılık, bireysel sorumluluk, yüz yüze etkileşim, kişilerarası iletişim becerilerinin uygun kullanımı, grup süreci. Sistemik olarak bu temel ilkeleri öğrenme stratejisine uyarlamak, işbirlikçi çabaların sağlanmasına yardımcı olur ve iş birliğine dayalı öğrenmenin uzun vadeli başarı için disiplinli bir şekilde uygulanmasını sağlar (Li & Lam, 2002, s. 3,4).

Multiple Intelligences (Çoklu Zekâ)

1980'lerde, bir psikolog ve aynı zamanda bir nörolog olan Gardner tarafından öne sürülen bu teori eğitim alanındaki çoğu geleneksel inançlara meydan okumuş, eğitim uygulamalarının yeniden gözden geçirilmesine ve zekanın bilinen anlamları dışında öğretim uygulamalarına bir alternatif olarak sunulmasına neden olmuştur. Gardner'a göre, insanlar dünya ile etkileşime girmenin farklı yollarını yansıtan sekiz farklı zeka türüne sahiptir: mantıksal/matematikselsel, görsel/uzamsal, bedensel/kinestetik, müziksel/ritmik, dışa dönüklük, içe dönüklük, sözel/dilsel ve son olarak doğa zekası (Freeman & Anderson, 2014, 239-240; Howard, 1993).

Howard'da göre her insan tıpkı parmak izlerinin birbirine benzememesi gibi eşsiz bir profile sahiptir. Bu sebeple, her bireyin öğrenme şekli ve bahsedilen zeka türü farklı olduğu için öğrenme şekilleri de farklı bir süreçte ilerlemektedir. Öğrencilerin potansiyellerine göre, öğretmen uygun teknikleri belirlemeli ve uygulamalıdır.

Bu yöntemler, dilin öğretilmesine ve dilin öğrenilmesine yönelik bilimsel yaklaşımlara dayanan ilkeli teorik temelleri oluşturmaktadır. Bu yöntemler, ikinci veya diğer deyişle yabancı dil öğretimi ve öğreniminin bilimsel çalışmalarıyla ilgili dil çalışma dalı olan dilbilim disiplininin başlangıcından bugüne kadar ortaya çıkarılan dil öğretim yöntemlerini oluşturmaktadır.

Rodgers (2001) tarafından hazırlanmış olan aşağıdaki tabloda dil öğretim yöntemlerinde öğretmen ve öğrencilerin rolleri etkili şekilde kısaca gözden geçirilebilmektedir.

Tablo 3. Dil Öğretim Yöntemlerinde Öğretmen ve Öğrencilerin Rollerini

Yöntem	Öğretmenin Rolü	Öğrencinin Rolü
Dilbilgisi Çeviri Yöntemi	Yetkili kişi	Emir Eri/İcracı
	Geleneksel	Pasif
Doğrudan Yöntem	Yönlendirici	Aktif
	Arkadaş	Arkadaş
İşitsel-Dilsel Yöntem	Dil Modelleyici	Örnek uygulamacı
	Alıştırma Lideri	Taklitçi
		Dikkat Heveslisi
Sessizlik Yöntemi	Pantomim oyuncusu	Kaşif
	Tarafsız gözlemci	Problem çözücü
Telkin yöntemi	Hipnotist	Sakin
	Otorite figürü	Gerçek inanan
Tüm Fiziksel Tepki Yöntemi	Komutan	Emir Eri
	Durum denetleyici	İcracı
Grupla Dil Öğrenme	Danışman	İşbirlikçi
İletişimci Dil Yöntemi	Yorumcu	Öğretmene bağımlı
	Analiz yapan	Doğaçlama yapan
	Görev oluşturan	Arabulucu
Görev Temelli Dil Öğrenimi	Görev belirleyen	İletişim kuran
	Gözlemci	İşbirlikçi
İçerik Temelli Öğretimi	Anlatıcı	Uygulayıcı
	İçerik seçen	
Doğal Yöntem	Oyuncu	Tahminci
Katılımcı yaklaşım	Eş öğrenci	İşbirlikçi
	Yönlendirici	İştirakçi
İşbirlikçi Öğrenme	Yönetmen	Aktif
	Gözlemci	Öz düzenleyici
Çoklu Zeka	Gözlemci	Uygulayıcı
	Planlayıcı	Katılımcı
Strateji Eğitimi Öğrenimi	Kılavuz	Aktif
	Yol gösterici	Öz düzenleyici

(Rodgers, 2001)

Türkçe Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Dil öğretiminde kullanılan pek çok yöntem olmasına rağmen bu yöntemlerin dil öğretiminde tek başına yeterli olmadığı bilinmektedir. Bu sebeptendir ki, bir öğretmen dil öğretirken öğrencilerin ilgi alanına, düzeyine, ihtiyaçlarına, fiziki ortama ve daha diğer etken unsurlara dikkat etmeli ve kullanacağı yöntemi ve teknik ya da teknikleri bu doğrultuda dikkatle seçmelidir. Türkçe öğretiminde kullanılan yöntemleri aşağıda başlıklar içerisinde ele alındığında, her bir yöntemin kendine özgü bir üslubu olduğu gözlemlenmektedir. Bununla birlikte, Türkçe öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklerin neler olduğu ile ilgili kesin ve ortak bir bilgi olmadığından Türkçe öğretiminde sıklıkla kullanılan yöntemler derleme yapılarak bu bölümde ele alınmıştır.

Anlatma Yöntemi

Geleneksel ve en çok tercih edilen yöntemlerden biri olan anlatma yöntemi, öğretmenin konuyla ilgili bilgilerini öğrenciye aktarmasını veya anlatmasını içermektedir. Bu süreçte öğretmen aktif rol oynarken, öğrenci pasif haldedir. Her ne kadar eski ve klasik bir yöntem olsa da bu yöntem çok kullanılan yöntemlerden biridir. Öğrenci bu yöntemde pasif olduğundan, bir süre sonra ilgisinin dağılabileceği öngörülmeli ve anlatım yöntemi uygun teknikler kullanarak zenginleştirilmelidir. Bu yöntem, anlatılacak olan konunun girişinde, kavramsal kargaşaya yol açabilecek konularda ve ders bitiminde konuyu özetlemek için kullanılacak uygun yöntemlerdendir. Bu sebeple, dil bilgisi konularının öğretiminde bu yöntem sıklıkla kullanılmaktadır. Zamanın iyi kullanılmasını sağlaması, kolay olması, sınıf içi hakimiyeti öğretmene vermesi yöntemin faydaları arasında sayılabilir. Diğer taraftan, öğrencilerin pasif olması, sınıf içi aktif rol almaması ve öğrenmenin ne ölçüde edinildiğinin tam olarak ölçülememesi ise bu yöntemin kısıtlılıklarından bazılarıdır (Dolunay, Dil bilgisi öğretiminde temel yaklaşımlar, 2014, s. 109,111).

Öncül (2000), ise anlatma yöntemi sınıf ortamında, öğretmen odaklı, anlatımın öğretmen tarafından yapıldığı ve konuyu öğrenci için çekici hale getirmeye çalışan öğretmenin performansına dayalı olan geleneksel bir öğretme yöntemi olduğunu savunur. Bu yöntemde, öğrencinin yapacağı tek şey oturmak ve konuyu öğretmeninden dinleyerek anlamaya çalışmaktır. Öğrenci sadece öğretmenin anlatımından konuyu öğrenebildiğinden, bu yöntemde sınırlılık olduğu anlaşılmaktadır.

Bu yöntemde, öğretmen aktif rol oynadığından, anlatılacak konuyu her yönüyle planlar, uygun teknikler seçer ve bilgi aktarımını sözlü olarak öğrenciye sunar. Öğrenci

ise pasif durumda olduğundan, konuya ilgisi varsa zekâsal becerileri oranında konuyu hızlıca kavrar; ancak, yine bu orana ve kullanım durumuna göre öğrendiği konuyu unutmaya meyillidir (Binbaşoğlu, 2005, s. 474,475).

Eski yöntemlerden biri olan anlatma, diğer adıyla ‘takrir’ yöntemi, konuyu kalabalık sınıflarda etkili şekilde anlatmak için kullanılabilir bir yöntemdir. Diğer yöntemlerin temelini de oluşturan bu yöntem söze, konuşmaya, anlatıma dayalı olduğundan sıklıkla kullanılmaktadır (Şahbaz, 2014, s. 141).

Soru-Cevap Yöntemi

Anlatma yöntemi gibi çok kullanılan yöntemlerden birisidir fakat öğrenci bu yöntemde daha aktiftir. Öğretmen konuyu anlattıktan sonra, konuyla ilgili sorular sorarak öğrencileri derste aktif kılar, onların düşüncelerini sağlayarak öğrenmelerine ortam oluşturur. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, her öğrenciye göre soru sorulması, sadece birkaç öğrenciyle soru cevap döngüsü oluşturulmamasıdır. Soru, öğrenci seviyesine uygun ve anlaşılır olmalıdır. Cevap verebilmesi için öğrenci desteklenmeli ve cesaretlendirilmelidir. Öğrenciye cevap için yeterli süre verilmeli ve doğru cevaplar pekiştirilmelidir. Böylelikle, öğretmen ve öğrenci arasında doğrudan bir iletişim söz konusu olduğundan öğrenme kolaylaşır (Küçükahmet, 2002, s. 57-61).

Soru cevap yöntemi, öğrencilerin düşünme, kavrama, değerlendirme becerilerini kullanmalarına ve bu şekilde öğrenme sürecini gerçekleştirmelerine yardımcı olur. Öğretmen, öğrenme ortamında soru sorduğu için öğrenci ders esnasında aktif olur. Ancak, yanlış cevap verebilme endişesinde olan öğrenci derse katılım sağlayamayacağı için, öğretmen öğrencileri cesaretlendirmeli ve derse iştirak etmeleri için onlar desteklemelidir (Dolunay, Dil bilgisi öğretimi, 2014, s. 389,390).

Sorular öğrencilerin düşünme ve kavrama becerilerini ön plana çıkarıcı şekilde olursa öğrenme kolaylaşacak ve öğrenmeye karşı olan olumsuz düşünceler ortadan kalkacaktır. Bu yöntem, öğretmen-öğrenci arasındaki iletişimi geliştirdiğinden, ilişki olumlu yönde kuvvetlenecek, doğal ve uygun bir öğrenme ortamı oluşacaktır (Şahbaz, 2014, s. 143).

Tümevarım/Tümdengelimi Yöntemleri

Tümevarım “öğretimde örneklerden, sorunlardan, olaylardan ve özel durumlardan başlayarak genel sonuçlara, kurallara ya da kanılara varma yolu” dur (www.kursunkalem.com). Tümdengelimi ise, genelden özele, bütünden parçaya doğru, bir kurala bağlı kalarak konuyu parçalara ayırarak özele indirgemektir (Şahbaz, 2014, s.

143).

Bu yöntemin, dilbilgisi konularının öğretiminde kullanılması tavsiye edilmektedir. Konuların aktarılmasında, önce tümevarım sonra tümdengelim yöntemlerinin kullanılması, öğrencinin konuyu anlamasını kolaylaştırır ve öğrendiklerini uzun süre hatırlamasına yardımcı olur (Şahbaz, 2014, s. 144).

Tümevarımda, öğrenci ilgisini ve merakını konuya çekmek oldukça önemli olduğundan, öğretmen sınıf içerisinde aktif rol oynar. Farklı örneklerden yola çıkarak, farklı yapılarda aynı konuyu verebilir. Böylelikle kavram karmaşası olmadan, konu öğrenilmiş olur. Konular, anlam bütünlüğü içerisinde verildiğinde öğrencinin kavraması kolaylaşır. Aynı zamanda, tek bir yöntemden ziyade birkaç yöntemin kullanılması öğrenmeyi hızlandıracaktır (Özbay, Türkçe özel öğretim yöntemleri, 2006, s. 158,159).

Türkçe ve özellikle dilbilgisi öğretiminde tümevarım/tümdengelim yöntemleri beraber kullanılabildiği gibi ayrı ayrı da kullanılabilir. Ancak her iki yöntemde beraber kullanılması öğrencilerin bilişsel düzeylerini artırdığından her iki yöntemin, önce tümevarım sonra tümdengelim olmak üzere, birlikte kullanılması tavsiye edilmektedir (Dolunay, Dil bilgisi öğretiminde temel yaklaşımlar, 2014, s. 115).

Oyunlaştırma (dramatizasyon)Yöntemi

Dramatizasyon, diğer adıyla oyunlaştırma, eğitim ortamını eğlenceli hale getirerek rahat bir öğrenme ortamı yaratmak ve öğrenmeyi severek öğrenmek amacıyla kullanılan bir yöntemdir. Özellikle küçük yaş gruplarına dil öğretirken sıklıkla başvurulan bu yöntemi kullanırken aşağıdakilere dikkat edilmesinde fayda vardır:

- Öğretmen, oyunu bir amaca yönelik hazırlamalı, oyun süresince kontrol etmeli ve sonuçları değerlendirilebilir olmalıdır.
- Oyun, sınıf düzeyine uygun olmalı ve her öğrencinin eşit ölçüde oyuna katılması sağlanmalıdır.
- Oyun süresi fazla tutulmamalı ve ders sonunda veya başında oyuna yer verilmelidir (M.E.B, 2009, s. 370).

Oyunlaştırma içerisinde, öğrenme ortamının eğlenceli hale gelmesi ve öğrencinin aktif olması sebebiyle, öğrenme kalıcı olmaktadır. Ezbere dayalı öğrenme biçimi olmadığından bilgilerin çabuk unutulması söz konusu değildir. Kelime öğretiminde oyunlaştırma yönteminin kullanılması öğrenimi kolaylaştırabilir ve oyunla öğrenilen kelimeler kısa süre içerisinde unutulmaz. Bu yöntem, bu yönüyle diğer

yöntemlere göre ön plana çıkar (Dolunay, Dil bilgisi öğretiminde temel yaklaşımlar, 2014, s. 117).

Yöntem öğrencilerin işitme ve görme duyularını aktif tutar. Bu sebeple, oyuna dahil olan öğrenciler kadar izleyen öğrenciler için de bu yöntem aktif bir öğrenme yöntemidir. Yöntem kullanılmadan önce, amaca uygun olarak konuyla ilgili öğrenciler bilgilendirilmeli, kurallar anlatılmalı, uygun ortam hazırlanarak roller öğrenciler arasında ayırım yapılmaksızın dağıtılmalı ve oyunlaştırma başlamalıdır. Öğretmen, öğrencilere müdahale etmeden takip etmeli ve sonrasında ise tartışılma ortamı oluşturmalıdır. Bu şekilde bu döngüyü takip ederek bu yöntemin kullanılması, etkili sonuç alınmasına olanak verir (Özbay, Türkçe özel öğretim yöntemleri, 2006, s. 144-145).

Dramatizasyon yönteminin faydalarının olmasıyla birlikte, kullanılmasının kısıtlılıkları da bulunmaktadır: Öğrencileri motive edip derse katılmalarını sağlar, onların yaratıcılıklarını ve grup arasında sosyal ilişkilerini kuvvetlendirir. Ancak, aynı zamanda, büyük gruplarla çalışılma ortamı zor olacağı için fazla zaman harcanmasına sebep olur (Küçükahmet, 2002, s. 70).

Yöntem, gözlem, uygulama, analiz etme, sorgulama ve çıkarım yapma gibi pek çok öğrenim basamağını kullanmayı gerektirdiğinden, dil öğretiminin her aşamasında kullanılması öğrenmeyi güçlü ve kalıcı hale getirmektedir (Şahbaz, 2014, s. 144).

Tartışma Yöntemi

Konunun öğrenilmesi amacıyla her yönden ele alınarak karşılıklı görüş alışverişi yapılması ve detaylı olarak konuşulmasıdır. Öğrencileri düşünmeye yönleltmek, ön bilgileri tazelemek ve konuyu pekiştirmek amaçlı kullanılabilir. Tartışma yönteminin özellikleri:

- Tartışılacak konu, öğrenci düzeyine uygun seçilmeli,
- Süre, işlenecek konuya ve amaca uygun olarak belirlenmeli,
- Konu amaca uygun olduğu kadar, öğrencinin ilgisini çekebilmek adına güncel olmalı,
- Öğrencilere kendi duygu ve düşüncelerini ifade edebilmeleri için yeterli süre verilmeli ve herkese eşit davranılmadır (M.E.B, 2009, s. 369).

Yöntem içerisinde, her öğrenci tartışma konusuna aktif olarak katılacağından öğrenme kalıcı olur. Ancak, tartışılacak konuyla ilgili her öğrencinin bilgi sahibi olduğundan emin olunmalıdır. Aksi takdirde, ortama sadece bilgi sahibi öğrenci

katılacağından, bilgi sahibi olmayan öğrencilerin derse karşı ilgisi azalır (Öncül, 2000, s. 1034).

Tartışma yöntemi dil öğretiminde okuma parçalarında etkili olabilecek bir yöntem olmakla birlikte konuşma etkinliği yapılırken de etkin şekilde kullanılabilir. Öğrencilere konu önceden verildiğinde derse daha aktif katılım sağlanır.

Tartışma yöntemi, kalabalık bir sınıf ortamında uygulanırken, öğretmenin sınıfı küçük gruplara ayırması faydalı olur. Küçük gruplara bölmek hem grup içi aktiviteyi hem de öğrenci dayanışmasını artıracığından daha çok bilgiye daha kısa sürede ulaşma imkanı sağlar. Kalabalık sınıflarda bu yöntem uygulanırken münazara, panel forum gibi farklı tekniklerin kullanılması faydalı olur (Küçükahmet, 2002, s. 75-84; Şahbaz, 2014, s. 145).

Münazara, iki zıt görüşü savunan iki grubun dinleyici ve jüri önünde kendi görüşünün haklılığını savunarak karşı grubun görüşünün yanlışlığını bilgi ve belgelerle ispat etmeye çalışmasıdır. Jüri, konuşmaları değerlendirir ve kazananı ilan eder. Öğrencilerin kendi görüşlerini desteklemeleri için yeterli bir ön hazırlık yapma zamanına ihtiyaçları vardır. Farklı görüşler olabileceğini ve bunlara saygı duyulması gerekliliğini öğrenirler. Münazara, aynı zamanda, bir grup çalışması olduğu için öğrencilerin birbirlerinden öğrenmesini de sağlar.

Forum, birkaç kişiden oluşan küçük bir grubun diğer öğrencilere, bir konuyla ilgili bilgi vermesidir. Forum sonunda, dinleyici sözlü veya yazılı olarak konuşmacılara soru sorar.

Panel, az sayıda kişiden oluşan grup üyelerinin, konuyla ilgili bilgilerini kendilerine verilen süre içerisinde birbirleriyle paylaşmasıdır. Her üyeye eşit süre verilir. Panel başkanlığını sınıf ortamında genellikle öğretmen üstlenir. Öğrencilerin aktif katılımını sağlayan bir tekniktir.

Büyük grup tartışmasında, konuyu tartışmaya bütün sınıf katılır. Öğretmen tarafından öğrencilere soru sorularak yürütülür. Öğrenciler düşüncelerini açık şekilde paylaşır ve öğretmen sıklıkla özet yapar. Bu tartışma biçiminde en kullanışlı sınıf oturma düzeni, herkesin birbirini göreceği ve yüz yüze iletişimin sağlanacağı olan ‘U’ düzeni oturma biçimidir.

Tartışma yöntemi, öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirdiği gibi onların olaylara farklı bakış açılarıyla bakmasını, konuşan kişiyi saygı ile dinlemesini ve kendi görüşlerini ise açık şekilde ifade etmesini sağlar. Bu anlamda, okuma yazma ve dilbilgisi öğretiminde kullanılabilen yöntemlerden birisidir. Kalabalık sınıflarda

uygulanması zor olduğundan gerekli planlama iyi şekilde öğretmen tarafından yapılmalı belirlenen süreyi aşmadan plana bağlı kalınarak öğrenme ortamı oluşturulmalıdır (Dolunay, Dil bilgisi öğretimi, 2014, s. 392).

Tartışma ve soru cevap yöntemi birbirine karıştırılabilir. Ancak soru cevap yönteminde öğretmen-öğrenci arasında ilişki varken, tartışma yönteminde öğretmen-öğrenci arasında olduğu kadar öğrenci-öğrenci arasında da bir ilişki söz konusudur. Bu sebeple, her iki yöntem birbirinden ayrılır (Büyükkaragöz & Çivi, 1996, s. 60).

Gösteri (Demonstrasyon)

Türkçe öğretiminde kullanılan yöntemlerden biri olan gösteri yöntemi, öğrenciye, bir şeyin nasıl yapılacağına açıklanması, öğrencilerin önünde işlemin uygulanması ve öğretmenin teoriden ziyade uygulamalı olarak göstermesidir (Oğuzkan, Kavcar, & Sever, 1997, s. 20,21). Örnekleme tekniği üzerinde çok durulur. Örneklerle bilgiler aktarılır ve konu somutlaştırılmış olur. Her aşamada, öğretmen ne yapıldığını yüksek sesle öğrenciye aktarmalı ve sözlü olarak ifade etmelidir (Güneş, 2011, s. 304). Bu durumda öğrenci hem görerek hem de duyarak öğrenme imkânına kavuşur. Yöntem kullanılırken aşağıdaki maddeler göz önünde bulundurulmalıdır:

- Uygulamanın amacı öğrencilere açıklanmalıdır.
- Öğretmen dersten önce hazırlık yapmış olmalıdır.
- Sınıftaki her bireyin seviyesine uygun yapılmalıdır.
- Basitten karmaşığa doğru hareket edilmelidir.

Türkçe derslerinde bu yöntem, harflerin nasıl yazılacağı, hecelerin nasıl oluşturulacağı gibi konuları anlatırken kullanılabilir (M.E.B, 2009, s. 370).

Bu yöntem, Türkçe öğretiminde tek başına kullanılacağı gibi tartışma ve dramatizasyon gibi diğer yöntemlerle kullanıldığında daha etkili olmaktadır. Konunun özelliğine göre, görsel ve işitsel araçlar kullanılıp teknolojiden faydalanılabilir. Yine de kullanılan materyallerin konuyu desteklediğinden ve öğretimi kolaylaştıracağından emin olmak için öğretmenin derse hazırlıklı gelmesinde fayda vardır. Örneğin, öğretmenin Türkçe dersinde bir metni doğru anlamlandırmak, tonlamasını, vurguyu, kelimelerin okunuşunu doğru aktarabilmek için önce kendisinin metni okuması önem arz eder. Böylelikle, görüp işiten öğrenci dinleme, okuma ve konuşma becerilerini geliştirebilir. (Aşılıoğlu, 1993, s. 93,94).

Öğretmen, isterse dil bilgisi eğitiminde de bu yöntemden faydalanabilir. Bir gazetede, internette ya da bir kitapta bulunduğu dilbilgisi hatalarını, sınıfta öğrencilerin bulmasını isteyip, doğru yazılımları üzerinde bunların nasıl düzeltilebileceği ile ilgili örnek gösterir ve diğerlerini öğrencilerin yapmasını sağlayabilir. Böylelikle, öğrenciler dil bilgisi kurallarını da pekiştirmiş olur (Dolunay, Dil bilgisi öğretiminde temel yaklaşımlar, 2014, s. 125).

Çözümleme ve Birleşim/Bireşim Yöntemleri

Çözümleme bir bütünü oluşturan parçaların ortak bir amaç için birbirinden ayrılması; birleşim/bireşim ise birbiriyle ilişkili parçaların bir bütün oluşturması için bir araya getirilmesidir. Çözümleme bireşim kelimeleri yerine analiz ve sentez terimleri de kullanılabilir. Bir paragrafta okunan cümleyi ele alarak, onu öğelerine ayırmak veya okunan bir hikâyenin ana fikrini bulmak çözümleme örneği olarak gösterilebilir (Kavcar, 1988, s. 17,18).

Çözümleme ve birleşim birlikte kullanılması gereken iki yöntemdir. Olaylar ve durumlarla ilgili sebep sonuç ilişkisi en iyi şekilde bu iki yöntemi beraber kullanarak elde edilebilir. Çözümlemede, bütün parçalara ayrılırken, birleşimde parçalardan bütün elde edilmektedir. Çözümlemedeki işlemin tam tersi bir işlem söz konusudur. Bu yöntemde zihinsel süreçler etkin şekilde rol aldığından hem yazılı hem sözlü çalışmalarda yaygın kullanılmaktadır. Çözümlemenin tek bir teknikten ziyade oyunlaştırma, soru cevap gibi farklı birkaç teknikle kullanılarak zenginleştirilmesi öğretilecek konunun kolay kavranmasını sağlar (Aşılıoğlu, 1993, s. 69,71).

Çözümleme/birleşim yöntemini kullanabilen öğrenci, okuma becerilerini geliştirebildiği gibi yazma ve konuşma becerilerinde duygu ve düşüncelerini kendine özgü olarak ifade edebilmeyi de öğrenmiş olur (Şahbaz, 2014, s. 147).

Öğretim, konunun parçadan bütüne ya da bütünden parçaya ayrılması, öğretilmesi ile yapılabilmektedir. Çözümleme yönteminde, önce cümleler öğretilmekte sonrasında ise cümle kelimeye, kelime heceye, hece harfe ayrılarak öğretim yapılmaktadır. Çözümlemenin tam tersi olarak, harften heceye, heceden kelimeye, kelimeden cümleye doğru yapılan öğretim şekli ise birleşim yöntemi kullanılarak yapılmaktadır. Ülkemizde ilk okuma yazma öğretimi son yıllara kadar bu yöntemlerle yapılmaktayken, artık sese dayalı ilk okuma yazma yöntemi kullanılmaktadır (Arıcı, 2006).

Bu yöntem dil öğretiminde dil bilgisi kurallarının anlatımında kullanılabilir.

Öğrencilere verilen cümlelerin öğelerine ayrılması istenebilir. Aynı zamanda alfabe öğretiminde de etkin olarak kullanılacak bir yöntemdir. Okuma parçalarında analiz, sentez, yorumlama gibi teknikler kullanılarak okuma parçalarının kolayca anlaşılması sağlanabilir.

Gözlem ve İnceleme Yöntemi

Gözlem, bir olayı ele alarak onunla ilgili belirtileri bir amaç için izlemek; inceleme ise izlem yapılarak olayın özelliklerini ayrıntılı şekilde çalışma işi olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımdan da anlaşıldığı üzere gözlem ve inceleme birbirini tamamlayan iki unsur olduğu için birbiriyle ilintili olarak kullanılan iki yöntemdir. Gözlem çalışmaları öğretilecek konunun içeriğine göre sınıf içi veya gezi çalışmalarında da uygulanabilir.

Gözlem yapılırken dikkat edilmesi gereken unsurlar vardır. Bunlar:

- Gözlem doğal şartlarında olmalı,
- Gözlemin amacı olmalı ve yapılacak eylemler planlanmalı,
- Nelerin gözlenmesi gerektiği ile ilgili açıklayıcı bilgiler verilmeli,
- Gözlem yapılırken not tutma veya kayıt altına alma yapılmalı,
- Gözlem sonunda değerlendirme yapılırken, alınan kayıtlar göz önünde bulundurulmalı ve gözlem raporu hazırlanmalıdır (M.E.B, 2009, s. 367).

Gözlem yönteminde öğrenci plana uygun olarak yönlendirilmelidir. Bu sebeple, kullanılacak sınıfın düzeyine ve şartlarına uygun olmasına dikkat edilmelidir. Toplu yapılabileceği gibi öğrenciler gruplara ayrılarak ta yapılabilir (Özbay, Türkçe öğretimi yazıları, 2010, s. 88).

Türkçe öğretiminde dil bilgisi kuralları soyut algılandığı için kavramsallaştırılması ve öğrenilmesi zor olabilmektedir. Gözlem kabiliyeti gelişmiş bir öğrenci, kural ve kavramlar arasındaki küçük farkları algılayabilir ve kuralları daha kolay öğrenebilir. Aynı zamanda dil bilgisi kurallarını doğru öğrenen öğrenci, dili doğru kullanabilecektir. Bu sebeple, Türkçe öğretiminde gözlem ve inceleme yöntemi önemli ve çoğunlukla kullanılması gereken bir yöntemdir (Özbay, Türkçe öğretimi yazıları, 2010, s. 88,89).

Türkçe öğretiminde, gözlem ve inceleme yöntemi, soru cevap, oyunlaştırma, çözümlenme gibi diğer yöntemlerle birlikte kullanıldığında daha etkili olacaktır (Aşlıoğlu, 1993, s. 90).

Okuma ve Özetleme Yöntemi

Dil öğretiminde kullanılan tekniklerden biri olan okuma yönteminde kelime bilgisi ön plana çıkmaktadır. Öğrenci ne kadar çok okursa o kadar çok yeni kelime öğrenir ve söz varlığı gelişir. Böylelikle yeni dildeki kelimeleri çabuk ve anlamlandırarak öğrenmiş olur. Öğrenci kendi anadilini, öğrenme aşamasında kullanmakta serbesttir ve yeni kelimeleri öğrenirken anadilini kullanarak pekiştirme yapar. Okuma yönteminde, öğrenci kendi seviyesine uygun kitap seçmeli ve basitten zora doğru hazırlanmış olan kitaplardan faydalanmalıdır. Bununla birlikte, sadece seviyeye uygun hikaye kitaplarından yararlanılmamalıdır. Öğrenci hedef dilde yazılmış, seviyesine uygun gördüğü bütün kelimeleri veya cümleleri okumalı ve bilmediği kelimeleri kendine özgü yeni cümleler içinde kullanmalıdır. Öğrenmenin kolay olması ve öğrenilen kelimelerin unutulmaması için tekrar edilmesi gereklidir. Okuma sınıf ortamında yapılabileceği gibi bireysel olarak ta yapılabildiğinden, öğretmen kadar öğrenciye de büyük rol düşmektedir (Güzel & Barın , 2013, s. 187).

Özetleme; bir konuyu, genel hatlarıyla kısaltarak anlatma şeklinde tanımlanabilir. Özet yapılırken aşağıdaki maddelere dikkat edilmelidir:

- Metin dikkatlice okunmalıdır ve önemli görülen yerler işaretlenmelidir.
- Metnin ana ve yardımcı düşünceleri belirlenmelidir.
- Öğrenci kendi ifadeleriyle özetleme yapmalıdır.
- Yazım ve noktalama kurallarına uyulmalıdır (M.E.B, 2009, s. 371).

Yukarıdan da anlaşılacağı gibi, özetleme okuma faaliyetlerinde etkin şekilde rol alması gereken bir yöntemdir. Okuma yöntemi ile birlikte kullanılması dil öğretiminde fayda sağlar.

Ortak Teknikler

Sorgulama

Sorgulama bilgiyi aktarmadan ziyade öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirebilmeni, bilgiyi alma ve kullanabilmelerini sağlamaktır. Öğrencilerin, düşünme becerileri geliştirerek zihin yapısında değişimler oluşturulur. Bu değişim öğrencinin anlama, tahminde bulunma, eleştirme gibi becerilerini geliştirirken her alanda bunları kullanmasını öğrenmeyi de beraberinde getirmektedir. Bu şekilde sorgulayarak öğrenilen bilgiler kalıcı hale gelir. Öğrenme ortamında öğrencinin aktif hale gelmesi bu becerileri kazanmasında etkili olmaktadır. Sorgulama, eleştirme kavramı ile sıklıkla karıştırılsa da aslında her ikisi iki ayrı kavramdır. Eleştirme bir duygu ya da düşüncenin doğruluk veya yanlışlığını ortaya çıkarmak için ele alınan duygu ve düşüncüyü incelemektir. Sorgulama ise, bir düşüncüyü disiplin içerisinde alanına uygun olarak neden sonuç ilişkisini araştırma, karşılaştırma yaparak düşünce üretme ve problem çözme becerisidir (Güneş, 2011, s. 290).

Sorgulama öğrencinin zihin yapısında değişiklikler oluşturduğundan önceki öğrendikleri sonraki öğrenmelerini büyük ölçüde etkiler. Önceki öğrenmeler ile sonrakiler arasında yeni bilgileri kullanarak bağ kurmasını ve öğrenmeyi anlamlandırmasını sağlar. Sorgulayan öğrenci, ön bilgilerini kullanarak bildikleriyle bilmediklerini ayırt eder ve temel sorular sorarak mevcut sorunlara yeni çözümler üretmeye çalışır (Güneş, 2011, s. 291).

Çıkarım Yapma

Metinde açıkça ifade edilmeyen düşünceleri bulmaya çalışmaktır. Zihinsel bir çalışma gerektirdiğinden becerileri geliştirmeyi sağlar. İpuçlarından yola çıkarak sorgulama, araştırma, ilişkilendirme ve istenileni ortaya çıkarma süreci söz konusudur. Çıkarım yapma hayal kurma değildir, eldeki verilerden yola çıkıp tahminlerde bulunma sürecidir. Metinlerde oldukça etkin şekilde kullanılabilir. Okuma yapılmadan önce öğrencilere çıkarım yapabileceği açık uçlu sorular sorulmalı ve nasıl çıkarımda bulunacakları belirtilmelidir. İki tür çıkarım yapılabilir: Metne dayalı olarak yapılan mantıksal çıkarımlar ve öğrencinin ön bilgilerine dayalı olarak yapılan yararlı çıkarımlar (Güneş, 2011, s. 292).

Tartışma/Beyin Fırtınası

Beyin fırtınası, öğrencilerin bir konu hakkında düşünerek çok sayıda fikir üretmeleri ve mantıklı olup olmadığı bakılmaksızın kendilerini ifade etmeleri prensibi üzerine

kuruludur. Aynı anda sadece tek bir konu üzerinde beyin fırtınası yapılabilir. Bu tekniğin temel amacı, yaratıcı düşünme becerisi geliştirmektir. Yöntemin, küçük ve büyük yaş gruplarında kullanılması uygundur ancak yöntemin işe yaraması ortaya atılan bütün fikirlerin kayıt altına alınmasına bağlıdır.

Tekniğin kullanılmasında dikkat edilmesi gereken önemli kurallar bulunmaktadır.

Bunlar:

- Rahat bir sınıf ortamı, öğrencilerin fikirlerini çekinmeden söyleyebilmeli,
- Öğrenciler sınırsız düşünmeye özendirilmeli,
- Tek konu seçilmeli ve bu konuya odaklanılmalı,
- En fazla 15 dakika süre ayrılmalı,
- Fikirleri sınıftaki diğer öğrenciler de duymalı,
- Fikirler eleştirilmeden kayıt altına alınmalı,
- Kaydedilen fikirler tekniğin amacına göre değerlendirilmeli ve sıralanmalıdır (M.E.B, 2009, s. 372).

Soru-Cevap

Dil öğretiminde soru cevap tekniği öğrencilerin dinleme ve konuşma alışkanlıkları kazanmalarında, iletişim becerilerini geliştirmelerinde ve konunun anlaşılıp anlaşılmadığını kontrol etmede kullanılan önemli bir tekniktir. Tekniğin kullanılmasında şunlar göz önünde bulundurulmalıdır:

- Soru bütün sınıfa sorulmalı ve öğrencilere düşünceleri için yeterli zaman verilmelidir.
- Cevap alınırken, gönüllü öğrencilerden başlanmalı, doğru cevaplar pekiştirilirken yanlış cevap verenlerin doğru cevaba yönlendirilmesi yapılmalıdır.
- Öğrenci rastgele seçilmeli ve açık uçlu sorular sorularak öğrenci düşünmeye yönlendirilmelidir (M.E.B, 2009, s. 373).

Gözlem ve İnceleme

Gözlem bir olayı anlamak için onun koşullarını izlemek; inceleme ise olayın özelliklerini tam olarak anlamak için yapılan yöntemli çalışmalardır. Gözlem ve inceleme birbirini tamamlayan iki tekniktir. Not alma, araştırma, inceleme değerlendirme öğrencilerin becerilerini geliştirmeyi sağlar. Süreçte şunlara dikkat edilmelidir:

- Gözlem kendi doğasında olmalıdır.

- Gözlemin bir amacı olmalı ve planlı yapılmalıdır.
- Gözleminde dikkat edilmesi gerekenler öğrenciye bildirilmelidir (Güneş, 2011, s. 302).

Rol Oynama

Rol oynama öğrencilerin başka birinin yerine geçerek onların nasıl düşündüğünü ve neler hissettiklerini anlamalarına yardımcı olan bir tekniktir. Aktif öğrenci katılımı gerektirdiğinden ilgi çeken bir tekniktir. Bu sebeple, canlandırılacak durum veya olay güncel olmalıdır. Öğrencilere olayla ilgili bilgi verilmeli ve canlandırılacak rollerin genel özellikleri anlatılmalıdır (Güneş, 2011, s. 302).

Drama/Gösteri

Öğrencilerin doğaçlama veya canlandırma yaparak, bir yaşantıyı, bir olayı, bir kavramı kendilerine göre yapılandırarak anlamlandırması ve canlandırmasıdır. Teknik üç bölümden oluşur: Isınma ve rahatlama çalışmaları, esas çalışma (oyun), rahatlama ve değerlendirme çalışmaları. Drama tekniğinde dikkat edilmesi gereken unsurlar şunlardır:

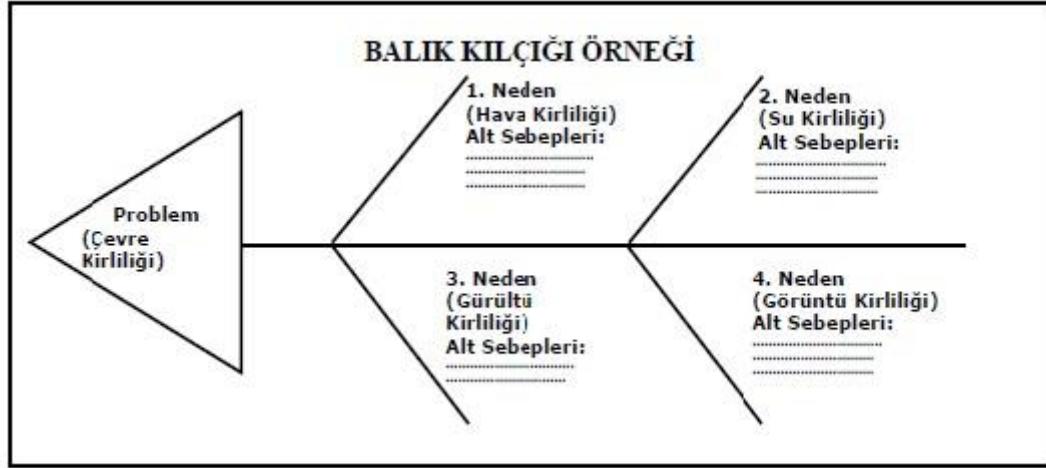
- Uygun ortam ve koşullar sağlanmalı,
- Öğrencilerin gelişim, dolayısıyla hazırbulunuşluk düzeylerine dikkat edilmeli,
- Gelişim düzeylerine bağlı olarak ideal grup 10- 12 kişi olmalı,
- Drama için yeterli süre ayrılmalı, gönüllük esas alınarak öğrenciler desteklenmeli,
- Kendi seçtikleri etkinliklere daha kolay uyum sağladıklarından etkinlik seçiminde öğrenci görüşleri de dikkate alınmalı,
- Her etkinlikten sonra değerlendirme yapılmalıdır (M.E.B, 2009, s. 374).

Balık Kılıcı

Bu teknik, problemin sebeplerinin belirlenmesine yardımcı olur. Öğrencilerle beraber yapıldığından, onların problemin sebepleri hakkında daha çok bilgi sahibi olmasını sağlar. Bu teknikte kullanılan aşamalar şöyle sıralanır:

- Belirlenen problem, balık kılıcının baş tarafına yerleştirilir.
- Problemin oluşmasına yol açan sebepler önem sırasına göre balık kılıcının yan kılıçlarına yazılır.

- Sebeplerin muhtemel alt etmenler sıralanır ve incelenerek probleme katkıları belirlenmeye çalışılır.
- Teknik, karmaşık sorunları analiz etmede yardımcı olur. Problemin sebebi bulunur ve çözüm aşamasına geçilir.

Şekil 1. Balık Kılçığı Örneği

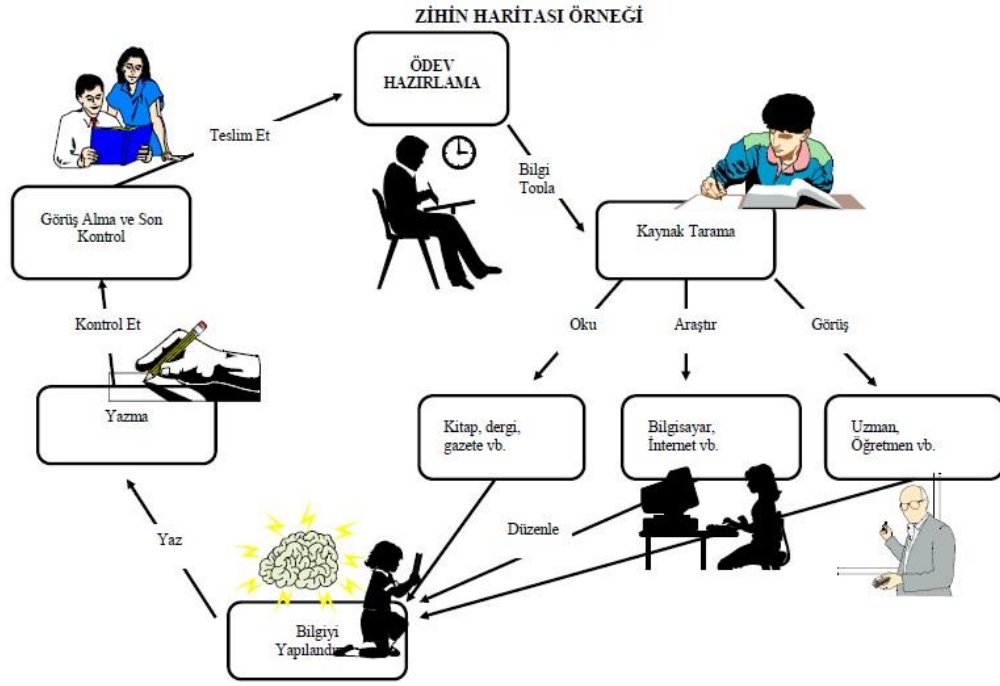
(M.E.B, 2009, s. 376)

Zihin Haritası

Zihin haritaları not alma, sunum veya rapor hazırlama gibi amaçlar için kullanılabilen bir öğretim tekniğidir. Notlar daha yaratıcı şekillerde alındığından daha kolay hatırlanır ve konu daha net bir hale gelir.

Zihin haritaları var olan bilgilerin görsel resminin oluşturulmasını sağladığından bilgilerin hafızada tutulmasının kolaylaştırır. Bu teknik içerisinde farklı not alma teknikleri barındırdığından diğer not alma tekniklerinden her anlamda farklıdır. Yaratıcı düşünceyi ortaya çıkarır ve kişiye zaman kazandırır.

Harita hazırlanırken kâğıdın merkezine ana konu başlığı yazılır ve yanına hatırlatıcı resim çizilir. Konuyu besleyen yan başlıklar yan oklar çıkarılarak yazılır ve resimlenir. Gerekli görülürse yan başlıkları besleyen diğer konular daha ince veya renkli resimlerle betimlenir. Bütün başlıklar gözden geçirilir ve birbiriyle ilintili olanlar farklı renk bir kalemle çizilir. Gerekli olursa zihin haritasında düzenlemeler yapılabilir (M.E.B, 2009, s. 377).

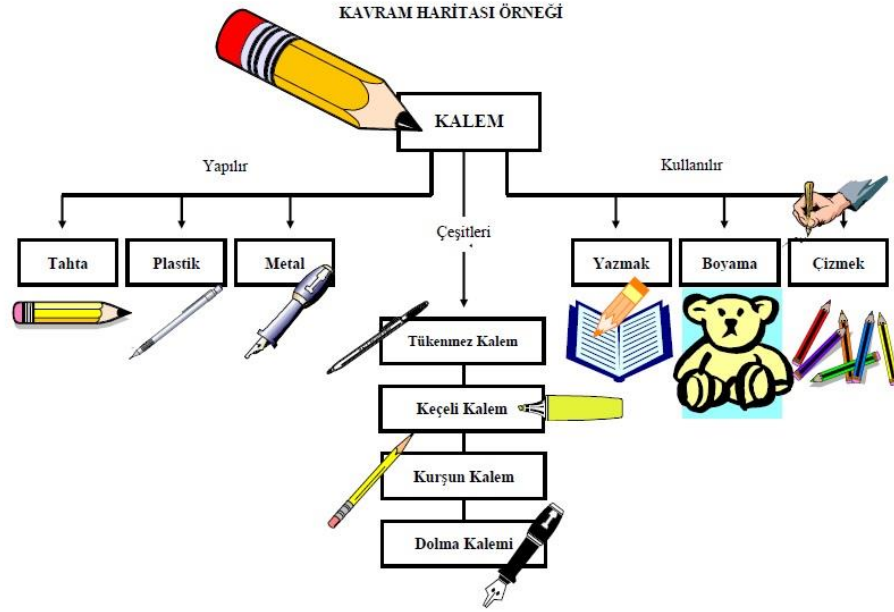

Şekil 2. Zihin Haritası

(M.E.B, 2009, s. 378)

Kavram Haritası

Kavram haritası, bir kavramı oluşturan parçaları ve bu parçaların birbirleriyle bağlantılarını gösteren görsel bir tekniktir. Konunun somut ve görsel olarak öğrenilmesini sağlar. Kavram haritaları, kavramın parçalarıyla bir bütün olarak görülmesini, bilginin uzun süre zihinde tutularak kolaylıkla anlaşılmasını ve aynı zamanda öğrenilen kavramla ilgili yeni bilgilerin toplanarak ilişkilendirilmesini sağlar (M.E.B, 2009, s. 374).

Şekil 3. Kavram Haritası

(M.E.B, 2009, s. 375)

Benzer ve Farklılıklar

Öğrencinin bildiklerinden yola çıkarak yeni kavramları öğrenmesi ve somutlaştırmasıdır. Soyut kavramdan somuta, bilinmeyenden bilinene hareket ederek sorunu bütün olarak gözden geçirip çözmek için kullanılmaktadır. Öğrencilere iki kavram verilir ve iki kavram arasında önce benzer sonra farklı olan yönler verilerek öğrenme kolaylaştırılır (Güneş, 2011, s. 301).

Sorun Çözme

Öğrencilerin yaşam boyunca kullanabilecekleri karar verme becerilerini geliştirebilecek bir yöntemdir. Tekniğin aşamaları şu şekilde sıralanabilir:

- Sorunu fark etme ve tanımlama,
- Uygun sorular oluşturarak çözüm yolları belirleme,
- Çözüm yollarının olası sonuçlarını düşünme,
- Uygun yolu seçme ve uygulama.

Teknik öğretilirken uygun sorun öğrencilerin kendi hayatlarında karşılaşılabilecekleri bir sorundan seçilmelidir. Güncel bir sorun olduğundan ilgi artar. Sorun tanımlanır ve ilgili veriler toplanır amaca uygun sorular seçilerek uygun çözüm yolu belirlenir ve uygulanır. Son olarak öğrencilerle birlikte süreç değerlendirilebilir (Güneş, 2011, s. 293).

Özetleme³

Özetleme bir metni yapısını bozmadan ana hatlarıyla kısaca aktarmaktır. Sözlü veya yazılı olarak yapılabilir. Öğrenci metni kendi cümleleriyle kısaltarak aktaracağından konuyu anlamasına yardımcı olur. Özetleme yaparken aşağıdaki maddeler dikkat edilmelidir:

- Metin dikkatlice okunmalı ve önemli görülen yerler not alınmalı,
- Ana fikir ve yardımcı düşünceler belirlenmeli,
- Öğrenci kendi cümleleriyle anladığını ifade etmeli,
- Noktalama işaretlerine dikkat edilmeli ve geniş zaman ifadeleri kullanılmalıdır (Güneş, 2011, s. 297).

³ Yöntem bölümünde ele alınan özetleme başlığı aynı zamanda teknik olarak ta ele alındığından bu bölümde de yer verilmiştir.

Türkçe Öğretiminde Bulunmayan Yöntem ve Teknikler

Dil becerilerinin eğitim vasıtasıyla geliştirilmesi toplumun kalkınmışlığının bir göstergesi olarak kabul edilir. Avrupa ülkeleri bu konuda daha dikkatli ve aynı zamanda önemli çalışmalar yaparak yenilikleri hızla uygulamaya geçirmektedir. Bu sebeple Türkçe öğretiminde kullanılan dil yöntem ve tekniklerinin de hızla gözden geçirilerek yeni yaklaşım veya modellerin dilimize uyarlanması gerekliliği hasıl olmaktadır. Dil öğretiminde kullanılan yöntemlerin her ne kadar farklı diller için farklı uygulanması gerektiği düşünülse de yeni yöntemlerde kullanılacak benzer özellikler de bulunabilir (Yalçın, 2002, s. 12-13).

Bu yenilikçi yöntem ve tekniklerin seçiminde üzerinde durulması gereken noktalardan belki de en önemlisi toplumun hedef ve ihtiyaçlarını belirleyerek sosyal, kültürel ve ekonomik olguları betimlemekten geçmektedir. Dil öğretiminde öğretilecek grubun yaşı, dil öğretimi için ayrılan süre, fiziksel olanaklar ve materyaller arasında açık bir ilişki olduğu unutulmamalıdır. Son yıllarda dil sosyolojisi alanında yapılan çalışmalar da dilin toplum hayatındaki kaçınılmaz yerini ortaya koymuştur. Kültürel anlamda düşünüldüğünde ise dil toplumun bireylerinin kültürel kimliklerinin oluşmasında kayda değer ölçüde öneme sahiptir. Dil, bir devleti millet yapan en önemli unsurdur (Yalçın, 2002, s. 13-15).

Bütün bu kavramlar bir araya geldiğinde görülmektedir ki dil öğretimi aslında sadece dil öğretimi değil aynı zamanda toplumsal hayatın bütün unsurlarını içinde barındıran bir kavram bütünüdür. Bu anlamda ise, dil öğretiminde özellikle çağın gereksinimleri karşısında dilin varoluşunu sürdürmek için yenilikleri takip etmek ve ortaya çıkan teknikleri uygulanabilirse aynısını uygulamak veya değişiklik gerekirse aslına sadık kalarak en iyi şekilde öğretilecek dile uyarlamak gerekmektedir.

Eğitim kurumlarında yenilikçi yöntemlerin kullanılması yalnızca eğitimi iyileştirmekle kalmayıp aynı zamanda insanları ve dolayısıyla yönetimi güçlendirmek ve ülkenin insani gelişme hedefine ulaşması için yapılan çabaları canlandırma potansiyeline de sahiptir. Mevcut olan çeşitli eğitim seçenekleriyle, eğitim alanında geleneksel eğitim sisteminin çehresini tamamen değiştirebilecek yeni eğilimler ortaya çıkmış görünmektedir. Son trendler ve gelişmeler, genel olarak eğitim sürecinin içselleştirilmesi, nicelik üzerindeki kaliteye vurgu yapma, yeni teknolojinin benimsenmesinde artış, profesyonel yetenek gereksinimi gibi alanlarda önemli rol oynamaya başlamıştır (Kamalja , 2016, s. 6).

Eğitimde dil, ideal ve normal olarak, doğal olarak edinilen bir dil becerisine dayanmalı ve okuryazarlığı soyut düşünce ve akademik bilgi edinme aracı haline getirecek şekilde zenginleştirilmelidir. Dilin kullanılmasının yanı sıra, dinleme etkinliklerinde veya sınavlarda çeşitli aksanların kullanılması İngilizce öğretimi sırasında teşvik edilmektedir. Tabletlerin ve akıllı telefonların çoğalmasıyla birlikte, ders kitaplarının birkaç yıl içinde artık kullanılmayacağı düşünülmektedir. Ayrıca, esneklik ve hareketlilik açısından bilgiye erişim de büyük ölçüde değişikliğe uğramaya başlamıştır (Kamalja , 2016, s. 7-8).

İngilizce dil derslerinde öğretim dil içeriği ve çıktıları, öğrenme etkinliklerinin yanı sıra öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirmeye odaklanır. Sınıf içinde ve dışında önemli düzeyde ve karmaşık öğrenci-öğretmen etkileşimleri vardır. Bilgi temelli bir toplumda rekabetçi ve istihdam edilebilir kalmaları için, öğretmenlerin kariyerlerinin başından sonuna kadar sürekli bir mesleki gelişim veya mesleki öğrenme aktivitelerine katılmaları beklenir. Bu sebeple öğretmenlerin de kendi mesleki öğrenmeleri için sürekli olarak bilgi ve becerilerini geliştirerek daha büyük sorumluluk almaları beklenir (Kamalja , 2016, s. 8-9).

Günümüzde teknolojik gelişmeler ışığında düşünülecek olursa dil öğretiminde ve öğreniminde çağa ayak uydurmak için teknolojiyi yakından takip etmek gerekliliği öne çıkar. Teknoloji hem öğretim kaynağı sağlayıcı hem de öğrenme yaşantıları sağlayıcı olarak değerlendirilebilir. Teknoloji, özellikle bilgisayar ve web kullanımı sadece öğretmene öğretim materyali sağlamakla kalmaz bunun yanı sıra öğrencilerin hedef dile daha fazla erişebilme olanağı sunar. Bu sebeple, teknolojik değişimler, öğrenmenin ne zaman nerede olacağını belirleme ve değiştirme potansiyeli var olan bir değişim aracı olarak karşımıza çıkar (Freeman & Anderson, 2014, s. 249).

Özellikle son yıllarda iletişim teknolojisindeki gelişmeler yeni form ve biçimler oluşturmuştur. Bu yeni formlar, yeni öğretim yöntem ve teknikler sağlayarak dil eğitimini değişime mecbur bırakmıştır. Hızla değişen bir iletişim çağı içinde yaşanılmakta, çalışılmakta, öğrenilmektedir. Cep telefonları, artık sadece sesi değil aynı zamanda kısa mesaj, fotoğraf, video, anlık mesajlaşma gibi işlevler de görmektedir. İnternette istenilen yerde istenildiği kadar yararlanılabilmektedir. Görüntüler, videolar, tasarımlar web tabanlı iletişimde dil ile etkileşime gireli uzun zaman olmuştur. Bütün bunlar, bilgiye hızlı erişimi beraberinde getirmiş ve yeni formlar oluşturarak özellikle öğrenmeyi ulusal olduğu kadar uluslararası boyuta taşımıştır (Kern, 2006, s. 183).

Bu kapsamda, bu bölümde Türkçe öğretiminde bulunmayan yeni yöntem ve teknikler ele alınmıştır. Yöntem olarak her ne kadar yeni yöntemlere rastlanılmasa da teknik olarak değerlendirilebilecek yenilikler bu başlık altında maddeler halinde ele alınmıştır. Günümüzde bu teknikler çoğunlukla web tabanlı tekniklerden oluştuğundan dil öğretiminde teknik olarak teknolojiye yararlanılmaya başlanmıştır.

Computer Assisted Language Learning (CALL)-Bilgisayar Destekli Dil Öğretimi

Aşağıda biri 1997 diğeri 2005 yılında yapılan iki farklı tanım bilgisayar destekli dil eğitimine karşı bakış açılarının nasıl değiştiğini göstermektedir:

“... dil öğretimi ve öğrenimindeki uygulamalarının araştırılması, incelenmesi...”
(Levy, 1997, s. 1).

“... öğrencilerin bilgisayar teknolojileri bağlamında dil öğrenimi ...” (Petrie & Egbert, 2005, s. 4).

İlk tanım sadece bilgisayar uygulamalarını önceliklendirirken ikinci tanım sadece dil öğrenen öğrencileri değil aynı zamanda bilgisayar teknolojileri ve dil öğrenimi arasındaki potansiyel ilişki türünü de ortaya koyar. Bilgisayarlar dil öğrenimini geliştirir mi? Bu soru bilgisayar destekli dil öğretiminin geleneksel olarak var olan temel araştırma sorusudur. Karar vermeye ve müfredatın elden geçirilmesine bağlı olduğu için önemli bir soru olarak kabul edilir. Bununla birlikte, kitapların, filmlerin, gazetelerin ya da çalışma gruplarının etkinliği hakkındaki benzer bir soruyu cevaplayabileceğimizin ötesinde, basit bir “evet” ya da “hayır” ile cevaplanabilecek bir soru değildir. Diğer öğrenme kaynaklarında olduğu gibi, bilgisayarların nasıl, kim tarafından, hangi bağlamda ve hangi amaçla kullanıldıklarını incelemek için soruyu daraltmamız gerekir. Bu parametreler sabitlendiğinde, cevap “bazen evet”, “genellikle hayır”; bazı öğrenciler için “evet” ama diğerleri için “hayır” olarak ortaya çıkar (Kern, 2006, s. 187-188).

Bu günlerde, birçok öğrenim kurumunda bilgisayarların ortak mevcudiyeti göz önüne alındığında, bilgisayarların dil öğretiminde kullanılıp kullanılmayacağına karar verme noktasından geçilmiş olunabilir. Ancak, belirli hedeflere ulaşmak için bunlardan en iyi şekilde nasıl faydalanacağına bilinmesi gerekir. Ayrıca, eleştirel anlamda sosyal, bilişsel, kültürel ve aynı zamanda eğitimsel etkileri yansıtabilmek için bir dili öğrenmek ve kullanmak adına bilgisayar kullanmanın ne anlama geldiğini sormak önemlidir. Bu bakış açısı, teknolojinin kendisinin etkisinden ziyade öğrenenlerin ve öğretmenlerin sorumluluklarına vurgu yapar (Kern, 2006, s. 189).

Bilgisayar destekli dil öğretimi bir yöntem değildir fakat çeşitli pedagojik yaklaşımlara entegre edilmiştir. Teknoloji tanıdık olmayanı aşına yapmanın; dil, iletişim ve toplum kavramlarını yeniden çerçeveleme ve yeniden düşünmenin bir yolunu sunar. Bu analiz ve yansıtma sürecinde, teknolojinin dil öğrenme ve öğretiminde nasıl kullanabileceği ve kullanması gerektiğine en iyi kararı yine dil öğretmenler verebilir (Kern, 2006, s. 201-203).

Teknolojik yardımların, özellikle bilgisayarlarla ilgili olanların kullanımı, geçen yıllarda çoğu öğretimin ortak bir özelliği haline gelmiştir. Hiç şüphe yok ki, bilgisayar temelli öğretim gelecekte dil öğretiminde daha merkezi bir rol üstlenecektir. Bununla birlikte, bu yeni teknolojinin dil öğrenimi sunma potansiyelini hevesle keşfettikçe, sınıf içi öğrenmenin kalitesini belirleyen teknoloji değil, öğretmen olduğu fikrini kaybetmemek gerekir. Yeni bir teknolojiyi sınıf içi öğrenmeye uyarlarken şunlara dikkat etmekte fayda vardır:

- Yeni teknoloji, hedeflere ulaşmayı kolaylaştırıyor mu?
- Uygun maliyetli mi? Avantajlar maliyetinden ağır basıyor mu?
- Öğretmenler yeni teknolojiyle çalışmaya hazır mı? Herhangi bir eğitim veya seminer gerekli mi?
- Öğretmenlerin ve öğrencilerin ihtiyaçlarına hizmet ediyor mu?
- Öğretmenlerin ders zamanını daha verimli kullanmalarına yardımcı oluyor mu?

Düşünülmesi gereken başka sorular da vardır, ancak bunlar sınıfta yeni teknolojileri uygulamaya karar vermeden önce ele alınması gereken en önemli sorulardan bazılarıdır (Stempleski, 2002, s. 361).

Teknoloji hızla geliştikçe, çeşitli bilgisayar tabanlı görevler için geçerli bir dizi kılavuz sunmak tavsiye edilebilir. Güçlü pedagojik ilkelere uyan bu kılavuz ilkeler, öğretmenlerin aşağıdakileri dikkate alması gerektiğini göstermektedir.

- Hedefler: Diğer öğretim faaliyetlerinde olduğu gibi, öğretmenlerin yapması gereken ilk şey amaçlarını netleştirmektir. Amaçlar belirlendikten sonra uygun görevler ve aktiviteler tasarlanabilir.
- Entegrasyon: En iyi sonucu almak için, bilgisayar destekli etkinlikler bir bütün olarak ders müfredatına dahil edilmelidir.
- Teknik destek: Her ne kadar birçok öğrenci bilgisayar hakkında oldukça bilgili olsa da teknik nitelikteki sorunları önlemek için yeterli destek sağlanmalıdır.
- Öğrenci merkezli öğretim: Öğretmenler mümkün olduğu kadar öğretim sürecine öğrencileri dahil etmelidir. Öğrencileri sınıf içi karar vermeye dahil etmek,

öğrenmeyi en çok teşvik eden bir tür sınıf atmosferi yaratma eğilimindedir (Stempleski, 2002, s. 362).

Örnek Etkinlikler : Bilgisayar destekli öğretim materyali oluştururken ADDIE (analyze, design, development, implementation, evaluation) modelini kullanmak etkili ve kullanışlı bir öğretim ortamı oluşturmaya yardımcı olabilir. Analiz, tasarım, geliştirme, uygulama ve değerlendirme aşamaları düzgün formatta kullanıldığında sistematik bir materyal oluşturulup aktiviteler takip edilebilir (Berigel, 2007, s. 33,34).

Kelime öğretimi: Kelime, dil öğretiminde önemli öğelerdendir. Dil öğretiminde kelime öğretimiyle ilgili birçok çalışma yapılmış ve bu çalışmalarda ‘hızlı ve kalıcı şekilde kelimeler nasıl öğretilir?’ sorusuna cevap aranmıştır (Özbay, Türkçe öğretimi yazıları, 2010, s. 60-65). Bilgisayar destekli eğitim ilgi çekici olduğundan kelime öğrenme ve öğrenilen kelimeyi uygun cümle içinde kullanmanın daha kolay olması beklenmektedir. Bu kapsamda Türkçe dili öğretilirken kullanılacak oyunsal tekniklerden biri eşleştirmedir.

Eşleştirme: Öğretilcek kelimelerle ilgili birbirinin aynı olan resimler eşleştirilerek hafızada daha kolay tutulması sağlatılabilir.

Şekil 4. Kelime Eşleştirme

(Pinterest, 2020)

Resimlerle kelimelerin eşleştirilmesi istenilebilir. Konuya göre kelimeler zıt anlamlı veya eş anlamlı olabilir.

Şekil 5. Eş anlamlı Kelimeler

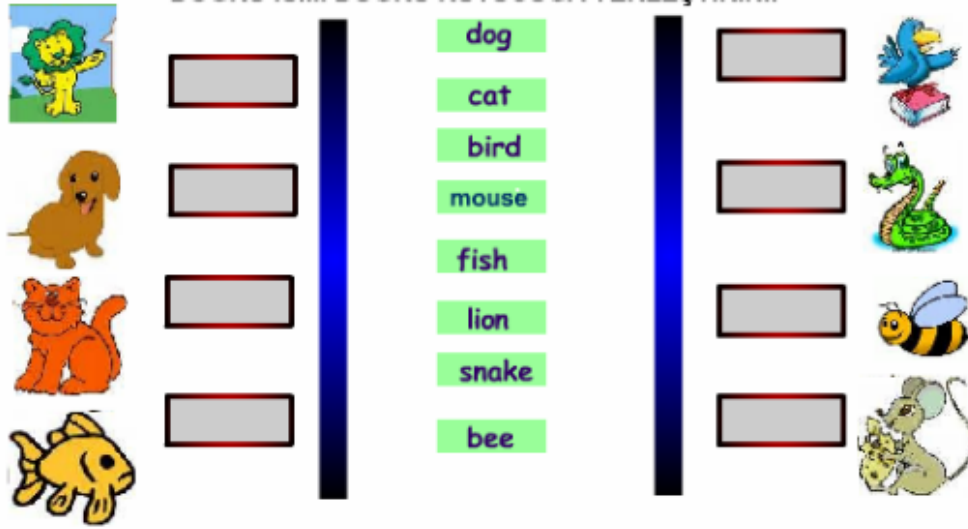
(Pinterest, 2020)

Şekil 6. Zıt Anlamlı Kelimeler

(Pinterest, 2020)

Doğru kelimeyi boşluğa yerleştirerek eşleştirme

şekil 7. Kelime Yerleştirme
(Pinterest, 2020)

Bu ve bunun gibi kelime etkinlikleri Türkçe ğretiminde genellikle basılı materyal olarak bulunmaktadır. Ancak, bu tarz materyallerin görsel olması ve bireysel öğrenmeyi de aynı zamanda teşvik etmesi sebebiyle bilgisayar tabanlı öğrenmede daha aktif rol alabilecekleri düşünülmektedir. Nitekim, özellikle dünya dili olan İngilizce ğretiminde bu tarz oyunsal aktiviteleri içinde barındıran pek çok web sitesi veya uzantı bulunabilmektedir.

Diğer bir taraftan, günlük hayatta kullanılabilecek kelimelerin basitten karmaşığa doğru öğretilmesi ve bu tarz aktivitelerin bu kapsamda ele alınması gerekliliği göz ardı edilmemelidir. Yine benzer şekilde, dil ğretiminde kültürün önemi de göz önünde bulundurulmalı ve kelime seçiminde kültürel kelimelere de yer verilmelidir.

Bununla birlikte alanın geniş olması sebebiyle konuyla ilgili daha fazla okuma yapmak isteyenler Muhammed Berigel tarafından 2007 yılına yüksek lisans tezi olarak kaleme alınan “Web Tabanlı İngilizce ğretim Materyalinin Tasarımı, Uygulanması ve Değerlendirilmesi” isimli teze başvuru yapabilirler.

Interactive Approach-İnteraktif Yaklaşım

İnteraktif yaklaşım gibi İngilizce ğretiminde kullanılan yeni eğilimler/yaklaşımlar, sürdürülen araştırmalar sonucunda geliştirilmiş ve aynı zamanda okullarda eğitimde kullanılması için tavsiye edilmiştir. Etkileşim kurmak demek etkileşim sırasında birbiriyle iletişim kurmak anlamına gelir. Bunun anlamı, alıcıya bilinmeyen düşünce ve

bilgiyi vermektir. Böylece etkileşim, dilin gerçek kullanımı ile ilgili olarak ortaya çıkar. Yani etkileşimli öğretim teknikleri beyin fırtınası, çift olarak düşünme ve eşleştirme, paylaşma, zıt fikirler, test turnuvaları, you tube video testleri, elektronik rol oynama, yapboz gibi tekniklerdir (Kamalja , 2016, s. 10).

İnteraktif yaklaşım karşılıklı iletişimin sağlandığı bir eğitim türü olduğundan eğitici/öğretici videolarla ya da bilgisayar üzerinde çevrimiçi olarak eğitici etkinliklerle verimli şekilde yapılabilir. Genellikle uzaktan eğitim programları gibi yöntemlerle eğitim kurumları bu tarz yaklaşımı kullanmaktadır. Öğrenci ücretli veya ücretsiz üye olarak verilen konuda eğitimini alıp, dilediği zaman konuyu tekrar edip pekiştirebilir.

Diğer bir taraftan, her interaktif uygulama teknolojik bir uygulama olmak zorunda değildir. Bu kapsamda çalışmalar yapan Yee (2019), öğretmenin öğrencilerin materyale gerçekten hâkim olup olmadığını kolayca ve hızlı bir şekilde anlayabilmesi gibi interaktif tekniklerin birçok faydası olduğunu belirtmiştir. Bu teknikler etkileşimi teşvik eder ve çeşitli faydalar sağlar. Öğrenciler, dersi dinleme konusundaki isteksizliklerini bir kenara bırakır ve etkili öğrenme için iki ön koşul olan dikkat ve ilgi çekicilik aktif hale gelir.

Yee (2019), interaktif yaklaşımla ilgili bulduğu fikirleri uzunca ele almıştır. Ancak, listede bulunan uygulamaların hepsi kültürel, çevresel ve eğitimsel faktörlerden dolayı evrensel değillerdir. Bu sebeple özellikle Türkçe dil öğretiminde uygulanabilir olabilecek olanlara aşağıda kısaca yer verilmekle birlikte daha kapsamlı okuma yapmak isteyenler Yee'nin (2019) çalışmasına başvurabilirler.

Örnek Etkinlikler: Think Break (Düşünme Molası) – Öğrencilere açık uçlu bir soru sorun ve ardından açıklamaya devam etmeden önce öğrencilerin problem hakkında düşünceleri için 20 saniye bekleyin. Bu teknik, tartışmanın mümkün olmadığı durumlarda bile öğrencileri problem çözme sürecine katılmaya teşvik eder. Siz bir cevap yazarken öğrencilerin de kendi cevaplarını yazmalarını sağlamak onların sorun üzerinde çalışacaklarını garantilemeye yardımcı olur.

Word Cloud Guessing (Kelime Bulutu Tahmini)- Öğrencilere yeni bir konsept sunmadan önce, onlara bu konuyla ilgili bir metnin bir paragrafını veya daha uzun bir bölümünde yer alan bir kelime bulutu gösterin, (çevrimiçi bir web sitesi kullanılarak yapılabilir) ve öğrencilere konunun ne olabileceği ile ilgili tahmin etmeleri için zaman tanıyın.

Pass the Pointer (İşaretçi Dolaşımı)- Ekranda karmaşık ya da ayrıntılı bir resim gösterin. Gönüllü olan öğrencilerden lazer işaretleyiciyi kullanarak ekranda gördüklerinin temel özellikleri tanımlamalarını isteyin veya anlamadıkları öğeler hakkında soru sormalarını sağlayın.

Discussion Row (Tartışma Sırası)- Öğrenciler, sınıfta sorulan soruları cevaplamak için gönüllü olduklarında, bireysel olarak ekstra kredi kazanabilecekleri bir ön sırada oturmak için sırasıyla yer alırlar; bu, öğretmen sorularına her zaman hazırlıklı olup etkileşime girecek bir grup sağlar.

Student Polling (Öğrenci Oylama)- Sınıf içerisinde gezinerek diğer öğrencilere dersin konusuyla ilgili sorular sorup aldıkları cevapları oylayacak birkaç öğrenci seçin, oylama bittiğinde sonuçları herkes için geri raporlayın.

Pop Culture (Pop Kültürü)- Pop kültür dünyasındaki güncel olaylar gibi örnek olay incelemelerini sınıfta kullanarak derslerinizi güçlendirin. Örneğin, Osmanlı'da dil öğretim etkinlikleri istatistiklerini örnek olarak incelemek yerine, herhangi bir pop yıldızının sıfır makyajla toplulukta Türkçeyi ne kadar sıklıkta ve nasıl kullandığı gibi öğrencilerin, hakkında konuşmayı tercih edecekleri bir konu ile ilgili istatistiksel veriler icat ederek öğrettiğiniz konuyu daha ilgi çekici hale getirebilirsiniz.

Make Them Guess (Tahmin Ettirme)- Çok azının cevabını bilebileceği, ama hepsinin ilgisini çekebilecek bir konu hakkında ilginç bir soru sorarak yeni bir konu tanıttın. Merak uyandırmak için cevap vermeden önce bir süre öğrencilerin vereceği kör tahminleri kabul edin.

Read Aloud (Sesli Okuma)- Yüksek sesle okumak için 500 veya daha az kelimedenden oluşan küçük bir metin seçin ve öğrencilerden dersin bu aşamasına özel olarak dikkat etmelerini isteyin. Daha uzun süreli bir derste sözlü olarak okunan küçük bir metin dikkatleri üzerine çekebilir. Öğrencilerden şu beş adımı takip etmelerini isteyin: dinle, dur, yansıt, yaz, geri bildirim ver. Böylelikle öğrenciler kendi kendini takip edip denetleyen dinleyiciler haline gelir.

Word of the Day (Günün Kelimesi)- Önemli bir terim seçin ve ders süresi boyunca mümkün olduğunca çok sayıda kavram üzerinde çalışarak onu vurgulayın. İnteraktif etkinliklerinde aynı şeyi yapmaları için öğrencileri cesaretlendirerek teşvik etmeye çalışın (Yee, 2019, s. 1,6).

Video in Classroom- Sınıfta Video Kullanımı

Video tabanlı metodolojiler dil öğretiminde iyi bir şekilde oluşturulmalıdır. Video kullanımı günümüzde daha geleneksel olan kaset ve CD dinleme anlama faaliyetlerine alternatif olarak kullanılmaktadır. Video, diğer görselleri olduğu kadar öğrencilerin söylemin içeriğini ve konuşmacının beden dilini görmelerini de sağlar. Video teknolojisi daha erişilebilir hale geldikçe ve bilgisayarlarda düzenleme daha kolay oldukça, dil öğretimi giderek daha çekici hale gelmektedir. Video ayrıca dil öğrenimi için başka olanaklar da sunmaktadır. Video, sunumların ve konuşmaların değerlendirilmesinde doğal olarak kullanılabilirdiği gibi aynı zamanda çift ve grup tartışma çalışmaları için de uygulanabilir (Shrosbree, 2008, s. 75).

Öğretmen, dil sınıfında kullanılan herhangi bir videonun başarısında veya başarısızlığında kilit bir rol oynar. Videoyu seçen, videoyu öğrencilerin ihtiyaçları ile ilişkilendiren, videoyu dil müfredatının diğer alanlarıyla bütünleştiren öğretmendir. Öğrencilerin ilgisini çekmek, gerçekçi dinleme pratiği sağlamak, dil kullanımını teşvik etmek ve öğrencilerin belirli dil noktaları veya iletişimin diğer yönleriyle ilgili farkındalıklarını artırmak gibi önemli hedeflere ulaşma şansı, öğretmenin videoyu iyi şekilde tanıtması yoluyla geliştirilebilir. Öğretmen, uygun dizileri seçmek, öğrencileri görüntüleme deneyimine hazırlamak, öğrencilerin dikkatini içeriğe odaklamak, videoyu gerektiği gibi oynatmak, görüntüleme görevlerini tasarlamak ve izleme sonrası etkinlikler yaptırmak için oradadır. Yayınlanmış dil öğretimi video materyalleri genellikle öğretmenlere rehberlik eder. Videoyu kullanmak için net olarak belirlenmiş doğru bir yol olmamasına rağmen, yoğun dil sunumu ve uygulaması için ortamı kullanmayı planlayan öğretmenler, özellikle de video kullanımında daha az deneyimli olan öğretmenler, aşağıdaki önerileri yararlı bulabilir.

- Dil öğrenme aracı olarak video değerlendirmesine yönelik öğrencilere kılavuz olun,
- Mümkün mertebe kısa video kullanın ve videoyu dersin ayrılmaz bir parçası haline getirin,
- Videoyu hem görsel hem ses metni olarak nasıl kullanabileceğinizi belirlemek için kullanılacak materyaller üzerinde önceden iyice çalışın,
- Aktivite öncesi, aktivite süresi, aktivite sonrası olmak üzere üç bölüm hazırlayarak tekrar etmeye olanak tanıyan ders planı oluşturun,

Yine de burada, öğretmenin video tabanlı bir dersi ödüllendirici bir dil öğrenme deneyimi haline getirmekten sorumlu olduğunu vurgulamakta fayda vardır. Herhangi

bir öğretim kaynağı gibi, video da dikkatli ve akıllıca kullanıldığında en iyi öğretme materyallerinden biri olur. Öğretmen, sınıf içerisinde video kullanımına nasıl yaklaşacağına, öğrenciler tarafından algılanmasının ne kadar değerli olacağına ve dil öğrenme sürecinde onlar için ne kadar önemli olacağını belirlemeli ve bunu öğrencilere aktarmalıdır (Stempleski, 2002, s. 365-367).

Örnek Etkinlikler: Windows Movie Maker programı, öğretmenin video derslerinde dersin içeriğine özel videoları yapabilmesi için kullanabileceği basit, öğrenmesi kolay ve bütün düzenleme amaçlarına hizmet edebilme özelliğine sahip olduğundan uygundur. Yazılım ara yüzünde, öğretmen video aktarımı, videoyu zamanlama ayarıyla istediği yerde kesme, müzik veya konuşma ekleme gibi görevleri yapabilmesini sağlayan bir menü kullanır. Böylelikle, konunun içeriğine ve dersin gereksinimlerine göre bir video tasarlamış olur.

Video Parts/Video Bölümleri- Ders içeriğine göre seçilen video izlenmeden önce ders hazırlık, izleme, düşünme ve tartışma başlıklarıyla dört parçaya ayrılır. Hazırlık aşamasında öğrencilerin ilgisini çekecek bir soru yöneltilebilir. Öğrenciler videoyu izler, düşünür ve içerikle ilgili tartışır. “Tartışma” sekmesi altında, öğrenciler öğretmen tarafından başlatılan bir tartışmaya katılabilir veya diğer öğrencilerin başlattığı açık tartışmalara dahil olabilir.

Digital literacy/Dijital Okuryazarlık-Dijital okuryazarlık bilişsel ve teknik becerileri gerektiren bilgileri bulmak, değerlendirmek, oluşturmak ve iletmek için bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma becerisidir. Bu kapsamda hem öğrenciler hem de öğretmenler, dijital okuryazarlık becerilerini, hazırladıkları videolarını farklı platformlarda çevrimiçi paylaşarak sergileyebilirler (www.weareteachers.com).

Nurture creativity/Yaratıcı besleme-Öğrencilere dilbilgisi ile ilgili bir konu anlatıldıktan sonra onlara sayfalarca ödev verip zorlamak yerine, kendilerinin çektikleri ve düzenledikleri filmler yoluyla yaratıcı olarak öğrendiklerini paylaşmaları istenebilir. Böylelikle gelişen teknolojinin sınıf ve ev ortamında aynı zamanda kullanılarak neler yapılabileceği merak konusu olur. Öğrenme, klasik yöntemlerden ayrılacağı için her zamankinden daha kolay ve daha hızlı olur. (www.weareteachers.com).

Web Based Learning-Web Tabanlı Öğrenme

“Teknoloji o kadar hızlı geliyor ki, takip edip bilgi almak fişkıran bir yangın musluğundan su içmeye çalışmak gibi zor, hatta bunaltıcı olabiliyor.” (Warschauer, 1995)

Öğretmenler 1980'lerden bu yana dil sınıfında çevrimiçi iletişimi kullanmaktadır. İnterneti dil öğretiminde kullanan düzinelerce öğretmenin deneyimlerinin araştırılmasından sonra, öğretmenlerin ağ tabanlı öğrenme projelerini başarılı bir şekilde planlamalarına ve uygulamalarına yardımcı olabilecek birkaç ortak kural ortaya çıkmıştır. Bu sebeple, yeni teknolojileri etkili bir şekilde kullanabilmek için öğretmenler öncelikle bazı temel pedagojik gereksinimlere odaklanmalıdır. Aşağıdaki kurallar, öğretmenlerin ağ tabanlı etkinlikleri ve teknolojileri dil öğretiminde uygulamalarına yardımcı olmak için tasarlanmıştır:

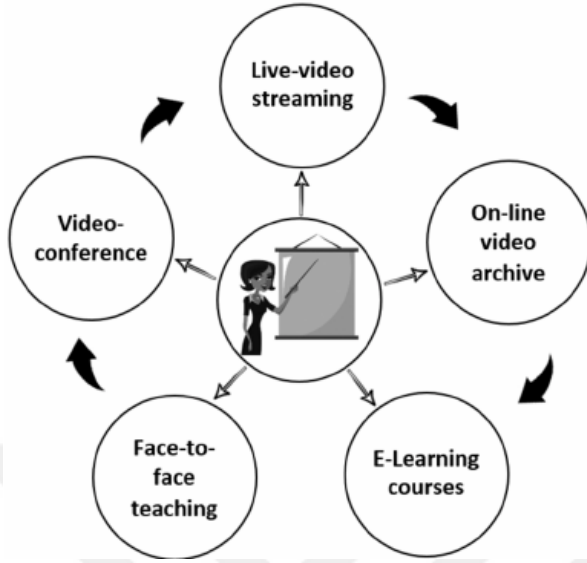
- Dikkatlice amaçlarınızı düşünün,
- Karmaşıklığı hafife almayın ve aktiviteleri nasıl bütünleştireceğinizi tasarlayın,
- Gerekli gördüğünüz kişi veya materyallerden destek alın,
- Öğrencileri karar verme sürecine mutlaka dahil edin.

Yine de her öğretmen, öğrenmenin ve programın amaçlarına, öğrencilerin gereksinimlerine ve mevcut materyal ve teknolojiye dayanarak kendi yolunu bulmak zorunda kalacaktır (Warschauer & Whittaker, 2002, s. 369-372).

Web tabanlı öğrenme en hızlı gelişen alanlardan biri olduğundan öğrenme, konuşma, okuma ve yazma gibi çeşitli temel dil becerileri için eğitimler sunan ve çeşitli şekillerde etkileşimli yapılan binlerce İngilizce web tabanlı sınıf vardır. Bu kapsamda eğitimin teşviki için bu sınıflarda, halihazırda kullanılan mevcut olan yaygın teknolojiler bulunmalıdır.

Eğitmciler webin potansiyelinin hem kendi öğrenmelerini hem de öğrencilerin öğrenmelerini desteklemek için etkili bir şekilde kullanılmasını sağlamak adına ne yapabilir? İlk olarak öğretmenlerin web tabanlı öğrenme programlarının planlanması, tasarlanması ve sunulmasında teknik konularda uzman yardımı almaları çok önemlidir. Öğretmenler internette indirilebilen programları kullanarak, çevrimiçi aktiviteler, animasyonlar ve simülasyonlar içeren etkileşimli ders materyalleri üretebilirler. Bunlar öğrenmeyi geliştirebilir ve genellikle öğrenenler için daha zevkli ve anlamlı olur (McKimm, Jollie, & Cantillon, 2003, s. 870,871).

Aşağıda eğitim materyalleri sunmak için tasarlanan ve konuların eğitime nasıl entegre edilebileceğini gösteren bir web tabanlı öğretim şeması bulunmaktadır.

Şekil 8. Web Tabanlı Öğretim Şeması

(Majernik, 2019)

Web tabanlı öğrenmenin avantajları ve dezavantajları bulunmaktadır. Bunlardan bazılarını sıralamak gerekirse;

Avantajları:

- Kaynaklar birçok farklı formatta bağlanabilir,
- Ders materyallerini teslim etmenin etkili bir yolu olabilir,
- Kaynaklar herhangi bir yerden, herhangi bir zamanda ulaşılabilir,
- Daha bağımsız ve aktif öğrenmeyi teşvik edebilir,
- Geleneksel yöntem ve tekniklere faydalı bir tamamlayıcı malzeme kaynağı olabilir.

Dezavantajları:

- Öğrenciler uygun bilgisayar ekipmanına erişimde sorun yaşayabilir,
- Öğrenciler, yetersiz ekipman nedeniyle resim ve videolara erişememeleri rahatsız edici olabilir,
- Gerekli altyapı mevcut ve uygun fiyatlı olmalıdır,
- Bilgi, kalite ve doğruluğa göre değişebilir, bu nedenle öğretmen rehberliği gereklidir.

E-mail-E-posta

Öğrenciler, ücretsiz oluşturulabilen gmail, yahoo, hotmail uzantılı kişisel bir e-posta hesabı oluştururlar ve bu e-posta hesapları ile anadili hedef dil olan öğretmenlerle iletişime geçebilirler. Öğrenciler ödevlerini ilgili öğretmenlere postalayabilir, öğretmen ayrıca her çalışmanın iyileştirilmesi için geri bildirim ve önerilerde bulunabilir (Kamalja , 2016, s. 9).

Diğer bir taraftan bir e-posta sınıfı oluşturulabilir. Bu sınıfta, öğretmen misafir bir konuşmacı ile e-posta vasıtasıyla bağlantı kurabilir ve sınıf içi aktiviteye misafiri entegre edebilir. Sınıf ortamında bir ders kitabı kullanmak ile böyle bir e-posta etkinliği yapmanın elbette farklı çıktıları oluşacak ve öğrenme zevkli hale geleceği için olumlu sonuçlar elde edilecektir. E-posta bağlantılı sınıf ortamı oluşturmak ve bu sınıf içerisinde aktivite hazırlamak çok zaman alan karmaşık bir yapı gibi görünebilir ancak süreç ve yapı dikkatli şekilde sınıfa entegre edildiğinde sonuçların eğitimsel olarak dönüşümlü ve geliştirilerek sürdürülebilir olabileceği anlaşılacaktır (Warschauer M. , 1995, s. 95).

Smith (1999), “Using e-mail in Teaching” isimli çalışmasında öğretmenlerin bakış açısından, e-postanın, birçok özel potansiyel avantaj sunduğunu ortaya çıkarmıştır. Bunlardan bazıları;

- Daha az sayıda ders oturumu olabilir veya hiç olamaz,
- E-posta ile gönderilen ders materyalinin teslimi ve okunması kaydedilebilir,
- Dersler az veya hiç kâğıt kullanımı gerektirmeyebilir,
- Hazır olduğunda ders materyali saniyeler içinde öğrenciye verilebilir, sonraki yıllarda tekrar kullanılabilir ve gerektiğinde değiştirilebilir.
- Dersin teslim edilip edilmediği veya okunup okunmadığı kontrol edilebilir,
- Hızlı, güvenli geri bildirim e-posta ile verilebilir.

Bütün bu nedenlerle, öğretim süresi ve yönetiminde genel bir azalma yaratma potansiyeli vardır.

Öğrencilerin bakış açısından, e-posta kullanımının sunulan avantajları ise;

- Ders devam zorunluluğu olmayabilir,
- Öğrenciler istedikleri zamanda ve kendi hızlarında çalışabilir,
- Tüm kurs materyalleri ileride kullanılmak üzere saklanabilir,
- Öğretmene e-posta yoluyla erişim sağlanabilir (Smith, Whiteley, & Smith, 1999, s. 15,17).

Blogs-Web Günlüğü/Günce

Son zamanlarda, bloglar faydalı bir eğitim teknolojisi türü olarak ortaya çıkmaya başladığından literatürde blogların kullanımı için bir dizi ilginç olasılık tartışılmaktadır. Örneğin, öğrencilerin kendi yazılarını yayınlamak, grup ödevlerini tartışmak, birbirlerinin çalışmalarını gözden geçirmek, projeler üzerinde iş birliği yapmak ve dijital portföylerini yönetmek için blogları kullanmalarını önerilir.

Churchill (2009), makalesinde yüksek lisans öğrencilerinden oluşan bir sınıf ile blogların kullanımını araştıran küçük bir araştırma yapmış ve araştırmasında şu soruyu temel almıştır: bir blog ortamı sınıf öğretimini hangi yollarla tamamlar ve gelişmiş bir öğrenme deneyimine yol açar? Bu araştırmada, öğrencilerin erişebildiği deneysel bir blog tabanlı ortam organize edilerek, ders materyallerine öğrencilerin ulaşması sağlanır. Öğrenciler burada istedikleri zaman birbirlerinin katkısı ile veya yaptıklarıyla ilgili yorumlarda bulunabilir. Veriler, öğrenci öğretmen anketleri, blog kullanım analizi ve gözlemler toplanıp değerlendirme yapılır. Sonuç olarak öğrenci bloglarında, gönderilen yayınlar, yorumlar ve sunulan öğrenim eserleri ayrıca konuların ve faaliyetlerin anlaşılmasına katkıda bulunduğundan yararlı olmuştur.

İnternet kullanıcılarının kendi duygu ve düşüncelerini diledikleri gibi yazdıkları ve bunları diğer kullanıcılarla paylaştıkları günlük benzeri bir platform olan blog, kamu tüketimi için sıklıkla güncellenen kişisel veya profesyonel hesaptır. Eğitim amaçlı kullanıldıklarında, bloglarda çevrimiçi kişisel makaleler ve dersler sunmak için ilgili verilerin, dosyaların yüklenmesi gereklidir ve bu yöntem öğrenciler için yapılan uygun yöntemlerden biridir. Katılımcılar, diğer yazarların yazılarına cevap veren okuyucular/eleştirmenler ve kendi yazılarını eleştirenlere tepki veren yazarlar/okuyucular olarak, yazma ve katılım sürecinde birden fazla rol üstlendiklerinde bloglar iletişimsel ve etkileşimli olur (Kamalja , 2016, s. 9-10).

Özellikle dil öğretiminde yazma aşamasında kullanılacak güncel bir uygulama olabilir. Normal deftere yazma ile blogda yazma arasında ne fark var diye düşünülebilir ancak modern blog platformları hem etkileşimli hem de özelleştirilebilirdir. Blog yazmanın öğrencilere faydalarından birkaç tanesi şu şekilde sıralanabilir:

- Öğrencilere yaratıcı olma ve seslerini daha çok kitleye duyurabilme olanağı sunar,
- Çalışmaları çevrimiçi olarak gerçek bir izleyici kitlesine sahip olur. Bu da öğrendikleri yabancı dil için pratik ve soyut olmayan bir amaç elde ettirir,

- Birbirlerinin bloglarını okudukça, kendi öğrenmelerini yansıtabilir ve başkalarından fikir alabilirler. Bu aynı zamanda sınıf içi bir topluluk duygusunu da destekler,
- Blog yorumları veya mesajları gibi özelliklerle de öğrenciler yapıcı geri bildirim almayı veya vermeyi öğrenebilirler.

Bu sebeplerle, bloglar, yazma konusunda tutkulu olmayan öğrenciler için bile oldukça motive edici bir kendini ifade etme şekli olabilirler (www.fluentu.com).

Geleneksel sınıf ortamı dünyada değişmektedir. Mevcut ve gelecekteki kariyerlerin güçlü bilgisayar becerilerine bağlı olması nedeniyle, blog oluşturma, öğrencilerin sürekli eğitim ve kazançlı istihdam için gerekli becerileri geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. Blog dünyası okuryazarlığı, müfredatı ve aynı zamanda dil öğrenmenin öğretim yöntem ve tekniklerine yeni bir bakış açısı olarak standartların dışına çıkan yaratıcı ve eğlenceli bir yöntem olabileceği düşünülmektedir.

Smart Phones&Ipods- Cep Telefonları

Akıllı telefonlar modern yaşamın bir parçasıdır. Bu sebeple, hemen hemen herkesin bir tür internet erişimi veya veri planı olduğundan, akıllı telefonların sınıf içi yasaklanması öğrenme deneyimlerini daha da geliştirmek için kaybedilen bir fırsat olabilir. Dikkat dağıtıcı gibi görünseler de akıllı telefonlar, öğrenciler için sözlük, tercüman ve gramer referans uygulamaları gibi birçok faydalı araç sunar. Ancak bunun için öğrencilerin, tıpkı bilgisayarlar gibi, telefonlarının oyun ya da kişisel kullanım için değil, öğrenme aracı olarak kullanılması gerektiğini anlamaları gerekir. Akıllı telefonlarla öğrenciler, ihtiyaç duydukları bilgileri bulmak için web sitelerini ziyaret edebilir, öğrenilen dili veya dil becerilerini güçlendiren ücretsiz, çevrimiçi alıştırmalara/araçlara erişmek için cihazlarını kullanabilirler.

Özellikle yükseköğretim kurumlarında öğrenciler çoğunlukla sahip oldukları için yaygın olarak kullanılan cep telefonlarının öğrenmeyi teşvik ederek öğrenmeyi geliştirip geliştirmedeği asıl sorudur. Bu kapsamda Anshari ve diğerleri (2017) tarafından yapılan çalışma bir grup öğrenci ile anket ve röportaj / tartışma yoluyla gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada öğrencilerin akıllı telefonlarını normalde internet üzerinden erişilebilen öğretim materyallerine veya destekleyici bilgilere erişmek için kullandıkları ortaya çıkarılmıştır. Öğrenciler kolaylık, taşınabilirlik, kapsamlı öğrenme deneyimleri, çoklu kaynaklar ve çoklu görevler ve çevre dostu olma gibi birçok nedenden dolayı akıllı telefonları öğrenme yardımcıları olarak kullanmaktadır. Ayrıca sınıf dışında

öğretmenlerle etkileşime geçmek ve grup görevlerini yönetmek için de akıllı telefonları kullanabilmektedirler.

Ancak, akıllı telefonları bir sınıf öğretme ortamına dahil etmek zor bir iştir. Zorluklardan bazıları dikkat dağınıklığı, bağımlılık ve yüz yüze etkileşimin kalitesini azaltma olabilir. Öğretmenler, çekici bir öğretim ortamı oluşturmak ve sınıflarındaki öğrencilerle en iyi etkileşimi sağlamak adına dikkat dağılımını en aza indirmek için akıllı telefonları öğretme ve öğrenmeye dahil etmeleri gerekebilir. Akıllı telefonların bir sınıf ortamında kullanılmasında herhangi bir rahatsızlıktan kaçınmak için, öğretmeden önce sınıfta akıllı telefon kullanma kurallarının belirlenmesi ve öğrencilerin bu kurallara uymasının sağlanması gereklidir (Anshari, Almunawar, Shahrill, Wicaksono, & Huda, 2017, s. 3063-3065).

Öğrenciler cep telefonlarındaki sözlük seçeneğini kullanarak yeni sözcükler arayabilir ve kelime haznelerini zenginleştirebilirler. Aradıkları belirli bir kelimenin imla telaffuzunu ve kullanımını doğrulayabilirler. Ayrıca, Kısa Mesaj Servisini (SMS), öğretilere soru göndermek ve şüphelerini gidermek için kullanabilirler. Bunun yanı sıra, Multimedya cihazlarından biri olan iPod'lar, kullanıcıların gereksinimlerine göre metin, resim, ses ve video dosyası oluşturmaları, sunmaları, gönderip almaları için kullanılabilir (Kamalja , 2016, s. 10).

Botero ve Questier (2016), mobil destekli dil öğreniminin öğrencilerin kendi kendine öğrenmesini teşvik edip edemeyeceğini anlamak amacıyla, kendi kendine yönlendirilmiş bir öğrenme deneyimini içeren bir dil uygulaması olan Duolingo aracılığıyla üniversite öğrencileri arasında bir araştırma yapmışlardır. Bu çalışmada, yükseköğretim dil öğrencilerinin Duolingoyu sınıf dışında kullanmaları teşvik edilmiştir. Uygulamada, izleme, anketler ve yarı yapılandırılmış görüşme formları yoluyla veriler toplanmış ve analiz edilmiştir. Veri toplama tekniklerinin kombinasyonu mobil destekli dil öğretiminde kendi kendine öğrenmenin modelleme ve rehberlik gerektirdiğini göstermektedir, bu nedenle öğretmen hala dil öğretiminde önemini ve etkisini korumaktadır.⁴

Skype-Görüntülü Görüşme

Çoğunlukla günümüz iletişim koşullarında hemen hemen herkesin aşına olduğu yüz yüze uzaktan görüşme platformudur. Aynı zamanda öğrencilere hedef dilde anadili ile

⁴ Daha fazla okuma için bakınız: <https://doi.org/10.14705/rpnet.2016.euroll2016.553>

gerçek konuşma pratiği vermek için mükemmel bir araçtır. Skype kullanımı aslında aynı zamanda ekonomik bir yöntemdir. Öğrenciler, Skype'ı bireysel aktivite yapmaları için kullanmaya teşvik edilebilir. Uluslararası okullarla iletişime geçerek öğrencilerin hedef dilde konuşma ortakları arayıp aramadıklarını öğrenerek uygun vakitlerde yüz yüze uzaktan konuşma uygulamaları yapılabilir. Bütün bunların haricinde ve bunlar arasında en iyi olanı ise, Skype öğrencilerin sohbetlerini kaydetmelerini sağlar. Bu şekilde, materyali yeniden dinleyebilir ve hatalarını fark etmek ve düzeltmek için kullanabilirler (www.fluentu.com).

Skype, kullanıcıların internet üzerinden sesli ve görüntülü arama yapmalarını sağlayan bir iletişim aracıdır. Bu çağrılar hem yerel hem de uluslararası aramalar olabileceği gibi aynı zamanda diğer Skype kullanıcıları için ücretsizdir. Skype aynı anda yalnızca çok sınırlı sayıda kullanıcıyla etkileşim sağladığı için web semineri hizmetleri sunan diğer sağlayıcılardan daha az güçlü olduğu iddia edilebilir. Ayrıca beyaz tahtalar, anketler veya daha sofistike teknolojilerde bulunan diğer özellikler gibi aynı etkileşimli özellikleri içermez. Bu sebeple, Skype'ın sadeliği sınıfta teknolojiyi daha az kullanmayı tercih edenler için erişilebilir bir araç haline dönüşebilmesidir. Skype üzerinden konferans görüşmeleri, anlık mesajlaşma, dosya aktarımı veya ekran paylaşımı yapılabilir (Eaton, 2010, s. 2-4).

Skype, daha gelişmiş öğrenme teknolojilerini kullanma konusunda biraz kararsız olan eğitimciler için mükemmel bir araçtır. Dil öğretim sınıflarında Skype, bir yazarla veya hedef dilin başka bir ana dili konuşmacısıyla röportaj veya diğer sınıflarla uluslararası iş birliği projeleri de dahil olmak üzere öğrencilere çeşitli otantik öğrenme deneyimleri sağlamak için kullanılabilir (Eaton, 2010, s. 9-11).

Video Games-Video Oyunları

Video oyunları çoğunlukla kafa yoran, gürültü dolu çok sesli olabilirler bu sebeple yorucu yönleri vardır ancak her zaman bu şekilde değildir. Daha az sesli ve eğitici video oyunları da bulunur ki dil eğitiminde video oyunlarının nasıl kullanabileceği bu bölümün konusunu oluşturur. Dijital oyun tabanlı öğrenmede oyunlar merkezidir ve hatta mümkün olması durumunda ana öğretim şekli bile olabilir. Ancak bu oyunlar, öğretimde kullanılan geleneksel, dijital olmayan oyunlardan ayrılmalıdır. Çoğu dil sınıfında, rol oynama ve masa oyunları gibi farklı simülasyonlar çoğunlukla sözlü alıştırmalar olarak kullanılır, bu nedenle yabancı dil öğretimindeki simülasyonlar ve oyun genellikle bu dijital olmayan oyunlara atıfta bulunur.

Video oyunları son derece ilgi çekici olabilir, saatlerce ve günlerce oyuncuların ilgisini çekebilir. Genel olarak öğrenme, anında gerçekleşmez; genellikle tekrarlama, pratik yapma ve zaman gerektirir. Bu nedenle, oyunlardan öğrenme yapılabilmesi, oldukça muhtemeldir, çünkü insanlar başka bir şey yapmak yerine oyun oynamak için daha fazla zaman harcarlar. İyi tasarlanmış oyunlar öğrenmeyi sağlayabilir çünkü kuralları ve açık hedefleri vardır; etkileşimli ve uyarlanabilir olurlar, geri bildirim verirler; eğlencelidir ve bir hikaye anlatırlar (Eskelinen, 2012, s. 3-7).

Video oyunları özellikle İngilizce dilinde olduğu için çoğunlukla bazı kelimelere aşina olunmasını sağlar. Birçok öğrenci için yenme motivasyonu oyuna odaklanmalarını sağlar ve böylelikle pratik yapmaları sağlanmış olur. Bu rekabetçi dürtünün yanı sıra, video oyunları da bir tür alternatif edebiyat olabilir. Oyunlar genellikle geleneksel bir anlatı yapısına sahiptirler: bir giriş, yükselen eylem, doruk noktası, azalan eylem ve sonuç. Tıpkı kitap analizlerinde olduğu gibi, oyunun dünyası içinde karakter, konu, kültür analizi yaparak hedef dilde yazma veya konuşma aktiviteleri yaptırılabilir. Sınıf içi hikaye okumak da bu işlevi elbette görür, ancak video oyunları daha fazla etkileşimden hoşlanan bir kısım öğrenci için daha motive edici olabilir (www.fluentu.com).

5E Modeline Göre Örnek Uygulamalar/Ders Planları

Cep Telefonları

Dersin adı	Türkçe (Ortaokul 5. Sınıf 8. Tema)
Konu	Bilim ve Teknoloji
Önerilen süre	2 ders saati (80 dakika)
Kazanımlar	Öğrenciler, gerçek dünyanın sosyokültürel ortamında başkalarıyla etkileşim kurarken, gerekli kültürel eserleri ve araçları sağlamak için mobil teknolojiye güvenebilirler. Mobil cihazları eğlence için olduğu kadar genellikle öğrenme ve çalışma için de kullanabilirler.
Yöntem ve Teknik	5E Modeli, interaktif
Araç-Gereç	Cep Telefonu, bilgisayar

Giriş (Engage)	Sosyal medya nedir? Kullandığınız sosyal medya uygulamaları ve hesapları nelerdir? Bu uygulamalardan hangileri telefonunuzda yüklü ve ne amaçla kullanıyorsunuz?
Keşfetme (Explore)	Öğretmen sosyal medya ile ilgili hazırladığı sunumu sunar. Telefon uygulamalarından örnekler gösterir. Cep telefonlarının ders içi aktif olarak sınıfta kullanılmasına izin verir.
Açıklama (Explain)	Sosyal medya bölümleri ve geleneksel medyadan farklılıkları üzerine tartışma konusu açılır. Öğrencilere telefonlarını kullanarak 10 dakika internetten araştırmaları için izin verilir. Bulunanlar sınıfta sırasıyla paylaşılır.
Derinleştirme (Elaborate)	Sosyal medyanın etkileri başlıklı okuma yapılır. Anlamı bilinmeyen kelimelerin altı çizilir. Cep telefonundan Türk Dil Kurumu'nun hazırladığı "Büyük Sözlük" kullanılarak kelimelerin anlamları bulunur. Bulunan kelimeler cümle içerisinde kullanılır.
Değerlendirme (Evaluate)	Sosyal medyanın topluma etkisi değerlendirilir. Sosyal medya ve cep telefonu kullanımı üzerine düşünceler paylaşılır. Değerlendirme iletişim, bağımlılık, bilgiye ulaşımında kolaylık ve verimli kullanabilme üzerine olabilir. Sonraki ders için bu başlıklardan birinde bir kompozisyon yazılması istenir.

Skype

Dersin adı	Türkçe (Ortaokul 8. Sınıf 6. Tema)
Konu	Milli Kültürümüz
Önerilen süre	2 ders saati (80 dakika)
Kazanımlar	Skype üzerinden öğretim fikri şaşırtıcı olsa da bu öğretim şekli keyifli olduğu için öğrenme daha kalıcı olacaktır. Hazırlıksız konuşma yapabilirler.
Yöntem ve Teknik	5E Modeli,
Araç-Gereç	Cep Telefonu, bilgisayar, internet

Giriş (Engage)	Kültür nedir? Kültür kelimesinin tanımı yapılır. Kültürü etkileyen faktörler nelerdir? “Kültür” denilince akla ilk gelen ilk 3 kelime neler olabilir? Dil ve toplumun kültür üzerinde etkisi var mıdır?
Keşfetme (Explore)	Kültürümüzde bulunan halk oyunları ile ilgili beyin fırtınası yapılır. Hangi oyunun hangi yöreye ait olduğu eşleştirme yapılarak bulunur.
Açıklama (Explain)	Öğrencilere oyunlar dağıtılarak oyunların ait olduğu yerlerle ilgili ekstra bilgi bulmaları istenir. Bulunan bilgiler sunum olarak iletilir.
Derinleştirme (Elaborate)	Sonraki derste skype vasıtası ile oyunların ait olduğu yörelerdeki kişilerle bağlantı kurulur. Karşılıklı bilgi alışverişi yapılır. O yöreye ait yöresel kelimeler varsa bunlar istenir ve günümüz Türkçesinde karşılıkları bulunarak cümleler oluşturulur.
Değerlendirme (Evaluate)	Kültür ile ilgili çoktan seçmeli, test ve açık uçlu sorulardan oluşan kısa bir sınav yapılır.

Blog-Günce

Dersin adı	Türkçe (Ortaokul 8. Sınıf 4. Tema)
Konu	Birey ve Toplum
Önerilen süre	2 ders saati (80 dakika)
Kazanımlar	Öğrenciler, gerçek dünyanın sosyokültürel ortamında başkalarıyla etkileşim kurarken, gerekli kültürel eserleri ve araçları sağlamak için mobil teknolojiye güvenebilirler.
Yöntem ve Teknik	5E Modeli, interaktif
Araç-Gereç	Cep Telefonu, bilgisayar, video

Giriş (Engage)	Birey ve toplum kelimelerinin tanımları yapılır. Toplumu oluşturan özellikler nelerdir? Dilin bu özelliklerdeki önemi nedir? Dil kullanımını etkileyen unsurlar nelerdir?
Keşfetme (Explore)	Öğrencilere birey ve toplum başlığını içeren metin verilir ve sessiz okuma yaptırılır. Metinde geçen yabancı kelimelerin altı çizilir. Bunlar yerine Türkçe karşılıkları bulunup yazılır. Öğrencilerden günce tutmaları istenir. Bu günce normal olanın dışında çevrimiçi “blog” olarak yapılacaktır.
Açıklama (Explain)	Blog yazarken; Noktalama işaretlerine, yazım kurallarına dikkat edilerek anlamlı ve kurallı cümleler yazılacaktır. Yabancı kelime yerine Türkçe karşılıkları kullanılacaktır. Günceye uygun bir başlık belirlenecektir.
Derinleştirme (Elaborate)	Öğrencilerden kendi şehirlerini tanıttıkları bir yazı yazmaları istenir. Bu yazı sınıf içi değil çevrimiçi olarak bloglar üzerinde yayınlanacaktır.
Değerlendirme (Evaluate)	Bloglar üzerinden yapılan tanıtımlar izlenir ve yorumlar altına çevrimiçi olarak yazılır. Öğrenciler gruplara ayrılır ve her gruba farklı şehirler verilerek şehri tanıtılmaları istenir. Bu tanıtım sonraki derste video olarak izlenir.

Video/Video Oyunları

Dersin adı	Türkçe (Ortaokul 5. Sınıf 3. Tema)
Konu	Doğa ve Evren
Önerilen süre	2 ders saati (80 dakika)
Kazanımlar	İzlediklerini ve dinlediklerini özetler. Yazdıklarını kısaca düzenler. İzlediğiyle ilgili fikir bildirir.
Yöntem ve Teknik	5E Modeli, interaktif
Araç-Gereç	Bilgisayar, video, slayt gösterimi,

Giriş (Engage)	Evren nedir? Dünyanın evrendeki yeri nedir? Dünyada yaşayan başka insanların dilleriyle ilgili hangi bilgiler mevcuttur? Dünyada kullanılan kaç dil mevcut olabilir? Başka dilde kelime bilen var mı?
Keşfetme (Explore)	Evrenin oluşumu ile ilgili bir video izlenir. Videoda geçen bilinmeyen kelimeler yazılması istenir. Bu kelimeler görsel olarak anlamlarıyla eşleştirilir. Yeni kelimelerle anlamlı cümleler kurulur.
Açıklama (Explain)	Doğada yapılan etkinliklerle ilgili başka bir video izletilir. İzlenen video ile ilgili sorular sorulur.
Derinleştirme (Elaborate)	Sınıf iki gruba ayrılır. Anlamı bilinmeyen kelimelerle ilgili bir yarışma yapılır. En çok yakın anlam tahmin eden puanlanır ve ödüllendirilir. Öğrencilerden kendilerini ve yaşadıkları yeri bir tanıtım videosu ile göstermeleri istenir.
Değerlendirme (Evaluate)	Evren oluşumu videosu tekrar izletilir. Videonun özetlenmesi istenir. Tanıtım videoları sınıfta izlenir ve sınıfça değerlendirilir.

BÖLÜM V

SONUÇ ve ÖNERİLER

Sonuçlar

Mevcut ve gelecekteki yaklaşımların bolluğu göz önüne alındığında, dil öğretim yöntem ve tekniklerini kullanmada öğretmenin çözümü nedir? Akıllıca karar vermenin tek yolu, mevcut uygun yöntemler hakkında daha fazla bilgi edinmektir. Daha fazla bilgi dergi makaleleri, profesyonel konferanslarda ve profesyonel atölyelerde bulunabilir. Bir yaklaşım veya yöntem veya bunların bir kombinasyonun seçimi ile ilgili iyi bir karar vermek için öğretmenin yapabileceği dört şey daha vardır: Öğrencinin dil öğrenme ihtiyacının sebebini anlamak, zamanı tespit etmek, fiziksel ortam gibi materyalleri belirlemek, öğrenci tutum ve davranışlarını kontrol etmek. Tüm bunları yaptıktan sonra, öğretmen mevcut yaklaşım ve yöntemleri inceleyerek faydalı teknikler çıkartabilecek durumda olacaktır (Celce-Murcia, 1991, s. 7-8).

Öğretmen öğretir ancak öğrenci öğrenir. Sonunda öğrenci kendi ilerleyişinden kendi sorumlu olduğundan en iyi yöntem esasında öğrencinin öğrenebilmesinde en iyi ve etkili olan yöntemdir (Demirel, 2014, s. 196). Diğer taraftan, Richards ve Rodgers (1986), bir öğretmenin rolünü bir yöntemin tasarım bileşeninin bir parçası olarak görür. Harmer (2007), öğretmenin öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir sınıf yöneticisi, danışman veya denetçi ve bazen öğrencilerle ortak bir iletişimci olarak rolünü kavramsallaştırmıştır. Bir öğretmen denetleyici, düzenleyici, değerlendirici, destekleyici, katılımcı ve gözlemci rolünü üstlenir.

Avrupa Ortak Dil Referans Çerçevesi (CEFR) Çalışması, öğrencilerin etkili bir şekilde hareket edebilmeleri için öğrenmeleri gereken dil becerileri için ortak bir temel oluşturmayı amaçlamaktadır. İçeriğin dilsel yetkinlik, sosyo-dilbilimsel yetkinlik ve pragmatik yetkinlik açısından net tanımı dili oluşturmaktadır. Tanımlayıcı ölçekler kullanılarak, öğrencilerin yeterlikleri ölçülür. Tanımlayıcılar, büyük dikkat çeken bir dizi yapabilecek ifadeden oluşur. Öğrencinin katılımı ve öğretmenin güçlenmesi, öğretme ve öğrenme süreçlerinde vurgulanır. Öğretmenin, öğretim tekelden hoşlandığı geleneksel öğretim yöntemi bazen öğrencilerin baskısını bile yok eder (Kamalja , 2016, s. 10).

Dünya genelinde bilgi teknolojisi, öğrenci ve öğretmenlerin öğrenme ve çalışma şekillerini büyük ölçüde değiştirmektedir. Teknolojiye olan talep artmaya devam ederken teknoloji, sınıf deneyimini de değiştirmektedir. Ayrıca, tablet PC'ler, doğrudan

ekran üzerine özel bir kalemle notlar yazmanıza izin veren kompakt bilgisayarlar alışılabilen projektör kullanımını da değiştirir. Tablet teknolojisi sayesinde öğretmen e-tablolar üzerine notlar alabilir ve bunları doğrudan öğrencilerin bilgisayarlarına gönderebilir. Araştırmacılar asıl cevherin öğretmenin bilgisini öğrencisine aktarabilmesi olduğu görüşündedir. Bilgisayar kullanılabilen veya mevcut, geleneksel göstererek konuşma yöntemini değiştiren herhangi bir yöntem, nihayetinde öğretimin temel amacına ulaşılmasında hizmet ettiği takdirde yenilikçidir (Kamalja , 2016, s. 11-12).

Dil öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklerin çeşitli olması hangi yöntemlerin daha etkili olduğu sorusunu ortaya çıkarır. Bunları dil öğretim sürecine etkili bir şekilde uyarlamak ve kullanmak için yöntemlerin özellikleri ve kısıtlılıkları bilinmelidir. Bununla birlikte, dil öğretim yöntemleri genellikle batı kültüründe geliştirildiği ve bunlarla ilgili kaynaklar yabancı dillerde yazılı olduğu için ana kaynaklardan yapılan çevirilerin de aynı zamanda düzgün olması gereklidir. Sadece uygulama ortamlarında gözlem yapılarak edinilebilecek bilgi ve tecrübeler de Türkçe kaynaklarda yeteri kadar açıklanmamaktadır. Yöntem ve tekniklerin özellikleri ve kısıtlılıklarıyla ilgili yabancı kaynaklarda yazılanlar ile Türkçe yayınlanan eserler arasında farklı veya birbiriyle tezat olan bilgiler de bulunmaktadır (Memiş & Erdem, 2013, s. 298).⁵

Öğretmen, eğitim ve öğretiminde gelişiminde en önemli anahtardır. Onlar sadece müfredatı uygulamazlar aynı zamanda müfredatı tanımlar ve geliştirirler. Müfredatı öğrenciler için daha kolay öğrenilebilir kılacak şekilde yorumlar ve dönüştürürler. Bu nedenle, öğretmenlerin sınıftaki kilit rolü göz önüne alındığında, profesyonel büyümenin öncelikli olması şarttır. Öğretmenler sadece konuyla ilgili bilgilerini değil aynı zamanda gelişen ve değişen öğretim tekniklerini de sürekli geliştirmelidir (Richards & Renandya, 2002, s. 385).

Özbay (2006), dil öğretiminde tek bir yöntemin etkili ve verimli olamayacağını, öğrenmenin kolaylaşması için gerektiğinde diğer yöntemlerin de kullanılması gerekliliğini savunur. Özellikle dil bilgisinde bir konuyu anlatırken soru cevap yöntemi tek başına etkili olabilir. Ancak, dersi işlevsel hale getirmek, öğrenci ilgisini çekmek ve öğrenmeyi üst seviyede tutmak için farklı yöntem ve tekniklerle kullanılması faydalı olabilmektedir.

Dil öğrenimi karmaşık ve zorlayıcı bir çabadır. Öğrencilerin yabancı dilde istenen yeterlilikleri elde edebilmeleri için çaba göstermeleri gereklidir. Bununla birlikte yeterli zaman içerisinde, öğretmenin yeni teknolojileri takip etmesi, kullanımlarını öğrenmesi,

⁵ Daha fazla okuma için Memiş & Erdem, 2013 bakınız.

derse entegre etmede çaba göstermesi gereklidir. Aynı zamanda, dil öğretim kurumlarının ise farklı öğrenme stillerine hitap etmelerinde teknolojik kaynaklara yatırım yapmaları gerekmektedir. Uygun maliyetli olabilmek için, dil öğretim kurumları bazen hedef dili öğretmede gerekli süreyi azaltmak için yoğun dil eğitimi vermeye çalışmaktadır. Bu, farklı metodolojileri öğrenenleri motive etme ve ihtiyaçlarına etkili bir şekilde cevap vermeyi vaat eden öğretim teknolojileri ile birleştirmeye olan ilgiyi açıklamaktadır (Al-Mahrooqi & Troudi, 2014, s. 1-4).

Genel olarak, öğrenme ortamlarında teknoloji kullanımı kendini araştırmalarla yaşam boyu öğrenmenin bir gereği olarak sunmuştur. Örneğin, bilgisayarla öğretim 1960 yıllarda ortaya çıkmıştır ve birçok kişi hem dil öğrenenlerine hem de öğretmenlere getirebilecekleri birçok avantajı benimseyerek, kullanımlarını şiddetle savunmuştur. Son zamanlarda, e-öğrenme ve internet şeklinde bilgi ve iletişim teknolojisi, dış kaynaklardan neredeyse sınırsız multimedya öğrenme materyallerinin müfredata entegre edilmesini sağladığı için ve öğrencilerin internet erişimi olan bir bilgisayar, cep telefonu veya tablet cihazın bulunduğu dünyanın herhangi bir yerinde öğrenme ortamına erişebildikleri için dil öğretim yöntemlerine ek faydalar sağlamıştır.

Dil öğretmenlerinin öğretim tarzı, kullandığı yöntem ve teknikler ister ev/iş ister sınıf ortamı olsun öğretim türlerine göre değişir. Farklılaştırılmış öğretim dil öğrenmeyi etkilese de bireysel farklılıklara uyum sağlama açısından yine de zenginleştirilmesi ve değiştirilmesi gerekmektedir (Oxford, 1990, s. 440,442).

Bu anlamda, dil öğretmenlerinin farklı öğrenme stillerine sahip öğrenciler için dil öğretimini nasıl uygulanabilir ve erişilebilir hale getirebileceği ise cevaplanması zor olan sorudur. Ayrıca, öğretim yöntemleri ve dil öğrenme yöntemlerinin ne ölçüde uyduğuna incelemek zorlayıcı olabilir. Bunu yaparken, öğrenme yöntemlerinin çeşitli boyutlarının tanımlanması gerekir. Aslında, öğretim yöntemleri, farklı öğrenme stillerine sahip dil öğrenenleri etkiler. Öğretim yöntemleri planlamasında, planların ayrıca dil öğrenenlerin öğrenme stillerine ne ölçüde uydukları da dikkate alınmalıdır. Etkili dil öğrenimi sağlamak için yapılması gereken, öğretim yöntemlerini dengelemek, bir şekilde sınıfı tüm öğrenme stillerinin eşzamanlı veya en azından sırayla barındırılması için yapılandırmaktır.

Her ne kadar popüler kültür, Batı ve küreselleşmeden etkilenen diğer son derece kentleşmiş, post-endüstriyel toplumlarda yaygın olsa da terimi tanımlamak ve sınırlamak zor olabilir. Bunun nedeni, popüler kültürün hem teorik hem de pratik olarak farklı insanlar için farklı şeyler anlamına gelmesidir ve bugün “popüler” olan şey,

yenilik yıprandıkça ve yeni kültürel formlar ortaya çıktıkça popülerliği hızla kaybedebilir. Filmler, bloglar, YouTube, bilgisayar oyunları ve sosyal medya vb hepsi popüler kültürün çağdaş tezahürleri olarak kabul edilebilir. (Duff & Zappa-Hollman, 2013, s. 2).

Sosyal medyanın çok sayıda insanı çekmesi ve kültür öğreniminin genellikle dil öğrenmenin ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilmesi nedeniyle, popüler kültürün, dolayısıyla yenilikçi teknoloji tabanlı tekniklerin dil öğretiminde potansiyel olarak güçlü ve motive edici bir rolü vardır.

Yeni yöntem ve teknikler, öğretme veya öğrenme için eski yöntem ve tekniklerden daha iyi veya daha kötü olmak zorunda değildir, sadece farklıdır. Teknik kullanılacağına teknoloji seçimi bir yenilik olmasından ziyade öğrencilerin ihtiyaçları ve içinde çalışılan şartlar bağlamında değerlendirilmeli ve yönlendirilmelidir.

Öneriler

Çalışmada uyarılma bölümü de bulunduğu ve daha önce bu tarz bir uyarılma yapılmadığından tasarım tabanlı bir çalışma olduğu söylenebilir. Bu tasarım yapılırken, uyarılma fiziki ortam, yaş grubu, istekli olma ve hatta kültürel öğelere göre de değişkenlik gösterebildiğinden karşılaşılan zorluklar düşünüldüğünde bundan sonraki çalışmalar için aşağıdaki önerilere uyulması tavsiye edilmektedir.

- Uyarılma yapılırken yaş grubuna dikkat edilerek program yapılmalıdır.
- Uyarılmalarda kültürel öğelere dikkat edilmeli, mümkün olduğu kadar kültürel öğe uyarlamaya dahil edilmelidir.
- Uyarılma planlaması yapılırken evren ve örneklem mümkün olduğunca dar bir alanda seçilmelidir.
- Uyarılamada yabancı dilde kullanılan kaynakların çevirilerine dikkat ederek, gerçek anlamıyla kullanılmaları sağlanmalıdır.

5E modeli öğrencilerin daha odaklanmış ve hevesli olmasının yanı sıra daha eleştirel düşünürler olmalarına yardımcı olur. Hem öğretmen hem de öğrenci sınıfın yaratıcı katılımcıdır. Öğretmenlere, öğrencilerinin benzersiz koşullarına göre uygun uyarılmalar getirerek ve tam olarak benimseyerek modelin sürekli kullanılması önerilmektedir.

Bu önerilere dikkat edilerek dil öğretiminde uyarılma çalışmalarının yapılmasının alana ve Türkçe eğitimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aksan, D. (1998). *Her yönüyle dil, ana çizgileriyle dilbilim*. Ankara: TDK.
- Al-Mahrooqi , R., & Troudi, S. (2014). Using technology in foreign language teaching. (Ed. R. Al-Mahrooqi, & S. Troudi), *Using technology in foreign language teaching* içinde (s. 1-360). Cambridge: Cambridge Scholars Publishing.
- Anshari, M., Almunawar, M. N., Shahrill, M., Wicaksono, D. K., & Huda, M. (2017). Smartphones usage in the classrooms: Learning aid or interference? *Education and Information Technologies*, 3063-3079.
- Arıcı, A. F. (2006). Türkçe öğretiminde kullanılan strateji yöntem ve teknikler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 300-307.
- Arık, L. (1992). Psikolojide bilimsel yöntem. *İstanbul: İstanbul Üniversitesi*.
- Aroca, W. B., Salazar, Y. E., Tovar, J. A., & Solano, J. L. (2018). *slideshare*. slideshare: <https://www.slideshare.net/> adresinden alınmıştır.
- Arulselvi, M. E. (2016). Learning strategy training in English teaching. *Journal of English Language Teaching*, 1-7.
- Aşılıoğlu, B. (1993). *Ortaokullarda Türkçe öğretimi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydın, B. (2014). 5-6 yaş grubu çocuklarda anadil kullanım düzeyi ve ifade becerisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , 16,27.
- Barın, E. (2004). Yabancılara Türkçe öğretiminde ilkeler. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları*, 19-30.
- Berigel, M. (2007). *Web tabanlı İngilizce öğretim materyalinin tasarımı, uygulanması ve değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Binbaşoğlu, C. (2005). *Türk eğitim düşüncesi tarihi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Botero, G., & Questier, F. (2016). What students think and what they actually do in a mobile assisted language learning context: new insights for self-directed language learning in higher education. (Ed. S. Papadima-Sophocleous, L. Bradley, & S. Thouésny), *CALL communities and culture – short papers from EUROCALL 2016* içinde (s. 150-154). Research-publishing.net.
- Brainyquote. (2019). Brainyquote: <https://www.brainyquote.com> adresinden alınmıştır.
- Britannica. (2019). Britannica: <https://www.britannica.com> adresinden alınmıştır.

- Büyükkaragöz, S., & Çivi, C. (1996). *Genel öğretim metotları*. İstanbul: Öz Eğitim Yayınları.
- Bybee, R., Taylor, J., Gardner, A., Scotter, P., Powell, J., Westbrook, A., & Landes, N. (2006). *The BSCS 5E instructional model: Origins and effectiveness*. Colorado: www.bsos.org.
- Celce-Murcia, M. (1991). *Teaching English as a second or foreign language*. Boston: Heinle Publishers.
- Churchill, D. (2009). Educational applications of Web 2.0: Using blogs to support teaching. *British Journal of Educational Technology*, 179-183.
- Demirel, Ö. (2014). *Yabancı dil öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Dolunay, S. K. (2014). Dil bilgisi öğretimi. (Ed. A. Güzel, & H. Karatay). *Türkçe öğretimi el kitabı* içinde (s. 381-413). Ankara: Pegem Akademi.
- Dolunay, S. K. (2014). Dil bilgisi öğretiminde temel yaklaşımlar. (Ed. M. Özbay). *Türkçe eğitimi açısından dil bilgisi öğretimi* içinde (s. 107-127). Ankara: Pegem Akademi.
- Duboc, A. P. (2019). Approaches & methods in language teaching: Preparing the terrain.
- Duff, P., & Zappa-Hollman, S. (2013). Using popular culture in language teaching. *The Encyclopedia of Applied Linguistics*.
- Eaton, S. E. (2010). Using skype in the second and foreign language classroom. *Social Media Workshop* (s. 1-14). San Diego: Language Acquisition Resource Center (LARC).
- Encyclopedia Britannica. (2019). Encyclopedia Britannica: <https://www.britannica.com/> adresinden alınmıştır.
- Eskelinen, S. (2012). *Applying video games in language learning and teaching*. Jyväskylä: University of Jyväskylä.
- Esl. (2019). esl: <http://esl.fis.edu/teachers/support/method.htm> adresinden alınmıştır.
- Esler, S. (2011). *Kosova ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin Türkçe öğretim yöntemlerine ilişkin görüşleri*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Fluentu. (2019). fluentu: www.fluentu.com adresinden alınmıştır.
- Freeman, D. L., & Anderson, M. (2014). *Dil öğretiminde teknik ve ilkeler* (Çev. M. Calp). Ağrı: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Yayınları No:017.
- Gleason, B. J. (1993). *The development of language*. New York: Macmillan.
- Güneş, F. (2011). Dil öğretim yaklaşımları ve Türkçe öğretimindeki uygulamalar.

- Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 123-148.
- Güzel, A., & Barnı , E. (2013). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Harmer, J. (2007). *The practice of English language teaching*. İngiltere: Pearson Longman.
- Hostinska, K. (2010). Growing up bilingual. Masaryk University, Czech Republic.
- Howard, G. (1993). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences*. New York: A member of Perseus Books Group.
- Huntesl. (2019). 02 14, 2019 tarihinde huntesl: <http://www.huntesl.com/> adresinden alındı
- İlhan, N. (2005). Çocuklarda dil edinimi, dil gelişimi ve dile katkıları. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Sayı: 13*, 155-160.
- İşcan, A. (2011). Yabancılara Türkçe öğretiminde suggestopediyanın (telkin yöntemi) kullanımı. *Turkish Studies*, 1317-1322.
- Kamalja , M. (2016). Modern approaches and methods in teaching English language. *International Journal of Research & Innovation*, 8-13.
- Kamhuber, P. (2010). *Comparison of grammar in Austrian and Spanish English language teaching textbooks*. Viyana.
- Karakuş, İ. (2006). Türkçenin gücü ve Atatürk. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten–2006/1 (Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı)*, TDK Yay, 155-163.
- Karavas, E. (2019, 03 10). Applied linguistics to foreign language teaching and learning. Atina, Yunanistan.
- Kavcar, C. (1988). *Türkçe öğretiminde dramatizasyon yöntemi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Kelimeler. (2019). Kelimeler: www.kelimeler.gen.tr adresinden alınmıştır.
- Kern, R. (2006). Perspectives on technology in learning and teaching languages. *TESOL Quarterly*, 183-210.
- Keskin, F., Ömeroğlu, E., & Okur, A. (2015). 0-6 yaş arasındaki çocuklara sözcük öğretimi ile ilgili çalışmaların incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 80-95.
- Kursunkalem. (2019). Eğitim Terimleri Sözlüğü: <https://www.kursunkalem.com/> adresinden alınmıştır.
- Küçük, M. (2004). *Türkçe öğretim yöntemleri ve bu yöntemleri ilköğretim 5. sınıf öğretmenlerinin kullanma durumları*. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal

Bilimler Enstitüsü.

- Küçükahmet, L. (2002). *Öğretimde planlama ve değerlendirme*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Lesley. (2020). Lesley University: <https://lesley.edu> adresinden alınmıştır.
- Levy, M. (1997). *Computer-assisted language learning: Context and conceptualization*. Oxford, England: Clarendon Press.
- Li, M., & Lam, B. (2002). Cooperative learning. *The Hong Kong Institute of Education*, 1-33.
- M.E.B. (2009). *İlköğretim Türkçe dersi programı ve kılavuzu*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.
- Majernik, J. (2019). Researchgate: <https://www.researchgate.net> adresinden alınmıştır.
- McKimm, J., Jollie, C., & Cantillon, P. (2003). Web based learning. *bmj.com*, 870-874.
- Memiş, M. R., & Erdem, M. D. (2013). Yabancı dil öğretimde kullanılan yöntemler, kullanım özellikleri ve eleştiriler. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish*, 297-318.
- Oğuzkan, A. F., Kavcar, C., & Sever, S. (1997). *Türkçe öğretimi: Türkçe ve sınıf öğretmenleri için*. Ankara: Engin Kitabevi.
- Onur, K. (2009). *Teaching tenses in english to the students of the second stage at primary education through using 5E model in constructivist approach*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Opencourses. (2019). opencourses: <http://opencourses.uoa.gr/> adresinden alınmıştır.
- Oxford, R. (1990). Missing link: Evidence from research on language learning styles. (Ed. J. Alatis), *Georgetown University Round Table on Languages and Linguistics 1990* içinde (s. 438-458). Washington, DC: Georgetown University Press.
- Öncül, R. (2000). *Eğitim ve eğitim bilimleri sözlüğü (Cilt1)*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Özbay, M. (2006). *Türkçe özel öğretim yöntemleri*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özbay, M. (2010). *Türkçe öğretimi yazuları*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özen, Y., & Gül, A. (2007). Sosyal ve eğitim bilimleri araştırmalarında evren örneklem sorunu. *Erzurum: Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- Petrie, G. M., & Egbert, J. (2005). *CALL research perspectives*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Piaget, J. (1956). *Le langage et la pensée chez l'enfant Niestlé*. Paris .

- Pinterest*. (2020). Pinterest web sitesi: <https://tr.pinterest.com> adresinden alınmıştır.
- Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (1986). *Approaches and methods in language teaching*. United Kingdom: Cambridge University Press.
- Richards, J. C., & Schmidt, R. (2010). *Longman dictionary of language teaching and applied linguistics*. Great Britain: Pearson Education Limited.
- Richards, J., & Renandya, W. (2002). *Methodology in language teaching*. New York: Cambridge University Press.
- Rodgers, T. S. (2001). Language teaching methodology. *Eric*.
- Sakarya,(2019).Sakarya Üniversitesi: <http://content.lms.sabis.sakarya.edu.tr/> adresinden alınmıştır.
- Shrobbree, M. (2008). Digital video in the language classroom. *The JALT CALL Journal*, 75-84.
- Smith, C., Whiteley, H., & Smith, S. (1999). Using Email for teaching. *Computers&Education*, 15-25.
- Stempleski, S. (2002). Video in the ELT Classroom: The role of the teacher. (Ed. J. Richards, & W. Renandya), *Methodology in language teaching* içinde (s. 361-364). New York: Cambridge University Press.
- Şahbaz, N. K. (2014). Türkçe öğretiminde kullanılan strateji, yöntem ve teknikler. (Ed. A. Güzel, & H. Karatay), *Türkçe öğretimi el kitabı* içinde (s. 133-149). Ankara: Pegem akademi.
- Thornbury, S. (1999). *How to teach grammar*. England: Longman.
- Topaloğlu, Y. (2012). *Erken yaşta yabancı dil öğretiminde yöntem ve tekniklerin kullanım sorunsalı*. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tureng. (2019). tureng: <https://tureng.com/tr/turkce-ingilizce> adresinden alınmıştır.
- Türk Dil Kurumu. (2019). Türk Dil Kurumu: <http://www.tdk.gov.tr> adresinden alınmıştır.
- Warschauer , M., & Whittaker, P. (2002). The Internet for english teaching: Guidelines for teachers. (Ed. J. Richards, & W. Renandya) , *Methodology in teaching English* içinde (s. 369-371). New York: Cambridge University Press.
- Warschauer, M. (1995). *Virtual connections: Online activities and projects for networking language learners*. Honolulu: University of Hawaii,Second Language Teaching and Curriculum Center.
- We are teachers. (2019). teachthought: <https://www.teachthought.com> adresinden alınmıştır.

- Wikipedia. (2019). wikipedia: <https://en.wikipedia.org> adresinden alınmıştır.
- Yalçın, A. (2002). *Türkçe öğretim yöntemleri yeni yaklaşımlar*. Ankara: Akçağ Basım Yayım Pazarlama A.Ş.
- Yee, K. (2019). usf. usf: <https://www.usf.edu> adresinden alınmıştır.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, C., Okur, A., Arı, G., & Yılmaz, Y. (2010). *Yeni öğretim programına göre kuramdan uygulamaya Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.

